

SLEKT OG DATA

SKAUGUM
ASKER

den 2. mai 1958

partifører vil lenge, lenge
minnes i vårt land for
han har satt varige spor
etter seg i Norges politiske
utvikling.

Med mine inderligste
hilsener og beste
hilsener til dere alltid
engime

Olav H

Kjære fru Torp

La mig på
få uttrykke
i deres og
dyre sorg
manns, stor

Oscar Torps

Det kom
nå i radioen
han ikke leng
oss. For han
vel gått slik
skut det, å

han en en var
levende opptak
han viet sitt
tidlig ungdom

Det er meg
en politiker
får se, så
han ønsket
for bli til
sin egen
Torp fikk
jeg vil jeg

www.dishorge.no

ratte størst pris
unge år var han
at min far
og i krigsårene
handte kausstij
eller og i et
jeg hans mer-
nordnede i den
tiden jeg var
minarene for
kommet. skøn-
mig mer nå
lenger er
For dem og

ISSN 0803-0510

Innhold

Redaktørens spalte	3
Lederens spalte	4
Tema Lokal og privatarkiv	
Har vi bruk for privatarkivene?	5
Håndskriftsamlingen i Nasjonalbiblioteket	10
Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	14
Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP)	20
Gårdsarkivet på Ådland	22
Privatarkiv på loft og i kjellar	24
Slektsgransking og historisk demografi	26
1905-manntall lagt ut for salg	32
Aktivitetsutvalg for Internett	33
Nordgen	49
Foreningsstoff	
Innkalling til landsmøte i DIS-Norge	36
Bokomtaler	52
DIS-kalenderen	56

Forsidebilder

I Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek i Oslo finner du denne vakre fanen, som tilhørte Syerskenes fagforening, stiftet 1891. Bakgrunnen er et håndskrevet kondolansebrev til fru Torp fra kong Olav V i anledning stortingspresident Oscar Torps bortgang. Brevet befinner seg også i Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, og lyder slik:

Skaugum, Asker, den 2. mai 1958
Kjære fru Torp

La mig på denne måten få uttrykke min deltagelse i Deres og Deres barns dype sorg ved Deres kjære manns, stortingspresident Oscar Torps bortgang.

Det kom som et sjokk å høre i radioen i går kveld at han ikke lenger er blant oss. For ham selv har det vel gått slik han selv ønsket det, å få gå ifra mens han ennå var i fullt arbeid, levende opptatt av alt det han viet sitt liv til fra tidlig ungdom av.

Det er meget sjelden at en politiker i så høy grad får se så meget av det han ønsket og kjempet for bli til virkelighet i sin egen levetid som Oscar Torp fikk lov til å se.

Jeg vet jeg har mistet en god venn en mann som unner alle forhold kunde gi riktige og oppriktige svar på alt jeg måtte ønske. Han var vel den norske politiker jeg kjendte

best og på mange vis satte størst pris på. I mange år var han jo medlem av min fars regjering, og i krigsårene kom vi hverandre kanskje nærmere enn ellers og i et helt år var jeg hans nærmeste underordnede i den tiden jeg var forsvarssjef, minnene fra den tiden er kommet strømmende på mig nu når han ikke lenger er blant oss.

For Dem og hans nærmeste er hans bortgang et uerstattelig tap og Norge har mistet en av sine mest trofaste og dyktige sønner. Jeg er forvisset om at Stortingspresidenten, statsministeren, statsråden og partiføreren vil lenge, lenge minnes i vårt land for han har satt varige spor efter sig i Norges politiske utvikling.

Med mine inderligste kondolasjoner og beste hilsener er jeg Deres altid meget hengivne

Olav R

Medlemsblad for DIS-Norge.
Utkommer med 4 nummer pr år

Abonnement for bibliotek og liknende institusjoner kan tegnes for kr 300 pr år

Annonser kan tegnes ved henvendelse til kontoret
kontor@disnorge.no
Tlf: 22 36 11 22 mandag, onsdag og fredag 9-15

DIS-Norge
Postadresse:
Postboks 6601 St. Olavs plass
0129 Oslo
Besøksadresse:
Ullevålsveien 1
epost: sd-bidrag@disnorge.no

Redaktør:
Tone Eli Moseid
slekt-og-data@disnorge.no

Neste nummer sendes ut i mai/juni. Siste frist for levering av stoff er 18. april.

Opplag: 8 500
Produksjon og trykk:
Stens trykkeri AS, Dilling

Design: Siv Bente Grongstad

Redaksjonskomite:
Tone Eli Moseid, redaktør
Marit Bødtker
Finn Holden
Liv Marit Haakenstad
Jan M. Keus
Arnfinn Kjelland

Redaktørens spalte

Med sine nesten 8000 medlemmer er DIS-Norge sannsynligvis den største gruppen med ivrige arkivbrukere i Norge. Med unntak av studenter og forskere er det ofte slektsforskerne som graver og leter etter kilder som kan fortelle om personer, familier og lokalsamfunnene de holdt til i, og etter andre kilder som kan fortelle om dagligliv som jobb, skole, helse, fritid og organisasjonsliv.

Men hva vet det gjennomsnittlige DIS-medlem om arkivene, bortsett fra at vi finner viktige demografiske opplysninger i folketellinger og kirkebøker? Er han eller hun klar over at det finnes et landskap også utenfor det statlige Arkivverket, som består av Riksarkivet og de 8 Statsarkivene? Vet DIS-Norges medlemmer hva som finnes av lokal- og privatarkiv, hvor de finnes, og hva de inneholder?

Bjørn Bering, avdelingsarkivar for privatarkivavdelingen ved Riksarkivet holdt en interessant presentasjon om temaet privatarkiv på DIS-Oslo/Akershus' medlemsmøte i desember. Spørsmålene satt tett som hagl i spørreunden etterpå, og det ble svært tydelig at:

1. DIS-medlemmenes interesse for privatarkiv er stor
2. DIS-medlemmene trenger bedre kunnskap om både lokal- og privatarkiv
3. DIS-medlemmene både ønsker og trenger tilgang til disse rike kildene

Ikke minst er det et tankekors at med 8000 medlemmer som graver rundt på loft og i kjellere på jakt etter spor etter forfedre og –mødre, er det spesielt viktig at DIS-Norge sørger for å bedre medlemmenes kunnskap om privatarkiv. Det er viktig å gjenkjenne slikt arkivmateriale når man kommer over det og forstå at dette er viktig å ta vare på – og også vite hvor man henvender seg for å sørge for at dette blir tatt vare på på best mulig måte.

Tema for dette nummeret av Slegt og Data er derfor lokal- og privatarkiv. Vi har vært heldige og har fått noen sentrale virksomheter og organisasjoner til å presentere seg – både Nasjonalbiblioteket med sin håndskriftsamling og Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek i Oslo har uvurderlige kilder av stor interesse for oss som vil ha økt kunnskap om men-

nesker som levde før oss, og LLP – Landslaget for lokal- og privatarkiv er en viktig pådriver for å få tatt vare på lokal- og privatarkiv. Stor takk til Bjørn Bering som stilte opp på intervju da han ble forhindret fra å skrive selv på grunn av armbrudd. Hans gode kunnskaper innen fagfeltet er bra å få presentert i et slikt temanummer.

I dette nummeret er det aktivitetsutvalget for internett som presenterer seg – tanken er at dere skal få bli kjent med foreningen DIS-Norges mange ulike tiltak og virksomhetsledd gjennom slike presentasjoner i Slegt og Data. Det er høyt aktivitetsnivå i foreningen, men mye av det er skjult for medlemmene, vi ser bare sluttresultatene, og ikke det som har vært av blod, svette og tårer for å få dette til. Send alle Tordenskjolds soldater en varm tanke!

Dere vil også se av dette nummeret at det er tid for landsmøte igjen – landsmøtepapirene er en del av bladet. Noen vil kanskje synes dette er litt kjedelig, og mene at det hadde vært nok å legge dette ut på DIS-weben. Likevel er det viktig at denne foreningsinformasjonen når alle medlemmer, og hittil er det bare Slegt og Data som klarer å nå ut i full bredde. Kanskje vi sees på landsmøtet? Møtet er åpent for alle medlemmer, men det er bare lokallagenes delegater som har stemmerett. Benytt anledningen til å velge delegater på årsmøtet til det lokallaget du sogner til.

Tone Moseid

Foto: Chris Erichsen

Lederens spalte

Arkivering av eget materiale

Tema for dette nummer av Slekt og Data er lokal- og privatarkiv. Dette er viktige områder for oss slektsforskere. Det finnes veldig mye materiale av interesse for vårt arbeid i disse arkivene.

Et spørsmål som kan reises i den forbindelse er: Hva gjør vi med vårt eget materiale som vi nitidig har samlet over mange år?

Vi har vel alle hørt historien (om den er sann vet jeg ikke, men den har et godt poeng) om slektsforskeren som får en melding fra sine slektninger, som har ryddet opp i boet etter en gammel onkel som i alle år har samlet stoff om slekta: ”Ja, nå har vi endelig fått kastet alt rotet etter onkel Hans, vi tok vare på noen ringpermer som ungene kan bruke, innholdet kastet vi.”

Her er det mange ting som vi i DIS bør ta fatt i. En ting og det enkleste er vel de data som er samlet inn og lagret elektronisk. Kan vi som organisasjon tilby noe for våre medlemmer? DIS Sverige har i flere år arbeidet med noe de kaller DIS Arkiv. Dette er en tjeneste hvor medlemmene kan få deponert sine datafiler hos DIS. Det inngås en avtale om hvordan dette skal tas vare på og eventuelt brukes. Se nærmere her: <http://www.dis.se/disark.htm>

Det er også i Sverige laget et forslag til et Slektsforskerstatut. Her kan slektsforskeren gi retningslinjer for hva som skal skje med alt slektsmateriale som blir etterlatt. Dette testamentet må i tilfelle oppbevares sammen med andre lignende dokumenter.

Begge disse tingene bør DIS-Norge ta tak i og lage et tilbud for våre medlemmer. Det arbeidet vi gjør som slektsforskere er for verdifullt til at det bare skal forsvinne når våre dager er til ende. Aktivitetsutvalgene for Multimedia og Internett og kanskje andre bør ta tak i dette og arbeide fram et forslag.

Et annet spørsmål gjelder det materiale vi har samlet i form av bilder, notater, kopier, bøker etc som vi har samlet gjennom årene. Hva skal skje med det? DIS-Troms har tatt et initiativ i forhold til Riksarkivet om dette og vi venter spent på resultatet.

Her vil det ligge mye verdifullt materiale som det bør være mulig å få et system for arkivering for. Alt er selvfølgelig ikke like arkivverdig, men noen bør kunne gå gjennom slikt materiale for å klarlegge dette. Deretter bør det deponeres på en slik måte at det kan komme andre til gode.

Kurs

Noe av det viktigste DIS-Norge tilbyr sine medlemmer er Slekt og Data samt våre internettsider. I tillegg har vi en rekke andre aktiviteter i regi av de forskjellige aktivitetsutvalgene. Styret oppnevnte før jul et nytt aktivitetsutvalg – AU for kursvirksomhet. Dette skal arbeide med å utvikle forskjellige kursbud som kan brukes i DIS-regi. Det kan være kurs som arrangeres lokalt eller kurs som arrangeres for eksempel over internett. Vi har stor tro på at dette AU’et vil kunne styrke denne delen av vår virksomhet.

Landsmøte

Med dette nummer av Slekt og Data følger innkalling til foreningens landsmøte som denne gangen holdes på Stjørdal. Jeg håper å treffe mange av dere der. Med valg av nytt styre under landsmøtet blir dette min siste leder i Slekt og Data. Jeg vil dermed takke for meg og ønske foreningen all mulig framgang i tida framover. Potensialet for DIS er ganske enormt og vinden blåser absolutt i vår retning.

Finn Karlsen
leder

Foto: Ann-Carin Bøyesen

HAR VI BRUK FOR PRIVATARKIVENE?

Dette intervjuet tar utgangspunkt i Bjørn Berings foredrag om privatarkiv på DIS-Oslo/Akershus' medlemsmøte på Riksarkivet 7. desember 2005. Bjørn Bering er leder for privatarkivavdelingen i Riksarkivet, og har stor kunnskap om dette feltet. Selve intervjuet er gjennomført i etterkant av foredraget ved Tone Eli Moseid.

- Hva er egentlig privatarkiver, Bjørn Bering?

Privatarkiver er alle typer arkiver som er skapt av private. Mange tror at privatarkiver kun dreier seg om arkiv etter personer, altså personarkiv. Men privatarkiver kan også være fra bedrifter, organisasjoner, lag og foreninger – i det hele tatt fra all privat virksomhet som kan føre til at det blir skapt arkivmateriale. Offentlige arkiver er de som er skapt av det offentlige, slik som statlige, fylkeskommunale og kommunale virksomheter.

- Slektforskere bruker ofte gårdsarkiv og familiearkiv - hvor plasserer vi slike arkiv inn i denne kategoriseringen? Dette kan jo ikke regnes som offentlige arkiv, og da er de vel private?

Et gårdsarkiv eller et familiearkiv består som regel av dokumenter fra flere ulike enkeltarkiver (flere personers virksomhet), men som av ulike årsaker har blitt holdt som en samling. Vi bruker ordet samlinger om en egen kategori privatarkiver. En samling kan også ha blitt til ved innsamling og kopiering, gjerne fra flere kilder og arkiver, slik som bygdebokarkiver og genealogiske samlinger – ja, alle typer av forsker- og forfatterarkiver. Samlinger kan også ha blitt opprettet i en bevaringsinstitusjon ved å samle dokumenter fra flere kilder.

- Du er opptatt av å ta vare på privatarkivene. Hvorfor er det så viktig at vi bevarer privatarkiver?

Ganske enkelt fordi noenlunde allsidig og relevant

dokumentasjon av samfunn, kultur og historie forutsetter at vi også har primærkilder fra og om privat virksomhet. Samfunnet er mer enn stat og kommune. Privatarkiver kan være nødvendige for den som har skapt arkivet – for at arkivskaper skal kunne gå tilbake og få historisk perspektiv på egen virksomhet, og for å sikre kontinuitet og konsistens i oppgaveløsning. Ofte brukes arkivene i forbindelse med kulturbygging og profilering av egen virksomhet. Dette ser vi i forbindelse med at større bedrifter skriver sin egen historie. Bevaringsinstitusjoner kan ofte støtte seg på et slikt engasjement hos bedrifter og organisasjoner når vi foreslår at viktige arkiver skal tas vare på. Det overordnede perspektivet er likevel at privatarkiver er uvurderlige kilder for forskning og kultur. I tillegg kan samfunnsmessig innsyn og kontroll – og dokumentasjon av rettigheter og interesser – i noen sammenhenger forutsette at privatarkiver tas vare på og er tilgjengelige. Ny lovgivning i blant annet USA og EU stiller nå strengere krav til dokumentasjon, og dette vil sannsynligvis påvirke også norske forhold.

Det vi må være mer bevisste på, er at privatarkiver er grunnleggende kilder for arbeidslivshistorie, bedriftshistorie, historien om organisasjoner og foreninger, og ikke minst gir de kunnskap om enkeltpersoners liv og virke. Også bedrifts- og organisasjonsarkiv forteller mye mer enn den rene bedrifts- eller organisasjonshistorie – de kan gi kunnskap om personer – ansatte og andre – om arbeidsforhold, politisk virksomhet, sosiale forhold og kulturliv. Hvis man er interessert i personers kulturelle og sosiale aktiviteter, er det nettopp privatarkivene som vil være de rikeste kildene. Gjennom privatarkivene vil man kunne få et bilde av familien, av småsamfunnet eller lokalsamfunnet. Ikke minst er det i de private arkivene vi kan finne kildene til enkeltpersoners samtidige tanker og følelser og til det rent personlige liv.

- Men blir privatarkivene brukt?

Her er vel svaret at de ofte brukes for lite, i sammenhenger der de burde ha blitt brukt. Men bruk

forutsetter også at arkivene både blir tatt vare på og er gjort tilgjengelig. Historikerne – til og med lokalhistorikere – har ofte konsentrert seg om det statlige kildematerialet, med de begrensninger som ligger i det. Brukertradisjonen er preget av at det i stor grad har vært offentlige arkiver, og særlig de statlige, som har vært tilgjengelige.

Hva slags kunnskap vil vi få om historie og kultur dersom vi bare tar vare på arkiver fra offentlig virksomhet? Det vil bli en ensidig historieframstilling, og vi står i fare for å presentere bare den ”offisielle” versjonen.

Det skrives altfor mye lokalhistorie i Norge uten at det en gang blir undersøkt om finnes relevante lokale privatarkiver som kan brukes som kilder. Det er et tankekors når man i lokalhistorisk arbeid reproducerer det som finnes i allerede publiserte kilder og litteratur, i stedet for å bruke originalkilder som grunnlag for å etablere ny kunnskap. Det er derfor gledelig, slik en nylig publisert undersøkelse viser (Øyvind Ødegaard), at hovedfagsstudenter i historie tradisjonelt bruker privatarkiver i like stor grad som of-

fentlige arkiver som kildegrunnlag for sine hovedoppgaver. Men dette gjelder studenter i Oslo, som nettopp har nærhet til flere bevaringsinstitusjoner for privatarkiver.

Man får ofte et rikere og mer sammensatt bilde av livet det enkelte menneske levde, ved å hente kunnskap også fra privatarkivene. Det er mye å hente der hvis man ønsker å gå fra de harde, ytre fakta over mot den enkeltes personlige liv. Det finnes mye tankevekkende og interessant i for eksempel enkeltpersoners dagbøker og brev, bevart i personarkiver.

- Kan du gi noen eksempler?

Ja, Riksarkivet har for eksempel tatt i mot arkivet etter Ingrid Bjerkås, Norges første kvinnelige prest – selvsagt i samråd med familien. I den korrespondansen som er bevart etter henne, kan vi få innsikt i hennes personlige motiver, forventninger og tanker rundt det å bli ordinert til prest, og vi får oppleve den støtten hun fikk fra biskop Kristian Schjelderup og andre. Vi kan se av arkivmaterialet at hun fikk varm støtte i menigheten og i lokalsamfunnet – samtidig som hun ble motarbeidet av deler av kirken.

Den ytre historien kjenner vi fra før, men arkivet gir oss muligheten til å komme aktørene inn på livet.

Privatarkiver gir også anledning til å synliggjøre de svake gruppene i samfunnet, og kan gi forskeren grunnlag for å presentere motbildene til de offisielle versjonene. Dessuten kan arkiver gjøre det mulig for enkeltpersoner å gå opp sporene til familiehistorie og egen barndom. Arkivet etter Misjon blant hjemløse er en kilde som er spesielt viktig for enkeltpersoner som ble direkte berørt av den virksomheten Misjon blant hjemløse drev. Her opplever vi at arkivmaterialet har hjulpet til med å finne familiemedlemmer, enkelte har kunnet rekonstruere en barndom som delvis har ligget i mørke. I slike sammenhenger er det selvsagt strenge regler for innsyn. Personvernet må være absolutt.

- Hva sier loven om bevaring og bruk av privatarkiver?

Arkivlovens formålsparagraf skiller ikke mellom offentlige og private arkiver. Utover dette er loven relativt generell hva angår privatarkiver. Men arkivloven pålegger Riksarkivaren å

Bjørn Bering. Foto: Bjørn Djupvik/ABM-utvikling

stimulere til at viktige privatarkiver blir bevart og utforme retningslinjer og regelverk for bevaring av privatarkiver. Han skal dessuten holde oversikt over bevarte og tilgjengelige privatarkiver og kan legge et visst vern på privatarkiver som er særskilt verneverdige i et nasjonalt perspektiv.

- Eksisterer det noen politikk for bevaring av privatarkiver i dag?

I Stortingsmelding nr. 22 (1999-2000), den vi kaller ABM-meldingen (Kjelder til kunnskap og oppleving – Om arkiv, bibliotek og museum), het det at det er et generelt behov for å styrke arbeidet med privatarkiver, men dette ble i liten grad fulgt opp med konkrete forslag til virkemidler eller ressursinnsats. Meldingen inneholdt en opptrappingsplan for Arkivverkets faglige og personellmessige ressurser – som også må sees på

bakgrunn av forslaget om å styrke privatarkivarbeidet – og et forslag om en statlig støtteordning for bevaring av privatarkiver. Dessuten skulle etableringen av ABM-utvikling, statens senter for arkiv, bibliotek og museum, medvirke til å styrke privatarkivarbeidet. I dag – etter seks år – er fortsatt ikke støtteordningen for privatarkiver på plass, og opptrappingsplanen for Arkivverket er ikke påbegynt.

Kulturmeldingen som ble lagt fram i 2003, inneholdt noen perspektiver i retning av å utvikle institusjoner som er bedre i stand til å bevare privatarkiver: ”På noko lengre sikt - fram mot 2014 - bør ein kunna sjå føre seg eit arkivlandskap som er bygd opp rundt eit nettverk av sterke regionale arkivinstitusjonar med ansvar for bevaring og formidling av arkiv frå både kommunal og privat sektor...”

Dette er et utgangspunkt for

utredningen om utviklingsveier for regionale arkivinstitusjoner som Riksarkivaren har tatt initiativ til (Nysæterutvalgets rapport, som forelå høsten 2005).

ABM-utvikling er i gang med en kartlegging av status for lokal- og privatarkiv. Denne statusbeskrivelsen er ment å danne grunnlag for en videre innsats på området.

- Er ”moderne” privatarkiver mindre viktige å bevare enn de ”tradisjonelle”?

Mange har kanskje den oppfatningen, fordi vi i vår tid har så mange flere trykte og mangfoldiggjorte kilder, og fordi media undersøker og rapporterer om det meste av interesse. Men hvis forskere, forfattere og den samfunns- og historieinteresserte borger bruker media og litteratur der de tidligere måtte bruke arkivmateriale, risikerer

Privat arkiv

Privatarkiver er dannet av arkivskapere i privat sektor. Mens offentlige arkiver er underlagt avleveringsplikt, finnes ingen tilsvarende plikt for private arkivskapere. Konsekvensen av avleveringsplikten for offentlige arkiver er blant annet at brukerne vet at de kan vente å finne arkivmateriale fra bestemte offentlige organer, og hvor dette materialet skal finnes. Når det gjelder privatarkiver, har brukerne ingen sikre holdepunkter til på forhånd å vite hva slags materiale som er bevart, eller hvor.

Det statlige Arkivverkets oppgaver har primært vært knyttet til de offentlige arkivene. Arkivverkets institusjoner har riktignok i lang tid mottatt privatarkiver, og et stort antall små og store institusjoner utenfor Arkivverket har også arbeidet med bevaring av privat arkivmateriale. Likevel har det ikke eksistert statlige støtteordninger for utvikling av privatarkivarbeidet. I dag er det bred enighet om at hensynet til fremtidig historieforskning ikke vil være ivarettatt uten at det satses vesentlig mer på bevaring av privatarkiver enn hittil. Både arkivloven og politiske meldinger er et uttrykk for dette, men de virkemidler som er meldt, har ikke kommet på plass.

Begrepet ”privatarkiv” omfatter en stor og mangfoldig gruppe arkiver med store innbyrdes forskjeller, både med hensyn til opphav, omfang og struktur. Det

er derfor praktisk å dele dem i forskjellige kategorier etter arkivskaper. Det kan være flere meninger om hvor mange og hvilke kategorier som skal benyttes; i norsk arkivarbeid har det vært tradisjon å operere med fem-seks kategorier. De vanligste har vært bedriftsarkiver, organisasjonsarkiver (foreningsarkiver), institusjonsarkiver, personarkiver, gårdsarkiver og samlinger.

Samhandling mellom det offentlige og det private påvirker samfunnsutviklingen sterkt, og i dette mønsteret er både organisasjoner, bedrifter og enkeltpersoner sentrale aktører. Resultatet av denne samhandlingen finner vi for en stor del dokumentert i offentlige arkiver, hvor en også selvsagt finner de politiske vedtakene. Men kildene til kunnskap om hvordan private organer har utviklet seg, og dermed til hvordan de har levert premissene som i sin tid har gitt støtet til politiske beslutninger, ligger primært i deres egne arkiver.

Vi kan altså fastslå at privatarkiver - enten det er arkiver etter bedrifter, organisasjoner eller sentrale enkeltpersoner - er uunnværlige kilder til historisk forskning. De er ikke bare et supplement til de offentlige arkivene; i mange tilfeller er de en hovedkilde til forskningen.

(Denne presentasjonen er basert på informasjon lagt ut på Riksarkivets nettsider: www.riksarkivet.no)

Det som ettertiden har kalt det første folkemordet i det 20. århundre fant sted i Armenia for 90 år siden. Norske hjelpearbeidere i området befant seg midt i begivenhetene.

Den 24. april 1915 ble mer enn 300 armenere - intellektuelle, religiøse ledere, parlamentsmedlemmer og andre - arrestert og henrettet i Istanbul. Denne datoen er armenernes minnedag for det 20. århundres første folkemord. I årene etter 1915 mistet mer enn 1.000.000 mennesker livet og 500.000 ble fordrevet.

Riksarkivet oppbevarer arkivet etter organisasjonen **Kvinnelige Misjonsarbeidere**. Riksarkivets nettutstilling "Norske kvinner dokumenterer folkemord" er i hovedsak basert på dette arkivet og i stor grad på fotosamlingen. Utstillingen er produsert av Riksarkivets privatarkivavdeling ved Vilhelm Lange, og kan sees på www.riksarkivet.no

Kvinnelige Misjonsarbeidere (KMA) ble grunnlagt i 1902 etter mønster fra søsterorganisasjoner i Sverige og Danmark. Kvinner fra ledende samfunnslag sto bak initiativet, og norsk KMAs første formann var Marie Anker. Organisasjonen arbeidet for omvendelse av kvinner i den ikke-kristne verden, og for bedring av kvinners materielle og åndelige kår.

Arkivet

Kvinnelige Misjonsarbeidere i Norge ble oppløst i 1982, og organisasjonens arkiv ble gitt til Riksarkivet. Det inneholder blant annet møteprotokoller, korrespondanse, regnskap, medlemsprotokoller og årganger av medlemsbladet helt fra den første tiden. Her kan vi lese utdrag av brev fra organisasjonens utsendte medarbeidere i Armenia.

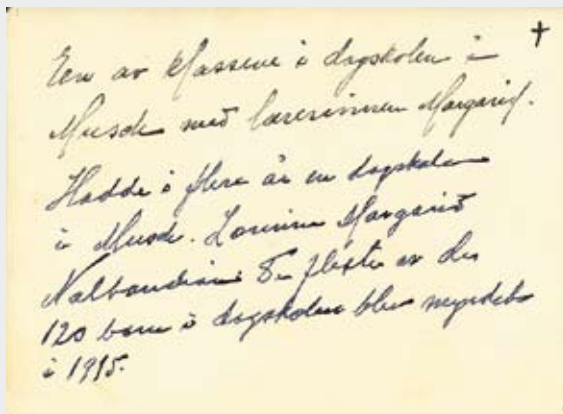
Fotodokumentasjon

Arkivet inneholder også en samling på til sammen 1379 fotografier (inkludert dubletter). Bildene dokumenterer KMAs arbeid i Armenia og andre steder fra 1906 til 1960-årene. En stor del av bildene er tatt av sykepleier Bodil Biørn, som også har skrevet en forklarende tekst til mange av bildene; navn på avfotograferte mennesker, årstall og gjerne andre kommentarer. Gjennom bildene blir Bodil Biørn på denne måten vårt øyevitne til de grusomhetene som rammet det armenske folket.

Kilde: www.riksarkivet.no Gjengitt med tillatelse fra Riksarkivet.

Dette bildet, tatt i 1915, er sannsynligvis den eneste bevarte dokumentasjonen på at disse barna har levd. Ingen skriftlige kilder er bevart i form av offentlige protokoller, ingen fødselsattester, ingen brev. De hadde vært usynlige, ikke-eksisterende i historien, og redusert til et tall i beretningen om folkemordet på armenerne, hvis ikke dette ene fotografiet hadde eksistert og blitt tatt vare på. Bildet befinner seg i et av privatarkivene som er bevart og gjort tilgjengelig i Riksarkivet – arkivet etter foreningen Kvinnelige misjonsarbeidere.

Teksten på baksiden lyder: "En av klassene i dagskolen i Musch med lærerinnen Margarid. Hadde i flere år en dagskole i Musch. Lærerinne Nalbanchiani og de fleste av de 120 barn i dagskolen ble myrdet i 1915."

vi en ukritisk og lettvinnt tilnærming til historien. Vi mister nærheten til den personlige opplevelsen, som kan mangle i mediebildet. Og så skal vi igjen huske at arkivene inneholder unik dokumentasjon av aktiviteter og prosesser som ligger til grunn for at arkivene har blitt til, og at det nettopp er dette som skiller arkiver fra sekundære ”fortellinger” og reportasjer.

Arkiver kan brukes til å hente fram og dokumentere den ”skjulte” historien, slik som vi nå ser i undersøkelsene av barnehjem flere steder i landet. Gjennom tilgang til originale privatarkiver har vi også fått dokumentert overgrep mot de reisende. Dette er en del av vår historie som i liten grad er å finne i media og de trykte kildene fra den tiden dette skjedde.

- Hva finnes egentlig av bevarte og tilgjengelige privatarkiver i dag? Finnes det noen samlet oversikt noe sted?

Den nasjonale samkatalogen for privatarkiver har opplysninger om ca 14 000 arkiver fra i alt 47 arkivinstitusjoner. Her er så godt som alle rene arkivinstitusjoner med, men bare et fåtall av de mange små og store museer som også bevarer privatarkiver. Det er et viktig mål å kunne informere om og gi tilgang til privatarkiver i norske museer.

I løpet av de siste 15-20 år er mengden bevarte privatarkiver (dvs. bevarte arkiver som det finnes informasjon om) seks-åtte doblet, I 1987 ble det i NOU 1987: 35 ”Samtidens arkiver – fremtidens kildegrunnlag” anslått at det var bevart omlag 10 000 hyllemeter privatarkiver, halvparten av dette i Arkivverket. I 2005 kan vi bare operere med noen løse tall:

- Arkivverket om lag 15 000 hyllemeter
- Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek med lokalavdelingene, minst 10 000 hm.
- Regionale/kommunale/fylkeskommunale institusjoner har ”mange

tusen” hm. (Bergen Lokalhistoriske arkiv tilknyttet Bergen Byarkiv alene mer enn 3000 hm.)

- Museene har minst 25 000 hm.
- Nasjonalbibliotekets håndskriftsamling har minst 2000 hm.

Av personarkiver finner vi mer enn 600 enkeltarkiver i Riksarkivet og ca 1200 enkeltarkiver i Arkivverket ellers. Det er vanskelig å finne en samlet oversikt over personarkiv fordi arkivene i stor grad ikke er kategorisert som personarkiv. Samkatalogen forteller likevel at det er svært ulikt hva som er bevart fra distrikt til distrikt og fra by til by, og at bevaringssituasjonen henger sammen med nærheten til institusjoner som bevarer personarkiver. Der vi har fylkesarkiver og der statsarkivene har prioritert privatarkiver, er det gjort en god del. I andre fylker finnes det nesten ikke bevarte og tilgjengelige privatarkiver. Sjekk selv i samkatalogen! (Samkatalogen for privatarkiver, på Riksarkivets nettsider: <http://www.arkivverket.no/arkivverket/kilder/oversikt/internett/samkatalogen.html>)

- Av de personarkivene som er bevart, hva kjennetegner dem?

En svært stor andel dreier seg om ”kjente” menn, og noen ”kjente” kvinner, det er ofte politikere, en god del forskere og forfattere, men noen arkiver etter ”vanlige” mennesker finnes også. Mye av det som kan brukes og som blir brukt, oppbevares i familien og er ikke avlevert til arkivinstitusjon.

- Det er vel med privatarkivene på samme måte som med de offentlige – det er lover og regler vi må forholde oss til når vi ønsker tilgang? Hvem bestemmer om det kan gis innsyn i privatarkiver?

Ja, det er opphavsrettslige begrensninger på bruken av privat arkivmateriale, her må loven følges. Og det er selvsagt sterke personvern hensyn

knyttet til bruk av privatarkiver. Privatarkiver vil ofte være klausulert, det vil si at det er lagt begrensninger på hvem som kan få tilgang og hva materialet kan brukes til. Det er viktig at de som eier arkivene og som avleverer disse til en bevaringsinstitusjon, selv bestemmer hva som kan tillates av bruk. I Riksarkivets privatarkivavdeling kan privatarkiver være klausulert i opptil 80-100 år, men i de fleste tilfeller tillater arkiveier bruk av arkivene til forskning og annet – og overlater vurderingen til Riksarkivaren. Riksarkivaren har kompetansen og erfaring med å ivareta personvern hensyn. Nettopp når arkiver gir innsyn i enkeltpersoners liv og virke og forholdet mellom enkeltpersoner, blir personvernet ekstra viktig.

- Hva kan DIS-Norges medlemmer bidra med for å sikre privatarkiver bedre i Norge?

Tenk bevaring! Mange av DIS-Norges medlemmer opplever å komme over privatarkiver når de leter etter slekta, enten det er gårdsarkiv, personarkiv eller ulike samlinger – dette kan også dreie seg om enkeltdokumenter. Mange slike privatarkiver ville hatt best av å bli avlevert til en arkivinstitusjon, slik at materialet sikres mot skade, og kan ordnes og gjøres tilgjengelig – selvsagt i full forståelse med arkiveier. Kommer dere over slikt, vil jeg oppfordre dere til å ta kontakt med en arkivinstitusjon som kan være behjelpelig med å vurdere saken, og kanskje ta kontakt med arkiveier for å få sikret arkivmaterialet. Mye verdifullt arkivmateriale er blitt reddet for ettertiden etter initiativ fra forskere, lokalhistorikere og slektsgranskere.

Håndskriftsamlingen i Nasjonalbiblioteket og det slektshistoriske materialet

AV SIGBJØRN GRINDHEIM

Inntil 1999 var Håndskriftsamlingen en del av Universitetsbiblioteket i Oslo, men da dette biblioteket ble delt, ble Håndskriftsamlingen og de andre nasjonale spesialsamlingene en del av Nasjonalbiblioteket, som overtok Universitetsbibliotekets gamle bygning i Drammensveien 42. Håndskriftsamlingen holder nå til i 1. etasje i det restaurerte bygget sammen med de fleste andre spesialsamlingene og kan ønske slektsforskere og andre interesserte velkommen til en ny lys og luftig lesesal, nå kalt Spesiallesesalen. Magasinene er helt nye, bygget for å gi best mulig klima og sikkerhet for det unike materialet i disse samlingene.

Håndskriftsamlingens oppgave er å samle inn, oppbevare og gjøre tilgjengelig privat arkivmateriale (manuskripter, brev eller andre arkivalia) som kan være av verdi som kilder for historisk forskning. Dette materialet er kommet til biblioteket enten som gave – som er det vanligste – eller ved kjøp; det eksisterer ingen avleve-

ringsplikt for denne typen materiale slik som for bøker.

Det eldste manuskript i samlingen er fra 900-tallet, de nyeste er fra de aller siste år, til dels på elektroniske media. Det eldste norske, et psalterium fra Kvikne, er fra siste halvdel av 1200-tallet. En sammenhengende rekke lovhåndskrifter fra tidlig i det 14. århundre til det 16. århundre utgjør vårt viktigste historiske kildemateriale fra førreformatorisk tid. Av manuskriptene videre frem mot begynnelsen av 1800-tallet kan nevnes sagaavskrifter og svartebøker, men det er særlig det topografiske materialet og manuskripter angående næringslivet, for eksempel bergverk, som dominerer.

Av materiale av interesse for lokalhistorie kan nevnes Bendix Christian de Fines *Stavanger Amptes udførlige Beskrivelse* (1745) med kart, tegninger og tekstilprøver og Hans Strøm *Annotationsbog over de Merkværdigheder som udi Syndmør Fogderie forefindes* (1756–1759). I Håndskriftsamlingen er det også mange topografisk-historiske

innberetninger fra norske embetsmenn, dels etter initiativ fra Danske kanselli, dels fra Oldsakskommisjonen i København, og det er flere beretninger om kongeliges reiser, bl.a. om Christian Vs reise i Norge 1685, med mange kart og tegninger. En nyere tilvekst av dette slag er den svenske offiser og maler Fritz von Dardels manuskript – med mange karikaturer og landskapstegninger – om kronprins Karls reise i Norge 1856, *Voyage en Norvège 1856*. Andre topografiske tegninger finnes bl.a. i papirer etter Jonas Nicolai Prahm og Andreas Wulfsberg Grøtting. Det er ikke plass her til å gå mer inn på de topografiske manuskriptene; en utførlig omtale finnes i Solveig Tunolds artikkel ”Håndskriftsamlingen i Universitetsbiblioteket, Oslo. Med særlig henblikk på det topografisk-historiske stoff”, i *Heimen* nr. 3, 1965.

Fra slutten av 1800-tallet ble det personarkivene som kom til å utgjøre stadig større deler av tilveksten. Slik er det fremdeles, selv om her også er en del viktige organisasjonsarkiver.

Fritz von Dardel: *Voyage en Norvège 1856*, s. 135: ”Veblungsnæset” (Ms. fol. 4200).

Rasmus Løland: Dagbok, februar–mars 1880 (Ms.8° 3064).

Privatarkiver fra kulturlivet i vid forstand utgjør store deler av bestanden. Håndskriftsamlingen har en særlig forpliktelse til å samle brev, manuskripter og hele arkiver etter skjønnlitterære forfattere, kunstnere, forskere og andre som har gjort seg gjeldende innen kulturlivet. Arkiver etter polarforskere og polarfarere er også et prioritert felt. Dette er i samsvar med en avtale inngått i 2002 mellom Riksarkivet og Nasjonalbiblioteket med retningslinjer for innsamling og bevaring av privat arkivmateriale. Håndskriftsamlingen har utover på 1900-tallet først og fremst tatt sikte på å oppbevare materiale av nasjonal betydning. Regionalt og lokalt materiale har i større grad enn tidligere funnet sin vei, eller blitt kanalisert til, andre og ofte nye oppbevaringsinstitusjoner.

Slektshistorisk kildemateriale

Det er særlig tre kategorier av materiale i Håndskriftsamlingen som kan være av interesse for slektsforskere og andre som skriver biografiske artikler og bøker: arkivalia etter biografiske prosjekter, samlinger av slektshistorisk materiale og person- og familiearkiver.

Biografiske oppslagsverk o.lign.

Dels har vi ferdig utarbeidede, men ikke trykte biografiske oppslagsverk, dels har vi grunnlagsmateriale til utgitte verk. Av den første kategori er det ene av de to eksemplarer som finnes av Bastian Svendsens biografiske etterretninger om geistligheten i Kristiania stift (dvs. hele Østlandet). Vi har også de utrykte delene av Albert

Hattings verk om biskoper og prester i Bergens stift, del 2–3. Del 1 ble trykt i 1775. Og det finnes flere slike mer eller mindre utarbeidede manuskripter, særlig for bestemte bygder eller byer. Lignende fortegnelser finnes også for andre kategorier, for eksempel adelen.

Etter en del fullførte biografiske utgivelsesprosjekter har vi utfylte skjemaer og annet innsamlet materiale og korrespondanse som inneholder opplysninger utover det som er trykt: *Norsk biografisk leksikon*, *Hvem er hvem?*, Nanna Withs *Illustrert biografisk leksikon* og J.B. Halvorsens *Norsk Forfatter-Lexikon*, både i Halvorsens og i Halvdan Kohts arkiver finnes biografisk og bibliografisk materiale fra dette arbeidet.

Samlinger av slektshistorisk materiale

Mange genealoger har overlatt sine manuskripter og materialsamlinger til Håndskriftsamlingen. Det meste av den kjente danske genealogen I. C. L. Lengnicks samlinger er oppbevart i Danmark, men han har selv sørget for at en del av det personallistoriske materiale er kommet til Norge, det utgjør over tyve katalognummer i Håndskriftsamlingen. Nordmannen Gerhard Reiner Bruenech døde ung og rakk ikke å utgi stort, men faren overlot hans personallistoriske og genealogiske samlinger til oss. Av store slektshistoriske samlinger kan nevnes den som gjelder trønderslekten Bull (ved Theodor Bull m.fl.). Den fyller nesten fem hyllemeter.

Av kjente norske genealoger er Christopher Morgenstjerne Munthe representert med manuskripter, stam-

tavler, korrespondanse og forarbeider av forskjellig slag, til sammen av stort omfang. Dette gjelder både slekten Munthe og andre slekter. Gudrun Johnsen har overlatt biblioteket en stor materialsamling om slekten Falchener – Falch – Falck, og Dankert Krohn-Holm ca 260 slektstavler han har utarbeidet. Av andre slektshistoriske samlinger kan nevnes F. Gustav O. Mørch om slekten Mørch, og blant Marcus Thranes etterlatte papirer finnes et manuskript om slektene Bull, Thrane og Wulfsberg. Dette er bare et mindre utvalg av slektstavler og slektshistoriske manuskripter, flere kan søkes i katalogene. Våpenbøker med tegninger av adelige og borgerlige våpenskjold finnes det ti av i samlingen. Mye personallistorisk materiale er det også å finne i samlinger som er bygd opp for andre formål, for eksempel er det i Jacob S. Worm-Müllers samling av kilder til unionsoppløsningens historie kopi eller avskrift av dagbøker etter et stort antall personer.

Person- og familiearkiver

Arkivmateriale etter forskjellige medlemmer av familien Diriks inneholder adskillig av den typen materiale som vi hittil har omtalt, innsamlet biografisk materiale om eldre og samtidige medlemmer av slekten og forskjellige slektstavler. Men det inneholder også det som er typisk for person- og familiearkivene: det som angår personenes arbeid, familieliv og kontakten med andre mennesker. I Diriksarkivet er det en overveldende mengde av brev, utklipp, fotografier, tegninger og malerier, dels av kunstnerne i slekten, Edvard, Carl Fredrik, Anna og Dyre

Carl F. Diriks (Fyrdiriks): Tegning av "De tre brødre Diriks. Generalauditoren – Fyrdirektøren – Kapteinen", i: Edvard Diriks: Scrapbooks, bind 2, bl. 63r (Ms. fol.2071).

Iver Hirzholm: Våpenbok fra begynnelsen av det 17. århundre, s. 61. Våpenskjoldene har tilhørt: nr. 37 Erland Endritsøn, nr. 38 Erich Ammundsøn, lagmann i Trondhjem, nr. 39 Enard Fluge, Mosseros i Våler (Ms.4° 5979).

Diriks, dels av andre av samtidens kjente kunstnere.

For den som søker fyldigere personalhistoriske opplysninger, er det nettopp person- og familiearkivene som er de mest givende. Og det er slike primære kilder som dette det er mest av i Håndskriftsamlingen. Her finnes familiearkiver som går over flere generasjoner og omfatter både familiemedlemmenes yrkesliv og engasjement på andre felter. Et typisk eksempel er arkivene etter medlemmer av slekten Bjerknes, matematikeren Carl Anton, ingeniøren Ernst Vilhelm, og meteorologene Vilhelm og Jack. Utenom de vitenskapelige delene er der en omfattende samling av familiebrev, erindringer og genealogiske opptegnelser. Etter to generasjoner av familien Barratt finnes et par arkiver som omfatter korrespondanse, dagbøker og papirer; det meste er etter frikirkelederen Thomas Ball Barratt, som førte dagbok i over 50 år, men noe gjelder hans fars virksomhet, han bestyrte flere gruver i Hordaland. Også arkivet etter boktrykkeriet Grøndahl & Søn inneholder både privat- og forretningsarkivalia, dagbøker etter familiemedlemmer og de eldre deler av firmaarkivet. Slekten Collett er rikt representert, med slektshistoriske samlinger, arkivalia fra forretningsvirksomhet og de såkalte Fladeby-journalene fra familiens gård i Enebakk. Egne arkiver er det etter en rekke medlemmer av slekten, bl.a. etter Camilla og Peter Jonas Collett (brev, manuskripter, dagbøker) og etter deres sønner, historikeren og genealogen Alf og zoologen Robert Collett. Også Nicolai og Henrik Wergelands arkiver er i Håndskriftsamlingen. Et par andre arkiver med spesielt mye personalhistorisk materiale kan nevnes, srenskriver Hans Peter Krag Knudtzons og Ludvig L. Daaes. Fridtjof Nansens og Sam Eydes er de to største personarkivene i Håndskriftsamlingen; egne spesialkataloger gir god oversikt over innholdet.

Det vil føre for langt å omtale flere personarkiver, bare nevne at det finnes arkiver etter ett eller flere medlemmer av bl.a. disse slektene: Arctander, Boeck, Breder, Brøgger, Bugge, Lie, Collett, Dunker, Hansteen, Hallesby, Konow, Lundh, Løchen, Nissen, Platon, Preus, Raknes, Rathke, Quisling, Schirmer, Schjelderup, Seip, Stang og Vogt.

I Håndskriftsamlingen har det naturlig nok vært lagt særlig vekt på privatarkiver etter skjønnlitterære forfattere. I våre kataloger kan man vente å finne brev og manuskripter etter de fleste av dem, så de skal ikke nevnes i denne sammenhengen, selv om også disse arkivene kan gå over flere generasjoner og omfatte mye familiehistorisk stoff.

Dagbøker kan være nokså forskjellig av innhold og omfang, det avspeiler seg også i vår samling. Noen handler mest om dagliglivet, andre inneholder refleksjoner og filosofiske betraktninger; noen er spesielle, som ekspedisjonsdagbøker, de inneholder ofte også vitenskapelige observasjoner. Her er også mange viktige dagbøker etter politikere.

Reisedagbøker er en genre som er godt representert, for eksempel er den danske geograf professor Fr. Sneedorfs dagbok fra reise gjennom Gudbrandsdalen 1790, sommeren etter at Storofsen hadde herjet dalføret, av både lokalhistorisk og personalhistorisk interesse. Noen er skrevet av personer som har gjort seg sterkt gjeldende innen kultur- og samfunnsliv, andre av personer som i dag ikke er så kjent. Det samlede antall dagbøker er stort, her er et utvalg av dem som er ført over en ganske lang periode (perioden den er ført i, er angitt etter navnet): malerinnen Mathilde Dietrichson 1862–1918, historikeren Yngvar Nielsen 1871–1912, politikeren Georg Sibbern 1878–1901, politimester Nils Otto Hesselberg 1883–1927, forretningsmannen Thorvald Ellingsen 1885–1903, presten Johan Nordberg

Bolstad 1887–1905, litteraturforskeren Lilly Heber 1889–1944, advokat Per Rygh 1889–1936, politikeren Johan Castberg i forskjellige perioder, Hulda Garborg 1903–1934, teologen Andreas Brandrud 1904–1926, Arne Garborg 1905–1923, dispassør Morten Dede-kam Borrelly i forskjellige perioder, direktør for Norges Bank Gunnar Jahn 1940–1967, historikeren Arne Ording 1942–1955. Sammen med riksantikvar Harry Fetts store arkiv kom også hans mor Ester Fetts dagbok i 20 bind, ført fra 1882 til 1933. Forfatteren Rasmus Løland førte dagbok fra han var 12 år i 1873 og i alle fall til 1898. Han skriver på dialekt fra Sand i Ryfylke om sin egen familie og om andre personer i bygda, om arbeidsliv og om eget forfatterskap og tankeliv; senere da han kom til hovedstaden, om litterære kretser han vanket i. Her er kilder for bl.a. etnologer, lokalhistorikere og dialektforskere.

Ganske enestående er tre brødre fra Hol i Hallingdal, Einar, Lars og Torgny Reinton, som hver førte dagbok i henholdsvis 68, 67 og 45 år. Men den som ønsker å lese dagbøkene parallelt, må vente en stund, én av dem er klausulert til 2033, de andre er heller ikke uten videre tilgjengelige. Håndskriftsamlingen har også en del andre arkiver og enkeltdokumenter som er klausulerte, enten inntil et bestemt år, eller slik at det må søkes om adgang. Andre arkiver kan foreløpig være mer eller mindre utilgjengelige fordi de ennå ikke er ordnet. Av slik tilvekst kan nevnes arkiver etter familiene Fabritius, Kinck, Andresen Butenschøn og Young.

Dokumenter katalogisert etter 1996 finnes i Håndskriftsamlingens katalog på internett, <http://www.nb.no/hanske/> Det som er katalogisert før dette år, må søkes i kortkataloger og protokoller på Spesiallesesalen. I katalogene kan man søke på arkivskapere, forfattere og emner. I brevkatalogen kan man finne avsendere av brev direkte uten å måtte kjenne til hvilke personer vedkom-

mende har hatt korrespondanse med. Alle registrerte brev er oppført under hver avsender. Avsenderkatalogen inneholder tusenvis av navn og fungerer nærmest som et biografisk register, bl.a. når man skal sammenligne navnetrekk og identifisere brevskrivere. Også over mottakere av brev er det en katalog. Mange arkiver har en avdeling med familiebreve som ikke er registrert enkeltvis, men som man vil finne ved å søke på arkivskaper. Be gjerne om hjelp fra personalet til å slå opp i katalogene.

Nasjonalbiblioteket har også andre spesialsamlinger med materiale som kan være av interesse for slekts- og lokalhistorikere. I Teaterhistorisk samling er det arkivalia etter teaterfolk og teaterinstitusjoner, i Billedsamlingen fotografier og andre bilder med mulighet for å søke på person- og stedsnavn, i Småtrykksamlingen mindre trykksaker som ikke står i de vanlige katalogene. Krigstrykksamlingen har trykksaker og bilder med tilknytning til krigen i Norge 1940–45. Andre spesialsamlinger som kan være nyttige for slektsforskere, er Norsk-amerikansk samling og Kartsamlingen. Mer informasjon er å finne på disse samlingenes hjemmesider. Biblioteket har også håndskrevne eller maskinskrevne registre til biografiske fortegnelser over norske og danske studenter og en biografisk katalog med henvisning til utklippbind.

Håndskriftsamlingens hjemmeside: http://www.nb.no/fag/nasjonalbibliotekets_samling/haandskrifter_1
E-postadresse: haandskrift@nb.no
Litteratur om Håndskriftsamlingen: Sverre Flugsrud: "Håndskriftsamlingen", i: *Universitetsbiblioteket i ord og bilder*, red. Bo Norlin og Bendik Rugaas. Oslo 1986, med videre litteraturhenvisninger.

Den mest kjente og den mest brukte plakaten i samlingen - valgplakat fra 1933. Den er tegnet av Erling Nielsen.

ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV OG BIBLIOTEK

AV KNUT EINAR ERIKSEN, DAGLIG LEDER

ILLUSTRASJONER: ARBEIDERBEVEGELSENS ARKIV OG BIBLIOTEK, OSLO

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark) er åpent for alle som er interessert i arbeiderbevegelsens historie, arbeidsforhold, sosial historie og den politiske venstresiden. Her kan en låne bøker og se på arkivmateriale, tidsskrifter og aviser. Vi har også en stor bildesamling.

I tillegg til arbeidet med de ulike samlingene, har ansatte ved Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek aktivt bidratt til å fremme kunnskap om arbeiderbevegelsen og andre organisasjoner på venstresiden gjennom artikler/bøker, foredrag og utstillinger. Bevaring og formidling er oppgaver som tradisjonelt har gått hand i hand.

Arbark er i dag arbeiderbevegelsens eldste eksisterende kulturinstitusjon. Bare det svenske søsterarkiv, som inspirerte den nordiske arbeiderbevegelse til å følge etter med sin etablering, har en lengre historie. Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek ble opprettet i 1908 av Landsorganisasjonen (LO) og Det norske Arbeiderparti (DnA) i fellesskap og er fortsatt eid av dem. Fra 1972 har vår institusjon også mottatt statlig støtte. I dag har Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek et budsjett på ca. 12 millioner kroner og 16 fast ansatte. Arbeiderbevegelsen dekker om lag 60 % av kostnadene, det offentlige 30% og 10% er egeninntekter.

Ansvarsrådet til Arbeiderbevegelsen arkiv og bibliotek er nylig blitt fastsatt i en samarbeidsavtale med Riksarkivet. Den klargjør hvilke sektorer og arkivskapere som er vårt ansvar og hva som hører under Privatarkivavdelingen på Riksarkivet. I det alt vesentlige formaliserer arbeidsdelingen tidligere praksis.

I de første tiårene fungerte arkivet først og fremst som et kveldsåpent og nokså uanselig og bortgjemt bibliotek for tillitsvalgte og arbeidere som søkte faglig og historisk kunnskap. Institusjonen representerte en motkultur til det borgerlige og var ledd i et dannelsesprosjekt. Først fra 1960-tallet fikk institusjonen en mer profesjonell stab og omfattende samlinger. I dag er Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek et vel utbygd dokumentasjonssenter med et økende antall brukere. De fleste besøkende er

forskere og studenter fra inn- og utland, journalister og personer med tilknytning til arbeiderbevegelsen.

Også atskillige lokalhistorikere og enkelte slektsforskere har benyttet seg av våre samlinger og tjenester. Det har ofte vist seg vanskelig å etterspore personer som bare har vært vanlige fagorganiserte eller partimedlemmer. Det er først når en person har hatt sentrale tillitsverv, gjerne på nasjonalt nivå, at vi finner opplysninger i for eksempel personarkiver, klipparkiv, biografier eller annen litteratur. Dette har sammenheng med at vårt materiale er organisasjonsrettet. Det finnes riktignok medlemsprotokoller i mange forbund og foreninger. Medlemsbøkene gir imidlertid sparsomt med opplysninger, ofte bare innmeldings- og utmeldingsdato og stillingstype.

Arkivsamlingen

Arbarks samling av privatarkiver utgjør nær 7 000 hyllemeter og er landets nest største. Bare Riksarkivet har en litt større bestand av privatarkiver.

Samlingen omfatter først og fremst arkiver etter de sentrale organene i landsomfattende organisasjoner. For lesere av "Slekt og Data" kan det være nyttig å vite at vi også har mange personarkiver og mye lokalt materiale, spesielt fra fylkene Oslo, Akershus og Buskerud. For de andre fylkene viser vi først og fremst til arbeiderbevegelsens regionale arkiver. Deres samlinger er nå innlemmet i statsarkiver (Hamar, Kristiansand, Stavanger, Trondheim, Tromsø), fylkesarkiver (Sogn- og Fjordane, Vestfold), byarkiver (Bergen), museer (Borgarsyssel museum) og i Opplandsarkivet. Bare Arbeiderbevegelsens arkiv i Telemark har fortsatt egne lokaler (Skien) og en heltidsansatt leder.

Arbarks arkivsamling kan deles i fire hovedgrupper:

1. Partiarkivene

Det gjelder partiene på den såkalte venstresiden samt alle deres side- og underordnede organisasjoner, for eksempel stortingsgrupper, ungdomsorganisasjoner, kvinneorganisasjoner, studieorganisasjoner og avholdslag.

Vi har blant annet arkivene etter Det norske Arbeiderparti (1987-), Arbeiderdemokratene/Radikale Folkeparti (1906-27), Norges Sosialdemokratiske Arbeiderparti (1921-1927), Sosialistisk Folkeparti (1961-1975), Sosialistisk Venstreparti (1975-), Norges Kommunistiske Parti (1923-). Arbark har nylig begynt å motta materiale fra Rød Valgallianse.

På grunn av den tyske okkupasjonsmaktens beslag av partiarkiver er det svært begrenset materiale etter DnA og NKP fra før 1945.

For å få innsyn i partienes etterkrigsarkiver må søknad sendes direkte til partiene. Nesten alle brukere har fått sine søknader innvilget. De viktigste adgangsrestriksjonene knytter seg til personvern.

2. Fagbevegelsen

Arbark oppbevarer arkivene etter Landsorganisasjonen i Norge (LO), samt etter fagforbund og fagforeninger tilknyttet LO. Arkivene etter LO går fra stiftelsen i 1899 og fram til ca. 1990. Når tyskerne ikke beslagla dette arkivet under andre verdenskrig, har det muligens sammenheng med at daværende leder omdøpte arkivet til "Fagorganisasjonenes arkiv". I motsetning til partiene ble ikke LO oppløst av tyskerne.

Vi har videre arkivene etter de fleste fagforbund

som er tilsluttet LO og deres forløpere. Disse arkivene varierer betydelig i omfang. En del forbund har bevart det meste av sitt arkiv, for andre har store deler gått tapt ved flyttinger og utstrakte makuleringer. Arbark har også arkiver etter den lokale fagbevegelsen, først og fremst i Oslo, Akershus og Buskerud.

3. Andre organisasjoner, grupper og virksomheter

Gjennom årene har Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek mottatt arkiver fra en bred flora av virksomheter, de fleste med tilknytning til venstresiden. Det kan være arkiver etter forlag, kulturorganisasjoner, solidaritetsorganisasjoner, fredsorganisasjoner og kvinneorganisasjoner. Spennvidden er stor fra Norsk Bonde- og Småbrukarlag til Club 7, og omfanget kan variere fra nærmest komplett til bare å utgjøre arkivfragmenter.

4. Personarkiver

Det er forståelig at våre personarkiver er blant det mest etterspurte. De fleste av Arbeiderpartiets statsministere har avlevert sine arkiver til Arbark. Det gjelder Johan Nygaardsvold, Einar Gerhardsen, Trygve Bratteli og Gro Harlem Brundtland (deponert arkiv). Også deler av Oscar Torps arkiv befinner

Havnestreiken 1924. Streikende arbeidere utenfor Oslo Børs.

«I et helt aar har nu landsorganisationens sekretær M. Ormestad dagstøt arbeidet med arkivets ordning med aldrig svigtende interesse. Arbeidet er utført paa "fyrabend" - hans løn blir udødelighet.»

seg her. I tillegg har vi en rekke arkiver etter andre personer som har vært aktive i fagbevegelsen, i de ulike venstrepartiene, på Stortinget og i regjeringen. Vi kan nevne arkivene til Konrad Nordahl, Erik Brofoss, Per Kleppe, Thorvald Stoltenberg. Også flere framtrepende politikere i NKP og SF/SV har avlevert personarkiver til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Selv om det har vært sterke stridigheter på venstresiden i norsk politikk, har altså alle politiske retninger funnet det formålstjenlig å overføre sine arkiver til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek. En slik samlende arkivløsning er først og fremst

et kjennetegn for den skandinaviske arbeiderbevegelse.

Det er også et tankekors at de borgerlige partiene i Norge ikke har etablert tilsvarende institusjoner for arkiv og bibliotek.

Den detaljerte arkivkatalogen finnes foreløbig bare på vår lesesal. Samkatalogen for privatarkiver på internett kan imidlertid fortelle hvilke arkivskapere som er representert.

Biblioteket

Institusjonen har fra starten av hatt som oppgave å ta vare på bøker og brosjyrer som angår arbeider-

1. mai på Slemmestad i Røyken, 1909. Fanen til v. tilhører Slemmestad Arbeiderforening. Paroler: Kamerater! Til Kamp mot Militarismens Humbug; Lovfæstet 8 Timers Normal Arbeidsdag.

Nødbrakker i Stavangergata på Sagene, Oslo, 1930-årene.

Konfeksjonsarbeidernes forening i Oslo holder avstemningsmøte i losjen 6. august 1935.

bevegelsen i vid forstand. Den store boksamlingen omfatter norsk og internasjonal arbeiderbevegelse, historie, samfunnsfag, arbeidsliv, fagbevegelse, miljøpolitikk, internasjonal politikk, likestilling og også en del skjønnlitteratur. Noen av de eldste bøkene er så sjeldne at de bare finnes hos oss eller få andre steder i landet. Det samme gjelder en betydelig del av den omfattende samlingen av publikasjoner fra arbeiderbevegelsens organisasjoner og aktiviteter. De samles inn fra stort sett de samme organisasjonene som vi har arkivmateriale fra. Lesere av "Slekt og data" gjøres spesielt oppmerksom på de mange jubileumsberetningene over fagforeninger over hele landet. De inneholder mange konkrete personopplysninger av interesse. Biblioteket har også over 1000 hovedoppgaver/masteroppgaver. Her finnes mange viktige forskningsresultater om arbeiderbevegelsen. Siden 1990 er alle titler registrert i vår database. En del av den eldre litteraturen finnes fortsatt bare i kortkatalogen.

Institusjonen har en omfattende tidsskriftsamling. De fleste av de om lag løpende 150 tidsskriftene er norske eller engelske, men svenske, danske, tyske og franske er også representert. Vi har også skrifter fra de "smalere" sosialistiske /marxistiske grupperingene og en del av utgivelsene fra arbeiderbevegelsens lokale historielag i Norge. I tillegg til de løpende tidsskriftene har biblioteket en rekke serier med tidsskrifter som ikke lenger blir utgitt, blant annet Det 20de århundre, Aktuelt perspektiv, Arbeidermagasinet, Aktuell og Mot Dag.

Arbark har tatt vare på riks- og lokalaviser på venstresiden. Mange, også eldre aviser, foreligger nå på mikrofilm.

En mindre kjent, men stadig mer brukt kilde er Arbeiderbladets tidligere klipparkiv. Over en million av avisas artikler fra perioden 1947-1985 ligger her. I tillegg kommer en del klipp fra andre aviser. Utklippene, som er registrert og arkivert etter et emne- og personregister, burde være av betydelig interesse også for slekts- og lokalhistorikere.

Bildesamlingen

Det er ukjent for mange at Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek helt fra starten har tatt vare på fotografier. Arbarks fotosamling, som omfatter nærmere halvannen million bilder, spenner over tidsrommet fra 1860 og fram til i dag. Tilveksten i de siste årene skyldes først og fremst at samlingen har fått et stort tilskudd av pressefotografier, blant annet fra Arbeiderbladet (Dagsavisen). Motivene, som viser ulike arbeidsplasser og arbeidsprosesser,

utgjør en stor del av samlingen. I tillegg finnes portretter av politikere, kunstnere og andre kjente og mindre kjente personer, samt bilder fra samfunnsliv, sosiale forhold, fagbevegelse og politikk, kultur og fritidsaktiviteter og en rekke andre emner.

Vi er stolte over å ha landets største fanesamling. De eldste av de over 700 flotte fanene er fra midten av 1800-tallet. Over 1500 faner fra hele landet er registrert i vår bildedatabase. I tillegg oppbevarer vi en rekke arbeiderfilmer, lydbåndopptak, plakater, tegninger og karikaturer. Vår samling av 1. mai-merker går fra 1892 fram til i dag.

Den omfattende og varierte audio-visuelle samlingen har gjort det mulig for Arbark i de siste par tiårene å påta seg en rekke og varierte bilderedaksjonelle oppdrag og utarbeide utstillinger i egen regi eller i samarbeid med andre kulturinstitusjoner.

Når det gjelder slekts- og lokalhistorie, får bilde-tjenesten fra tid til annen spørsmål om for eksempel stedsbilder i Oslo fra der vedkommende har vokst opp - og bygninger som nå kanskje er revet. En annen type henvendelser er om det kan tenkes at bestefar eller oldefar som var representant på et landsmøte i Arbeiderpartiet eller i et fagforbund, kan være avbildet.

Vi er i det hele tatt overbevist om at slektsforskere og framfor alt lokalhistorikere har mye å finne i våre omfangsrike samlinger. Dere er hjertelig velkomne til å lete og søke i våre kulturskatter og prøve vår publikumstjeneste.

Landslaget for lokal- og privatarkiv (LLP)

AV ELLEN RØSJØ

Landslaget for lokal- og privatarkiv er en landsdekkende organisasjon for institusjoner som arbeider med bevaring og formidling av arkiver etter private og offentlige rettssubjekter (for eksempel organer, virksomheter, organisasjoner).

LLP ble stifta den 6. september 1986 på en konferanse på Ås med representanter for 20 arkivinstitusjoner til stede. Bakgrunnen var behovet for et faglig forum, for å styrke privatarkivarbeidet i Norge, og for en organisering av det faglige arkivarbeidet for institusjoner utafor det statlige Arkivverket. Landslaget organiserer nå de fleste arkivinstitusjonene i landet. Ved utgangen av 2005 hadde LLP 153 medlemmer, fordelt på kommunale, interkommunale, fylkeskommunale og statlige arkivinstitusjoner, museer, biblioteker, kommuner, bedrifter og historielag.

Arkivpolitisk talerør

Landslaget for lokal- og privatarkiv skal være tale-
rør for arkivinstitusjonene i arkivpolitiske spørsmål
i forhold til kulturmyndighetene. Et viktig mål er å
arbeide for utvikling av en nasjonal arkivpolitikk.
Denne politikken må favne private og offentlige ar-
kiv som integrerte deler av samfunnets hukommelse
og dokumentasjon av samfunnet i hele sin bredde.
Den må også innebære en betydelig økning i de stat-
lige bevilgningene til hele sektoren, både i form av
driftsstøtte og en prosjektstøtte som monner. Drifts-
støtte til arkivinstitusjoner er påkrevet for å løfte
arkivsektoren opp på et nivå der den kan fylle sine
forvaltningsmessige og kulturhistoriske oppgaver.
En støtteordning til privatarkiver er nødvendig for
å sikre disse noe utover helt marginale ressurser til
ordnings- og registreringsarbeid som resulterer i et
svært skeivt samfunnsminne.

Arbeid for kompetanseheving

Videre arbeider organisasjonen for å heve det fag-

lige nivået på arkivarbeidet. Det er derfor viktig
for LLP å gi medlemmene tilbud om fagseminarer
der viktige arkivfaglige og kulturpolitiske spørsmål
blir drøftet, om kurs og videreutdanning for å høyne
kompetansen i faglige spørsmål og å utvikle faglige
fellesskap og nettverk. Landslaget har i løpet av de
siste åra utarbeidet en studieplan for videreutdan-
ning av arkivarer. En slik videreutdanning finnes
ikke i dag ved de etablerte lærestedene. LLP vil
derfor arbeide for at et universitet eller en høyskole
vil etablere dette studietilbudet.

Organisasjonen vil ferdigstille et kurstilbud i ar-
kivformidling og starte første kurset fra våren 2007.
Tilbudet vil gis til arkivarer i Norden og er delt opp
i 6 ulike moduler med 8 – 10 samlinger. I tilknyt-
ning til dette studiet ønsker landslaget å utvikle et
nasjonalt nettverk i arkivformidling.

LLPs kompetanseprogram består også av tre inn-
føringskurs som gis som regionale tilbud: "Lokalt
arkivarbeid", "Arkivarbeid i museum" og "Arkivar-
beid i bibliotekene".

Oslo byarkivs Anette Walmann orienterer 8.trinn fra
Linderud skole om kilder. Foto: Oslo byarkiv

Asta – sentralt fagsystem

LLP er med å sette faglige og fagpolitiske standarder i arbeidet med arkiv. Vedtektene la fra starten vekt på en heving av det faglige nivået og oppmuntring til enhetlig praksis for oppbevaring og registrering. Det førte fram til rapporten "Krav til edb-registrering av arkiver". Landslaget tok så initiativ overfor Riksarkivaren til å få utarbeidet kravspesifikasjoner for edb-registrering av privatarkiv. De to nedsatte ei arbeidsgruppe sammen for å lage et felles informasjonssystem for Arkivverket og LLP. Programmet Asta - ArkivSystemTilAlle - var ferdigutvikla i september 1994. Stiftelsen Asta ble etablert av LLP den 18. september 1995.

Stiftelsen Astas virksomhet er et samarbeid mellom Riksarkivaren og LLP. Samarbeidet reguleres av en egen avtale mellom partene (juni 1995). Stiftelsen er en privat næringsstiftelse og har fått overdratt fra Riksarkivaren og LLP rettighetene til å distribuere programvaren Asta. Stiftelsen Astas overordnede mål er å fremme standardisering, kvalitetssikring og å gjøre tilgjengelig informasjon om arkivbestanden i offentlige og private virksomheter. Systemet er blitt det sentrale fagsystemet for historiske arkiv og vil danne grunnlag for en felles samkatalog for arkiv fra hele landet. Foreløpig gjelder dette privatarkiv, i nyeste Asta-versjon vil også samkatalogen kunne bli grunnelementet i en stor landsdekkende felleskatalog for all arkivinformasjon.

Faglig nybrotsarbeid – elektronisk arkiv

De siste åra har LLP i samarbeid med medlemsinstitusjoner tatt initiativ til og fått midler fra ABM-utvikling til to prosjekter om elektroniske arkiver. Det såkalte eArkivsamarbeidet er et nasjonalt samarbeidsprosjekt mellom kommunale arkivinstitusjoner, LLP, Riksarkivet og ABM-utvikling. Kommuner og fylkeskommuner som offentlige organer er underlagt et felles reglement om avlevering av elektronisk informasjon til arkivdepot. Målet for eArkivsamarbeidet er å utveksle arkivfaglig og

teknisk kompetanse for å tilrettelegge og effektivisere bevaringsarbeidet på tvers av kommune- og fylkesgrenser.

OpenARMS (Archives Resource Management System) er et openSource-prosjekt i regi av eArkivsamarbeidet. Utgangspunktet for prosjektet er å kunne forvalte elektronisk arkivert informasjon, herunder tilgjengeliggjøring, styring og kvalitetssikring av elektroniske arkiver. LLP håper å videreføre prosjektet om langtidslagring ved kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjoner, samt se på overføringsverdien til privatarkiver. Institusjonene som har deltatt i prosjektet har nedlagt en stor arbeidsinnsats.

Samarbeid for utvikling

Landslaget ønsker fortsatt å utvikle samarbeidet med ABM-utvikling, Riksarkivet og andre aktører i kultursektoren og være talerør inn til politiske myndigheter. LLP samarbeider med resten av arkivmiljøet om De norske arkivdagene 2007. For å gjøre kommunale og privatarkiv-kilder tilgjengelig via Digitalarkivet er organisasjonen i dialog med Riksarkivet. Målet er å få en felles nettside for tilgjengelige kilder som kan være av interesse for interesserte forskere, slektsgranskere, lokalhistorikere, skoleelever m.fl.

I løpet av året deltar LLP på kontaktmøter sammen med Norsk museumsforbund og Norsk bibliotekforening, Norsk arkivråd og Kommunalt arkivfaglig forum og på årlige seminarer som ABM-utvikling avholder for fylkeskommuner og Sameeting. I stiftelsen ASTA har LLP flere representanter i styret og utvalg. Riksarkivet er representert med observatør i LLPs styre og kompetanseutvalg.

I inneværende periode er LLPs styreleder Marit Hosar fra Opplandsarkivet, avd. Maihaugen. Nestleder er Anne Aune fra Hordaland fylkesarkiv. Ellen Røsjø fra Oslo byarkiv sitter også i arbeidsutvalget.

Gårdsarkivet på Ådland

AV LARS LØBERG

Lars Løberg er medlem av DIS-Norges aktivitetsutvalg for slektsfaglig veiledning, men er for de fleste også kjent som leder for Norsk slektshistorisk forening. Han er en kunnskapsrik og erfaren slektsforsker, som gjennom mange års arbeid ha skaffet seg gode kunnskaper om blant annet gårdsarkiver som kilde til person- og slektshistorie.

Ordet privatarkiv høres pretensiøst ut, men er egentlig bare enhver dokumentsamling som ikke primært er av offentlig karakter. Dette belyses til fulle i Liv Myklands ferske Håndbok for brukere av statsarkivene, hvor hun deler statsarkivenes arkivalia i 16 ulike kapitler etter faggrupper og hvor hvert kapittel også har sitt eget underkapittel om faggruppens privatarkiv. Privatarkiv dekker følgelig alt fra bedriftsarkiv og foreningsarkiv til privatpersoners egne arkiv. I grenselandet mellom offentlige og private arkiv ligger embetsmenns private korrespondanse, men også omvendt – mye rent offentlig korrespondanse ble liggende i embetsmannens private arkiv og ble ikke videreført til nestemann i embetet.

Det volummessige tyngdepunktet ligger selvfølgelig i bedriftsarkivene. Her ligger mye av personhistorisk interesse, men de rent slektshistoriske opplysningene er det ofte lengre mellom. Unntakene her er de slektshistoriske privatarkivene, dels arkiv etter de store samlerne som Lassen, Delgobe og Finne-Grønn, men også arkivene etter faggenealoger som Sollied og Spangen inneholder mye slektsfaglig. Disse privatarkivene befinner seg i hovedsak i original eller avskrift i arkivene, men i tillegg kommer alle de slektshistoriske arkivene som fortsatt er i privat eie og følgelig mindre tilgjengelige for andre interesserte. Det er likevel en spesiell type privatarkiv som peker seg ut som slektsgranskerens viktigste hjelpemiddel – gårdsarkivene.

Langt de fleste moderne gårdsarkiv har, foruten de rent driftsrelaterte arkivaliene, i hovedsak bare

hjemmelsdokument som samtidig også finnes i de offentlige arkivene. Men for den som har sett et originalt skiftebrev i et gårdsarkiv og så sammenholdt dette med det samme skiftet i skifteprotokollen, vil som regel se en slående forskjell i skriftstørrelser og lesbarhet. En populær forklaring på dette er at skriveren fikk sportler i forhold til hvor mange sider skiftebrevet gikk over, mens han selv bekostet skifteprotokollen. Skriften ble følgelig blåst opp i den private versjonen, men minimalisert i den offentlige versjonen. Innholdet skulle likevel være det samme. Det gjelder for øvrig også noe så prosaisk som kvitteringsboka for ekstraskatten på 1760-tallet – innbetalingene kan rekonstrueres etter innføringene i fogdearkivet, men følelsen blir en helt annen av å stå med bondens egen motbok i hånda, den hvor bare hans innbetalinger er ført.

Gårdsarkivene kan altså både bekrefte det vi finner i offentlige arkiv, de kan anskueliggjøre de offentlige opplysningene på en særegen måte, men de kan også inneholde opplysninger som ikke finnes i offentlige arkiv. Opprinnelsen til mange gårdsarkiv var selve adkomstbrevene til gården. Disse skulle naturligvis tinglyses, men for adkomstbrev som er eldre enn panteprotokollene og tingbøkene, er det selve det private originaldokumentet eller i nest beste fall senere avskrifter av disse på tingene som må gjøre nytten. Og mange gårdsarkiv hadde lange lister av slike brev, noen enda ned til middelalderen.

Det dukker faktisk enda fra tid til annen opp slike gamle adkomstbrev. I regelen er innholdet kjent fra før, mye takket være den oppsøkende virksomheten som arkivfullmektiger eller spesielt interesserte har drevet. Det kanskje aller best dokumenterte eksempel på nytten av et slikt gårdsarkiv i slektshistorisk sammenheng finner vi i arkivet fra gården Ådland på Stord, presentert av riksarkivar H. J. Huitfeldt-Kaas i Meddelelser fra Det Norske Rigsarchiv, annet bind, hvor han innledningsvis forteller hvordan han som arkivfullmektig i 1871 hadde reist rundt i Bergens stift for å samle inn og registrere eldre dokument.

Gårdsarkivet på Ådland omfattet alene 31 brev,

Illustrasjonsfoto fra Bindal. Foto: Siv Bente Grongstad

som dekket gårdens og eierslektens historie fra midten av 1500-tallet til slutten av 1700-tallet. En viktig forutsetning for at alle brevene var i behold var selvfølgelig det faktum at gården hadde gått i arv i ren mannslinje hele veien, men dokumentene belyser ikke bare den rene eierlinjen, men gir et vell av opplysninger så vel om sidegrener i flere generasjoner som om privatrettslige forhold som ellers er særdeles vanskelige å dokumentere, heriblant særlig det faktum at denne slektskretsen i sin tid hadde tilhørt den norske adelen, men hadde frasagt seg, ikke blitt fratatt adelsskapet. Arkivet er dermed ikke bare med på å belyse en usedvanlig stor slektskrets, det gir samtidig en helhetlig forklaring på et fenomen som historikere og slektshistorikere så langt bare ser konturer av uten helt å kunne forklare.

Huitfeldt-Kaas presenterer i artikkelen sin samtlige 31 brev, og han presenterer samtidig også brev om samme slektskrets fra gården Valvatne og brev han ellers kjenner til. Han gir således et bredere bilde av denne slektskretsen, men gårdsarkivet er uten sammenligning hans viktigste kilde. Og mer

enn det. Slektskretsen, som har en umåtelig stor etterslekt i dag, har kunnet legge Huitfeldt-Kaas' store artikkel til grunn på en slik måte at den mer enn 100 år gamle artikkelen fortsatt er grunnleggende pensum for slektshistorie i dette området.

31 brev er en stor dokumentsamling. Særlig med tanke på hvor gamle mange av disse brevene faktisk er. Det er likevel ikke enestående, bare større enn de fleste andre. Og snarveien til de gårdsarkivene som har så gamle brev er registrene i kildeskriftavdelingen på Riksarkivet. Her er så vel enkeltdokument som hele arkivsamlinger registrert og ordnet. Seriene er noe vanskeligere tilgjengelig enn de mer ordinære arkivseriene, men det ekstra bryet er så men verdt innsatsen når den først krones med hell.

Det er svært varierende i hvor stor grad slike gårdsarkiv er bevart, og tilgjengeligheten er det enda vanskeligere å få en oversikt over. Det finnes en del slike gårdsarkiv registrert på Riksarkivet eller Statsarkivene, men de kan like gjerne befinne seg på den gården de er ment å være dokumentasjon for.

Privatarkiv på loft og i kjellar

AV MAD S LANGNES — FOTO: IKA MØRE OG ROMSDAL

Mykje verdfullt kulturhistorisk arkivmateriale er ikkje gjort gjenstand for bevaring og registrering av noko slag. Ein kan til dømes kome over eit interessante bedriftsarkiv i kjellaren på ein nedlagt møbelfabrikk. Og kan hende ligg eit lagsarkiv på loftet til siste leiaren i det no nedlagte ungdomslaget. DIS-medlemar med sine person- og lokalhistoriske interessefelt vil av og til kome over slikt arkivmateriale. For å sikre verdfulle kjelder for andre granskarar og for ettertida, vil det vere nyttig med god kontakt mellom DIS-miljøet og store og små arkivinstitusjonar kring om i landet.

Kjøpmannsarkiv

Klippfiskeeksportøren Christian Johnsen var ein av Kristiansunds største og rikaste kjøpmenn på slutten av 1800-talet og byrjinga av 1900-talet. Ei slik verksemd sette sjølvstøtt spor etter seg også i form av eit stort kjøpmannsarkiv med eit vell av opplysingar, mellom anna om kjøparar og seljarar.

Som fleire andre av dei store kjøpmennene i Kristiansund, kjøpte Johnsen seg tomt og bygde sommarbustad i lunare omgjevnader langs Fannestranden ved Molde. Johnsen kalla eigedommen for *Retiro*, og her

budde han og familien fleire månadar kvar sommar frå 1875. Truleg har ein del av arkivmaterialet frå klippfiskeeksportretaket vorte med på lasset til *Rosenes by*.

I 1916 vart ein del av eigedomen *Retiro* frådelt til slektningar. Parsellen vart kalla *Knausen*, der det også vart sett opp eit hotell med same namn. For ikkje mange år sidan vart "det gamle" *Knausen* rive, og inne i veggane stod store mengder protokollar frå klippfiskeverksemda i Kristiansund. I ettertid må ein vel kalle dette for kulturhistorisk verdfull isolasjon! Protokollane hadde tydeleg vorte nytta som isolasjon i veggane, og mest kvar og ein av dei var gjennomhola av spikar. Somme var også skadde av fukt. Då drivaren av hotellet fann desse protokollane i veggane, vart dei heldigvis ikkje kasta, men flytta ned i ein kjellar. Der vart dei igjen liggande nokre år.

Romsdalsmuseet i Molde vart etter ei tid kontakta; kunne dette vere noko for dei? Romsdalsmuseet er regionmuseum for romsdalsregionen, og såg at dette arkivmaterialet etter ein av klippfiskebaronane frå Kristiansund heller høyrde heime i arkivsamlingane til Nordmøre Museum. No er arkivmaterialet hamna attende i byen der det vart skapt, og regionmuseet for Nordmøre tek vare på protokollane.

Kjøpmannsarkivet etter Christian Johnsen kan med dette vere eit godt døme på kor tilfeldig situasjonen er for privat arkivmateriale. Svært ofte er det reine tilfeldigheter som har avgjort om slike kulturhistorisk verdfulle kjelder er bevarte eller ikkje.

Privatarkiv

I motsetnad til for offentleg skapt arkivmateriale, er det ikkje noko lovpålagt oppgåve å ta vare på arkivmateriale etter private arkivskaparar for ettertida. Bevaring og avlevering av arkiv etter private aktørar og verksemdar er difor i all hovudsak avhengig av friviljug innsats og medverknad frå arkivskaparane eller arkiveigarane. Med dette risikerar ein at arkivkjelder frå personar, store og små lag og organisasjonar, bedrifter osb. kan gå tapt. Då den private delen av samfunnet trass alt utgjer ein langt større del enn den offentlege som er regulert av arkivlover, risikerar ein med dette å få eit skeivt bilete av fortida i framtida. Framtidige fortolkarar av fortida vil kunne gje den offentlege sektoren ei mykje meir sentral rolle i samfunnsutviklinga enn kva det i røynda er grunnlag for. Sett på spissen kan ein jamføre med eldre bygdebøker der ein berre har nytta offentlege arkivkjelder som til dømes møtebøkene til formannskap og skulestyre. Skal ein døme etter slike framstillingar, kan det verke som om alle som budde i bygda var menn kledde i besteklede, der dei anten sat på kyrkjebenken eller i møte på kommunehuset mest kvar dag. Arkiv etter private lag og verksemdar kan vere ei svært viktig kjelde for å fylle ut dette biletet, til dømes med arkiv etter kvinnearbeidsplassar, ungdomslag og fråhaldsrørsla.

Private verksemdar står likevel ikkje heilt fritt til å kassere arkivmateriale, då ein veit at ein del rekneskapsmateriale skal takast vare på i ti år. Slikt materiale er gjerne

også omfangsrikt, til dømes med rekneskapsbilag og lønslister, og mange nyttar høvet til å kassere dette så snøgt som råd etter dei ti lovpålagte åra er ute – då ein gjerne treng hylleplassen til nytt arkivtilfang. Etter dei ti åra er gått er arkivmaterialet lite administrativt interessant for dei aktuelle verksemdene, men har no fått det ein kan kalle eit historisk verde i standen – om det då blir teke vare på! Eit godt døme på at lønslister kan vere av interesse for å spore opp personar, såg me seinast på fjernsynet i januar 2006. Ein papirfabrikk i Trondheim hadde ikkje kassert listene sine over lønsutbetalingar, og programleiaren kunne leite etter ein person som dei meinte hadde vore lønstakar nokre få veker på denne fabrikk på 1970-talet.

Arkivkartlegging

I 2004 og 2005 utførte Interkommunalt Arkiv (IKA) i Møre og Romsdal ei kartlegging over privatarkivsituasjonen i fylket, dels på oppdrag frå ABM-utvikling og dels frå fylkeskommunen. Resultata av kartlegginga viste at ein heil del privatarkivtilfang var gjort gjenstand for bevaring av ulike institusjonar; mest hjå arkiv og museum, men også mykje hjå bibliotek, i kommunalt initierte samlingar og hjå ulike historielag. Noko overraskande viste det seg også at det i arkivlokala til ei rekkje kommunar i fylket ikkje berre fanst kommunalt arkivtilfang, men også ikkje så reint lite av privatarkivmateriale – og primært var dette ulike lagsarkiv. Til saman viste kartlegginga at alle kommunar i fylket hadde ulike tilbod

for bevaring av privatarkiv, sjølv om kvaliteten på desse tilboda sjølvstøtt varierte ein heil grann. Prosjektrapporten konkluderte likevel med at svært mykje privat arkivtilfang ikkje er gjort gjenstand for noko slags bevaring, og at store oppgåver ventar i så måte både når det gjeld innsamling, men også forsvarleg oppbevaring og registrering. Sett på spissen kan ein seie at det ligg mange interessante arkiv på mørkeloft og i kjellarar – og at det kvar dag går tapt verdfulle privatarkiv i flytte- og ryddesjauar kring om i landet.

Bevaring

Ein må rekne med at situasjonen er varierende frå fylke til fylke når det gjeld privatarkivsituasjonen - der ein både har føregangsområde, men også bygder og regionar der lite er gjort for å sikre denne delen av historia. I alle tilfelle vil me råde til at DIS-medlemar og andre interesserte som kjem over privatarkiv som står i fare for å gå tapt tek kontakt med ein lokal bevaringsinstitusjon for å undersøkje om tilfanget bør og kan takast vare på for ettertida. Her kan ein vende seg til næraste arkivinstitusjon eller museum for å få meir og utfyllande informasjon. Ein kan sjølvstøtt også ta kontakt med næraste Statsarkivet eller Riksarkivet, for å få opplysingar om kva institusjon som har det fylkeskoordinerende ansvaret for privatarkivarbeidet i gjeldande område. Erfaringsmessig vil ein også kunne vente seg både ein triveleg arkivprat, nyttig hjelp og ei positiv velvilje hjå desse arkivinstitusjonane.

DIS lagsarkiv

I denne samanheng er det også på sin plass å minne om at DIS sjølv er ein arkivskapande organisasjon med sine medlemslister, møtebøker, korrespondanse osv. Kva blir gjort med dette arkivmaterialet kring om i lokallaga? Likt med for andre lagsarkiv vil ein råde til at det blir tenkt langsiktige kring bevaring og registrering av desse lagsarkiva. Og hugs: det er ein fordel om eldre arkivmateriale avleverast eller deponerast hjå ein arkivinstitusjon medan laget framleis er i aktivitet, då ein på dette viset vil ha førstehands kjennskap til oppbygginga av arkivet og lagshistoria. Med dette kan framtidige slektsgranskarar finne nyttig og interessant informasjon om liv og levnad til våre dagars DIS-medlemar – på same vis som me vil setje pris på å finne arkivmateriale som kastar lys over liva til våre forfedre. Ei medlemsliste og ei møtebok frå til dømes eit lokalt samtalelag eller ei bondevenforeining, ville for mange DIS-medlemar vore svært interessant å kome over i ein arkivinstitusjon – og sameleis vil det sjølvstøtt vere med medlems- og møtebøkene frå DIS-laga for framtidens granskarar.

Mads Langnes, f. 1976, frå Rauma i Møre og Romsdal. Utdanna Cand.Phil. med hovudfag i historie. Arbeider med eldre kommunale arkiv og privatarkiv i Interkommunalt Arkiv for Møre og Romsdal.

Slektsgransking og historisk demografi

AV ARNFINN KJELLAND

Innleiing

Det å kjenne slekta si er truleg ei heilt universell trong – noko alle menneske til alle tider har følt eit behov for.

Og opphavleg var nok kjeldene og metodane for «slektsgranskinga» dei same: ved leirbålet, i skumringstimen gav dei eldre i familiegruppa vidare forteljingane om formødrene, -fedrane og seg sjølve til dei yngre. Slik gjekk forteljingane vidare bokstaveleg talt i tusenvis av år.

Etter kvart utvikla samfunnsformene seg vidare frå dei jeger- og sankingsbaserte familie- og stamme-gruppene som alle menneske var ein del av fram til for om lag 10–12.000 år sidan. Med framveksten av jordbruket starta òg *differensieringa* av samfunnsformene for alvor; *kulturane* og *sivilisasjonane* begynte å utvikle seg i forskjellig retning rundt omkring i verda. Men framleis var nok interessa for forfedrane like sterk, og fleire av kulturane fekk etter kvart òg *skrifffesta* forteljingane om slekta. (Nokre gjorde òg forfedrane og -mødrene til gudar.)

Framover mot vår tid utvikla kulturane seg nokså ulikt i dei forskjellige verdsdelane. Den mest avanserte var lenge den kinesiske; mange historikarar har kalla Europa ein usivilisert utkant i verda omkring år 1300 e.Kr. Men da starte ei utvikling som fem hundre år seinare gav Europa verdsherredømme – ei historie som i seg sjølv er spennande nok.

I vår samanheng skal vi likevel berre sjå på ein bitte liten flik av denne utviklinga, som har gjeve oss i Europa eit relativt likearta kjelde-materiale til å supplere dei munnlege forteljingane våre med: kyrkjebøker

og folketeljingar. Desse kjeldene kan nemleg òg nyttast til noko heilt anna enn slektsgransking, og det er det eigentleg dette stykket handlar om.

På 1300-talet starta ei utvikling som var spesiell for Europa: framveksten av dei moderne nasjonalstatane. Medan dei andre verdsdelane var dominert av *imperier* som voks fram og forsvann i varierende grad meir eller mindre utan omsyn til t.d. kva språk som vart nytta av befolkninga, kom altså Europa til å få mindre statsdanningar med meir homogene grupper av innbyggjarar. Desse statane låg i innbyrdes konfliktar heilt fram til midten av 1900-talet. Det pressa mellom anna fram ein våpenteknologisk utvikling som er ein viktig del av forklaringa på at vår verdsdel oppnådde dominans over dei andre på 1800-talet.

For å kunne nå fram i konfliktane behøvde statsmaktene i Europa ein annan grad av støtte frå og samarbeid med undersåttane enn dei utanom-europeiske statane. Det førte mange stader til at ei særskilt gruppe, dei som dreiv handel og produksjon – handelsborgarane – fekk betre vilkår, medan den vanlege befolkninga fekk allmenne skattar, verneplikt o.a. Dette er blant faktorane som var med på å vidareutvikle dei europeiske statane til å bli overlegne t.d. det sentralstyrte og etter kvart tilbakeskodande kinesiske veldet.

Ein konsekvens av denne utviklinga var at statane etter kvart hadde behov for å få betre oversyn over kva ressursar dei disponerte, dessverre som regel som ein lekk i planlegginga av neste krig mot ein eller annan

grannestat eller fiende av ein alliert stat. Den viktigaste ressursen var sjølvsagt *folket*. Og dermed er vi ved det første poenget: etter kvart starta nemleg innsamlinga av dei viktigaste kjeldene vi i dag nyttar i slektsgranskinga vår: først manntal, så etter kvart føring av og uttrekk frå kyrkjebøker og annan kyrkjeleg informasjon til statistisk bruk, og til sist regulære folketeljingar.

No er vi så ved det neste poenget: dette kjeldegrunnlaget er bakgrunnen for framveksten av eit heilt anna fagområde det siste halve hundreåret eller vel så det: *historisk demografi*.

Kva er historisk demografi?

Demografi kjem av gresk *demos*, folk, befolkning og *grafi*: skildre, lære om – altså befolkningslære. Ein skil gjerne mellom demografi og historisk demografi slik at utan førsteleddet handlar faget om å analysere befolkningsutviklinga innafor større einingar (kommunar, fylke, land) bygd på trykt befolkningsstatistikk. Ein viktig del av demografisk analyse går på framskriving av bestemte trekk av befolkninga; seie noko om behovet for utbygging av skular, transportsystem og / eller eldreomsorg i nær eller fjernare framtid.

Demografi som fag studerer altså særskilt a) *storleik*, b) *samansetjing* (*kjønn, alder og sivilstand*) og c) *utvikling* av ei befolkning over tid. Det siste punktet treng presisering. Som vi som driv slektsgransking nok har registrert utan å reflektere over det, *endrar* befolkninga i eit område seg over tid på fleire måtar: enkeltindivid blir a) fødte eller flyttar inn, b) døy

eller flyttar ut og / eller c) endrar sivilstand frå ugift til gift og til «før-gift» (enkje / enkjemann).

Sjølvsagt om dette fagområdet skjuler mange spennande sider også for slektsgranskarar, kan dessverre fagliteraturen skremme mange bort. Ståle Dyrvik skriv t.d. i innleiinga til den einaste norske læreboka i faget om den konklusjonen ein kan kome til å trekkje viss ein blar i nokre kapittel i boka: «At historisk demografi må vera ein nær slektning av abstrakt statistikk, og at førelekken 'historisk' inneber at statistikken på toppen av det heile er støvet og livsfjern». (Dyrvik argumenterer sjølvsagt deretter i mot ein slik konklusjon).

Historisk demografi arbeider altså med befolkningar i fortida, for mindre område (typisk prestegjeld eller mindre område) og meir direkte mot primærkjeldene. Og du kan sjølv allereie ha gjort deg bevisste eller ubevisste historisk-demografiske refleksjonar: viss du har bladd i kyrkjeboka for eit prestegjeld på Austlandet for åra kring 1740–45, vil du som oftast fått ei overrasking kring året 1743. Medan talet på gravlagde elles kanskje varierer mellom 30 og 60 personar pr år, kan det for dette spesielle året vere tre gonger så mange. Kanskje så mykje som 10 – 15 % av befolkninga i austlandsbygdene døydde. Ikkje så gale som Svartedauden, men likevel sær mange. Kva skjedde, og kvifor? – er spørsmål du truleg da automatisk har stilt deg.

På same måte: ser du litt nøyare på befolkninga i ei bygd eller ein region slik ho såg ut i 1801 samanlikna med hundre år seinare, eller ei bygd/ein

region ved kysten samanlikna med ei fjellbygd eller ein region i innlandet, kan du vanlegvis sjå nokre klare forskjellar. Men du må vete kva du skal sjå etter, og korleis du skal arbeide.

Hovudkjeldene du arbeider med innafør historisk demografi er altså kyrkjebøkene og folketeljingane. Vi skal ved eit seinare høve sjå på dei demografiske fenomena du kan nytte kyrkjebøkene til å studere. Denne gongen avgrensar vi oss til folketeljingane, som kan nyttast til å seie oss mykje om *strukturane* i befolkninga på den tida den enkelte teljinga vart teke opp.

Men berre å sjå på befolkninga slik ho kan lesast ut av teljinga for eitt område på eitt tidspunkt fortel likevel ikkje så mykje – vi må ha noko å vurdere ho mot. *Samanlikning* (med framandordvarianten *komparasjon*) er den kanskje vanlegaste teknikken innan historisk demografi.

Vi kan samanlikne befolkninga i eit område (eller andre demografiske fenomen) på to prinsipielt forskjellige måtar: med eit anna område på same tidspunkt (framandord: *synkron komparasjon*), eller med same område på eit tidlegare eller seinare tidspunkt (*diakron komparasjon*). Dette høyrer kanskje vanskeleg ut, men det treng ikkje vere det, som eg i det etterfølgjande skal prøve å vise.

Demografisk arbeid startar altså med:

a) å *organisere informasjonen* i dei relevante kjeldene slik at du får fram forskjellar eller likskapar i det fenomenet du granskar, enten samtidig eller over tid. Arbeidet held så fram i form først av

b) å *analysere* desse forskjellane eller likskapane og deretter å prøve

c) å *forklare* dei – kvifor var dødeligheita forskjellig i to bygder i 1830-åra? Kvifor er samansetjinga av befolkninga i ei bygd i 1801 så forskjellig frå same bygda 100 år seinare?

Fagområdet *historisk demografi* nyttar du til dei to første av desse punkta. Vil du t.d. finne svaret på *kvifor* så mange døde i austlandsbygdene i 1743 må du nok gå til andre kjelder enn dei reint historisk-demografiske. Men ved hjelp av dei kan du få oversyn både over korleis dødeligheita slo ut (om det var gamle eller unge som døde, når på året dei fleste døde, kva som var det «normale» mønsteret i regionen / landsdelen osv.). Demografien gjev altså generell kunnskap om ein del slike fenomen som kan gjere det lettare å finne svaret på *kvifor* dei oppstod ved hjelp av andre kjelder. (Dette høyrer litt vanskeleg ut; vi skal straks og seinare gje praktiske eksempel på korleis dette blir gjort.)

Det er elles verd å merke seg at ein finn tilnærma dei same kjeldene i dei fleste europeiske land, og det er muleg å studere same demografiske fenomen på tvers av landegrensene. Det skal vi kanskje sjå nærare på ved eit anna høve.

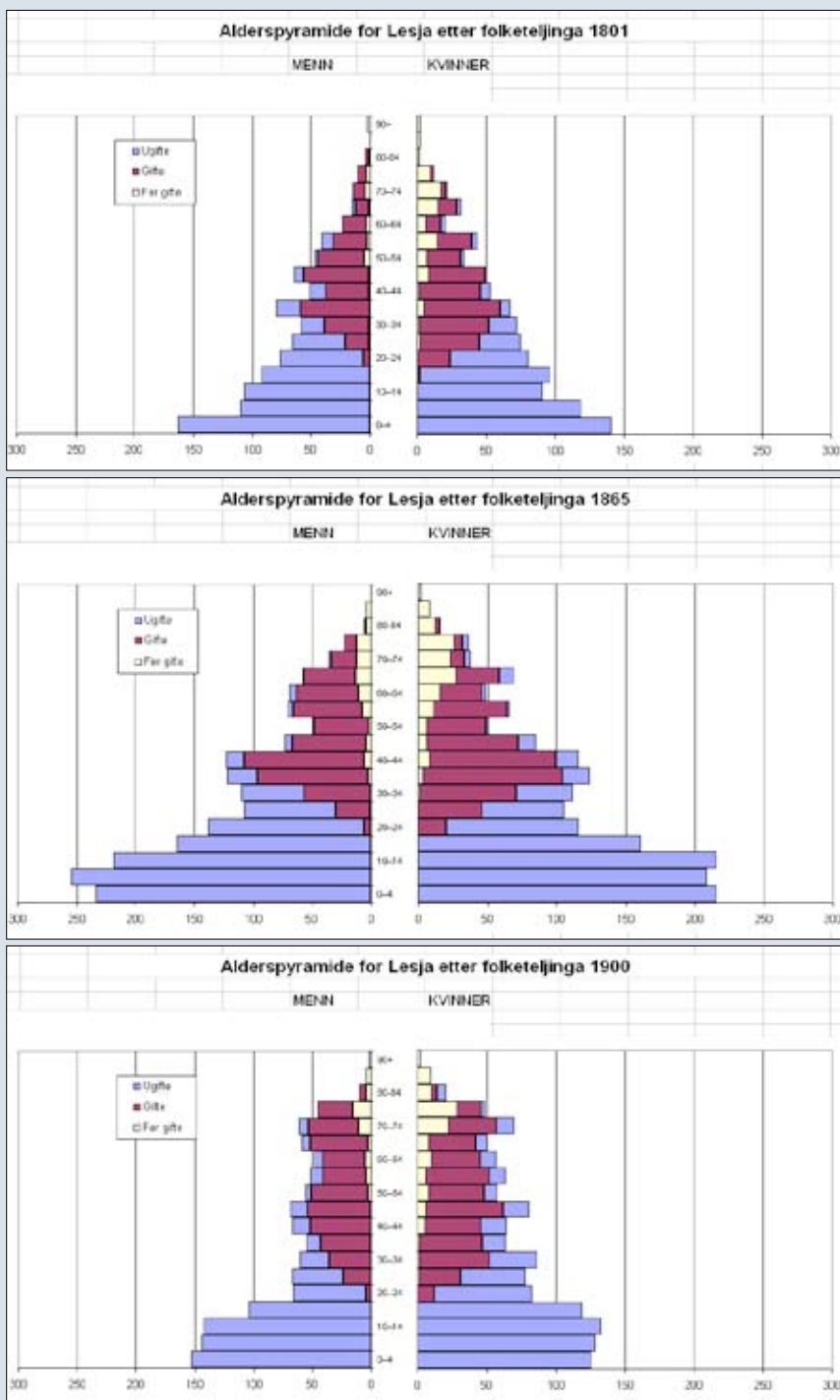
Døme 1: korleis lage ein alderspyramide?

Det kanskje enklaste fenomenet du kan studere demografisk, er befolkningsstrukturen i eit lokalsamfunn på eit bestemt tidspunkt i form av ein alders- eller befolkningspyramide.

Alder	MENN				KVINNER				Sum alle personer
	Ugifte	Gifte	Før gifte	Sum	Ugifte	Gifte	Før gifte	Sum	
0-4									
5-9									
10-14									
15-19									
20-24									
25-29									
30-34									
35-39									
40-44									
45-49									
50-54									
55-59									
60-64									
65-69									
70-74									
75-79									
80+									
Sum									

Figur 1: Tabell for gruppering av alle innbyggjarar i eit område, som utgangspunkt for å teikne befolkningspyramide. Bruk gjerne rekneark slik at du får summene lett fram og kan kontrollere dei mot tilsvarande frå offentleg statistikk o.l.

Regneark og forklaring er lagt ut på www.disnorge.no, se under Slekt og Data.

Figur 2: Befolknings- eller alderspyramidar for Lesja prestegjeld etter folketeljingane 1801, 1865 og 1900. Folketalet i 1801 var 2038, i 1865 3660 og i 1900 2593.

Det er avgrensa kva tidspunkt du kan ta for deg. For å lage ein slik pyramide må du nemleg ha ei folketeljing, og det er enklast når ho har namna og alderen på alle personane. Vi kan t.d. ta ei av teljingane som ligg på Digitalarkivet. Det treng heller ikkje vere eit heilt prestegjeld – det kan godt vere berre ein del av prestegjeldet, men dess mindre gruppa er, dess større er sjansen for at pyramiden kan bli ujamn og vanskelegare å forklare.

I ein befolkningspyramide grupperer du befolkninga i det området du studerer etter kjønn, alder (vanlegvis i femårsgrupper)) og sivilstand i form av kategoriane ugifte, gifte og «før gifte» (enkjer eller enkjemenn). Først må du altså telje opp og kategorisere alle som bur i området (står i teljinga) i desse gruppene. Tala kan du t.d. legge inn i ein tabell som figur 1.

Pyramiden teikna ein tidlegare gjerne på millimeterpapir, men på heimesida til Slekt og Data har eg lagt ut eit tomt, formatert MS-Excel rekneark (med forklaring) der du sjølv kan legge inn grunnlagstala (alder, kjønn og sivilstand) frå ditt eige område frå ei folketeljing på Digitalarkivet (eller for den saks skyld frå tabellverket til ei nyare folketeljing, som du finn på heimesidene til Statistisk Sentralbyrå), og så teiknar diagramfunksjonen opp pyramiden slik det er gjort i figur 2.

Gjer du denne øvinga t.d. for di eiga heimbygd eller -by med folketeljingane for 1801 og 1900, kan du kome til å finne at pyramidane ser nokså forskjellige ut – og det kan vere ei utfordring å finne forklaringa på endringane. Nyttar du dei absolutte tala kan pyramiden – dei horisontale stolpane – vere nokså mykje lenger i 1900 enn dei var i 1801, dvs. folketallet i enkelte aldersgrupper (og som oftast samla) har auka. Men det kan vere fleire feilkjelder du må passe på. Du må t.d. vere sikker på at det geografiske området teljinga di frå 1801 er nøyaktig det same som i 1900. Det klarar du som regel ved å sjekke

at same gardane er med frå begge teljingane.

Men du kan òg samanlikne slike pyramidar frå forskjellige område – med større eller mindre befolkning – både frå same året eller frå forskjellige år med ein enkelt teknikk: du gjer om dei absolutte tala i tabellen til prosent ved hjelp av det ein i enkel matematikk kallar vertikal prosentuering: summen av kvar kolonne nedover (ugifte mannkjøn, gifte mannkjøn osv.) skal bli lik 100 %. Lagar du denne tabellen i rekneark er det gjort på nokre sekund å lage ein kopi av han om til prosent. I den utlagde rekneark-«malen» har diagramma fast storleik, så der kan pyramidane samanliknast direkte.

Lesja kommune i 1801, 1865 og 1900

I figur 2 ser du alderspyramidane for Lesja prestegjeld i Nord-Gudbrandsdalen (i samsvar med grensene etter kommunedelinga i 1861 da Dovre vart eigen kommune) etter folketeljingane i 1801, 1865 og 1900. Dei er sette opp med lik skala og kan derfor samanliknast. Vi ser det skjedd store endringar i korleis befolkninga var samansett gjennom 1800-talet.

Dette er sjølvsagt ikkje staden å drøfte alle desse endringane – det kan ein godt nytte eit heilt band av ei allmenn bygdebok til. Men nokre spørsmål kan vi stille oss:

- Kva kan grunnen vere til
- den merkelege forma på 1900-pyramiden i høve dei tidlegare? (Tips: Lesja var ei fjellbygd med stor utvandring til Amerika i åra etter 1865; kva gjorde det med den samla befolkninga?)
- at det var fleire enkjer enn enkjemenn alle tre tidspunkta?
- at det var fleire gamle i 1900 enn i 1801 og 1865?
- at det var fleire enkjefolk i 1900 og 1865 enn i 1801? (Tips: endringar i praksis for omgifte – kvifor?)
- dei merkelege hakka i 1801-pyra-

miden for aldersgruppene 35–39 år, 45–49 år, 55–59 år og i alle fall for kvinnene 65–69 år? (Tips: sjekk den nøyaktige aldersfordelinga: er det fleire som er oppgjeve med alderen i runde tal – 40, 50, 60 år – enn andre? Eller gå tilbake til kyrkjeboka for 1760-åra og sjå om det var særleg mange spedbarn som døydde, og som dermed gav små alderskull som voks opp.).

- hakka i 1865-pyramiden? (Tips: såkalla «sundtske bølger» etter oppdagaren Eilert Sundt; han påviste at fødselskulla svinga med om lag 25–30 års mellomrom.)
- osv. – når vi er komne hit er vi klare for dei første spennande delane av fagområdet historisk demografi!

Vi treng ikkje halde oss til 1800-ta-

let. På nettsidene til Statistisk sentralbyrå ligg tala for kvar kommune frå den siste folketeljinga som er halde (frå 2001) i tilsvarende format som figur 1 (manglar rett nok før gifte, men har i tillegg sambuande). Legg vi dei tala inn og får opp pyramiden for Lesja, vil vi sjå forma på den er nokså forskjellig frå dei for 100–200 år sidan. For dei mellomliggjande teljingane på 1900-talet må vi nok låne inn kommunehefta, men det kan kvart bibliotek skaffe.

Eg kjem i seinare nummer av Slegt og Data attende til korleis ein kan studere andre historisk-demografiske fenomen på grunnlag av dei kjeldene vi kjenner så godt som slektsgranskarar.

ABONNEMANG FÖR NYBÖRJARE!

3 månader med *genline* för endast 355 kr!

Har du rötter i Sverige och är nyfiken på hur du kan söka dem hemifrån din egen dator via Internet? Har du hört talas om *genline* men aldrig varit kund hos oss? Då har vi det perfekta erbjudandet för dig!

Du som aldrig tidigare haft ett abonnemang på *genline* kan nu teckna ett tre månader långt abonnemang för endast 355 kr!

Det här erbjudandet gäller bara till och med 31 maj 2006 så vänta inte utan surfa in på www.genline.se idag och gör din beställning!

DISforum over til Slechtsforum

Til alle medlemmer av DIS-Norge

Det har vært ønsket fra både medlemmer og tillitsvalgte om å samle flest mulig av foreningens diskusjons- og etterlysningsfora i Slechtsforum <http://www.disnorge.no/slechtsforum>. Blant annet fordi det gjør arbeidet med driften betydelig enklere for oss som arbeider med dette - og vi tror også det er en fordel for brukerne at man får færre steder å forholde seg til. Det vil i tillegg være en fordel at tidligere postede meldinger blir lett tilgjengelig i Slechtsforum for nye medlemmer.

Aktivitetsutvalg for Internett er (etter å ha drøftet saken med styrets leder og lokallagenes Internett-ansvarlige) derfor innstilt på å videreføre DISforum og DIScfe i Slechtsforum i stedet for som e-postlister etter 31. desember 2005. DISforum og DIScfe nedlegges altså ikke, men videreføres som web-baserte fora i Slechtsforum under kategorien [Fora forbeholdt DIS-Norges medlemmer] - etter innlogging på Slechtsforum (brukernavn og passord finnes bak på Slekt og Data). E-postadressene disafe-dl@disnorge.no og disafe-dl@disnorge.no fungerer altså ikke lenger fra og med årsskiftet.

Den viktigste praktiske endringen etter flyttingen av foraene er at man, for å poste egne meldinger, må logge seg inn på Slechtsforum. Meldingen kan selvsagt være skrevet før man går online, slik at hele operasjonen kan gjøres på ett øyeblikk.

I Slechtsforum vil det være mulig å [abonnere] på DISforum og DIScfe. Dette fungerer slik at du vil motta et e-post varsel hvis det er postet nye meldinger i DISforum/DISCfe siden sist du besøkte Slechtsforum. Varslene vil inneholde teksten i meldingene som er postet i web-baserte DISforum eller DIScfe til de som ønsker det. Man får altså fortsatt informasjonen fra meldingene rett i sin egen e-postleser hvis man ønsker det. Du kan [abonnere] på slik varslings ved å logge deg på Slechtsforum, klikke på DISforum (henholdsvis DIScfe) og nederst på siden klikke på [Abonner på dette emnet]. Aktivisering av e-postvarslings er en engangsoperasjon.

Velkommen til en hyggelig prat på Slechtsforum.

Med vennlig hilsen
ANNE METTE BJØRGAN
DIS-Norge, listmaster

Deponering av slektsarkiv

Brev fra DIS-Troms til Statsarkivet

På møter og seminarer i DIS-Troms har det fra tid til annen dukket opp spørsmål om hvordan innsamlede persondata, slektsdata og slektsnotater hos privatpersoner best kan tas vare på for etterslektene, i de tilfeller det ikke finnes etterkommere eller andre nære slektninger som har umiddelbar interesse av å beholde og å bearbeide innsamlet datamateriale videre. Slike privatarkiv kan ha høyst ulikt innhold, ulik form og ulikt omfang, fra handskrevne løssblad til velordnede, digitaliserte oppstillinger. Felles for dem at de som regel inneholder betydelig datamateriale som andre slektsforskere før eller siden kan ha stor nytte og glede av, og at de oftest er resultater av mange arbeidstimer og møysommelige letinger i forskjellige kilder. En god del av slike data kan kanskje være sperret fra offentliggjøring i noen år pga av personvernbestemmelser.

Fra slektsforskerhold, både fra dem som innehar person- og slektsdata av verdi for flere, og fra dem som er i aktiv innhenting og ordning av person- og slektsdata, er det av interesse å få klarhet i hvilke oppbevaringssteder som best kan ta oppbevare og gjøre data tilgjengelig for evt fremtidige brukere. Hvor bør private person- og slektsarkiv plasseres, hvilke opplysninger bør følge med dem, og hvilke avtaler trengs mellom avleverer og mottaker for å sikre forsvarlig oppbevaring og bruk for fremtiden? Lokale bibliotek, lokale museer og lignende institusjoner har vært nevnt som aktuelle, men kanskje tilhører statsarkivene den instans som har de beste forutsetninger?

DIS-Troms kjenner til noen i fylket som sitter inne med betydelige mengder person- og slektshistoriedata, og som kan være interessert i å få plassert sine data på sikkert arkiveringssted før de avslutter sitt arbeid. Og vi regner med at det blant DIS-medlemmer i fylket kan finnes flere som trenger litt veiledning om muligheter for slik plassering og arkivering. Kanskje er dette en sak som har aktualitet for hele landet?

Hvordan ser Statsarkivet i Tromsø på sine muligheter for å ta imot, registrere, oppbevare og bruke private person- og slektsarkiv?

For DIS-Troms
RAGNAR T. SAMUELSEN

VI HÅPER Å KUNNE BRINGE SVAR FRA STATSARKIVET I
TROMSØ I NESTE NUMMER AV SLEKT OG DATA. RED.

1905-manntall lagt ut for salg

AV INGE MANFRED BJØRLIN

Artikkelen er hentet fra Arkheion nr 2-2005, og er gjengitt med tillatelse fra forfatteren. Inge Manfred Bjørlin er arkivar og rådgiver ved Aust-Agder Kulturhistoriske senter www.aaks.no

Folkeavstemning 1905: Stortinget besluttet 28. juli 1905 å holde en folkeavstemning om ja eller nei til unionsoppløsningen med Sverige.

I 2005 ble 1905-manntallene fra Grimstad lagt ut for salg hos et antikvariat i Oslo. Manntallene ble tatt opp i forbindelse med folkeavstemmingene i 1905. Dette er offentlige dokumenter som var på avveie.

For 15.000 kroner ville antikariatet i Oslo selge to dokumentmapper som inneholdt manntallslistene fra Grimstad fra 1905. Sammen med manntallslistene lå også diverse artikler om resultatet av de to folkeavstemmingene.

Det var "Samler og antikkbørsen" som skrev en artikkel om de historiske dokumentene som var til salgs. Denne historien ble plukket opp av Grimstad Adressetidende, og dermed bragt ut i offentligheten.

Antikariatet fikk kjøpt disse dokumentene for en god stund tilbake, og har hatt de liggende i påvente av jubileet i 2005. Manntallslistene ble brukt i forbindelse med folkeavstemmingen for eller mot fortsatt union med Sverige 13. august 1905, og i folkeavstemmingen 12. og 13. november som gjaldt republikk eller monarki.

Etter at Agderposten hadde skrevet om dokumentene, ble saken tatt tak i

av Aust-Agder kulturhistoriske senter. Det ble presisert at dette var offentlige dokumenter på avveie, som skulle ha vært avlevert til Statsarkivet. Statsarkivet ble informert om saken, og tok dette igjen opp med Riksarkivet. Etter at Riksarkivet tok kontakt med antikariatet havnet dokumentene til slutt i Statsarkivet i Kristiansand, der de hører hjemme. Dermed er disse historiske dokumentene sikret for ettertiden, og er tilgjengelig for innbyggerne på lesesalen på statsarkivet.

Valgstyret og magistraten

Valgene i 1905 ble gjennomført av valgstyret, som bestod av magistraten og medlemmene av formannskapet. Magistraten var en statlig embetsmann med en rekke juridiske, administrative og forvaltningsmessige oppgaver. I tillegg utførte han en del kommunale oppgaver. Valgstyret var en kommunal nemnd, men det har vært vanlig å tillegge administrasjonslederen stor betydning når man bestemmer arkivmaterialets tilhørighet. Dermed anses valgmaterialiet og manntallene i denne sammenheng som en del av magistratens arkiv, og arkivmaterialet er da å regne som statlig.

1905-manntall: Tidligere i år ble 1905-manntallene fra Grimstad forsøkt solgt, men arkivverket grep inn og protokollene befinner seg nå på Statsarkivet i Kristiansand. (Avfotografert: Tore Knutsen, AAKS)

Aktivitetsutvalg for Internett

AV JAN ERI

Mange av foreningens web-tjenester vil være godt kjent for leserne, som f.eks. *Slektsforum*, *Slektsforskerbasen* og *Gravminner i Norge*. Men alle er nok ikke klar over at arbeidet med utvikling og drift av Internett-tjenestene faktisk utføres på frivillig (ulønnet) basis av de for tiden 8 av foreningens medlemmer som deltar i DIS-Norges aktivitetsutvalg (AU) for Internett, samt av de medlemmer som har påtatt seg oppgaven som *moderatorer* (Slektsforum) og op'er (DISchat).

DIS-Norge har sin egen Linux baserte Internett-server ved navn LinDIS, og det er på denne maskinen alle tjenestene befinner seg. Også lokallagene og de andre organene i foreningen har sine hjemmesider her, og Internett-AU'et er ansvarlig for å tilrettelegge og å bistå slik at alle best mulig kan nyttiggjøre seg maskinen.

AU'et arbeider til enhver tid med et antall prosjekter, både internt og for andre aktiviteter i foreningen. De største prosjektene som har vært gjennomført i den siste 1-2 års perioden er etableringen av diskusjonsforumet *Slektsforum* og flyttingen av hjemmesidene over i et databasebasert publiseringssystem (*Arkiweb*). Det siste er et viktig bidrag mot mer rasjonell drift og videreutvikling av hjemmesidene, og også et viktig bidrag til at flere nå kan delta i arbeidet med å oppdatere innholdet på sidene.

Antall tjenester på www.dis-norge.no er allerede ganske stort, og i tiden framover vil AU'ets arbeid i større grad bestå i å integrere tjenestene bedre med fokus på å gjøre dem lettere å bruke og å finne fram i. Man vil også fortsette arbeidet med å inte-

grere pålogging til tjenestene slik at det ikke skal være nødvendig å logge seg på mer enn én gang eller å huske mer enn et passord.

Mer om AU for Internett kan du lese på AU'ets egne sider www.disnorge.no/internett/aktuelt.html. Kan du tenke deg å bidra med innsats eller innspill til DIS-Norges Internett-aktiviteter? Ta kontakt med webmaster@disnorge.no!

Medlemmer i DIS-Norges aktivitetsutvalg for Internett:

- **Jan Bakke:** er 42 år, bosatt i Notodden, men opprinnelig Sunnmøring. Samboer med Margrethe Sandmark og far til tre flotte barn, Lillian, Andreas og Silje Marie. Har drevet litt med slektsforskning tidligere, tok opp igjen tråden for ca 1/2 år siden. Faglig bakgrunn er i første rekke problemløsning (HW/SW/Nettverk), med arbeidsted på Kongsberg Systec. Jeg har i tillegg drevet litt med programmering i HTML / PHP / JavaScript / MySQL / MSSQL. Operativsystemerfaring er Unix* og Windows. I AU for Internett ønsker jeg å ta tak i oppgaver som måtte være aktuelle, og bidrar gjerne med ideer og innspill om eksisterende og fremtidige løsninger.
- **Einar Balle:** er 41 år, bor på Stord sammen med Sidsel og barna våre Henrik (11 år) og Ivar (2 år) + hunden Molly. Har vært medlem i DIS-Norge siden Jo Rune Ugulen dro i gang DIS-Hordaland som første lokallag, tidlig på 90 tallet. Når det gjelder slektsforskning så arbeider jeg stort sett innen fylkene

Rogaland, Hordaland, Vest-Agder, Aust-Agder og Buskerud. I aktivitetsutvalget for Internett har jeg i perioder arbeidet med tjenestene Genealogiske Ressurser (GenRess), Slektsforskerbasen, Slektsforum og i den siste tiden stort sett med Gravminner i Norge. Ellers går mer og mer av fritiden med til å følge opp barna. Eldstemann spiller håndball, fotball og i skolekorps, noe som blant annet fører til at jeg har diverse ting å gjøre innen Stord Handball. Minstemann må heller ikke glemmes. Han har veldig mye energi innenbords som han bruker på sine omgivelser. Heldigvis stopper han opp tidlig på kvelden slik at foreldrene får tid til andre ting.

- **Espen Berg:** er en 29 år gammel sivilingeniør fra Skudeneshavn, men bor i Trondheim. Til daglig jobber jeg ved NTNU i Trondheim. Jeg har drevet med slektsforskning i litt over to år, så jeg anser meg selv som rimelig fersk. Jeg har i hvert fall inntrykk av at jeg knapt har begynt å skrape i overflaten. Heldigvis har min kone samme lidelse (eller liden-skap) som meg selv, så da slipper jeg å sitte med dårlig samvittighet når timene og dagene med slektsforskning raser forbi. I DIS-Norges aktivitetsutvalg for Internett jobber jeg for tiden med å utvikle nye interaktive sider for testerne av slektsprogrammene og for dere brukere av denne tjenesten.
- **Anne Mette Bjørgan:** er 43 år og jobber til daglig i Oslo sentrum hvor jeg driver et reisebyrå. Min store hobby er slektsforskning som jeg har holdt på med siden ca 1995, og

synes det virker som jeg har nylig begynt det er utrolig mye som gjenstår, men slik har vi det alle vil jeg tro. Ellers på fritiden blir det mye DIS-Norge. Jeg er medlem av valgkomiteén i DIS-Oslo/Akershus og i DIS-Norges aktivitetsutvalg for Internett. I Internett-AU'et jobber jeg som postmaster og listmaster. Sistnevnte betyr at jeg administrerer e-postlister og diskusjonsfora, f.eks. lokallagens medlemslister. Postmas-

ter sørger for at alle e-postadressene til DIS-Norge fungerer, slik at all e-post kommer fram til enten tillitsvalgte eller medlemmer.

Alf Christophersen: er 56 år og jobber ½ stilling som avd. ingeniør ved Universitetet i Oslo, avdeling for Ernæringsfag, Institutt for Basalmedisinske fag med dataprogrammering og ellers mer eller mindre freelance, for tiden mest til utvikling av GEDtreff

og DISadmin, som mye fritid brukes til. Min første funksjon i foreningen var som redaktør i Slegt og Data som jeg innehadde til 1997 samt drift av diverse maillister med Rootsweb.com som base, da jeg overtok ansvaret for DISTreff-tjenesten etter Ole-Johan Kippenbroeck. Siden da har jeg vært ansvarlig for drift av DISTreff og deltar i AU for DISTreff hvor jeg også driver utvikling av GEDtreff, i tillegg til AU for Internett. Ellers er jeg i dag formann i valgkomiteen for DIS-Norge. I AU for Internett har jeg ansvar for utvikling og drift av DISadmin. Denne tjenesten vedlikeholder medlemsregisteret på nett og gir medlemmene mulighet for å holde vedlike sine medlemsopplysninger som adresse, mailadresse, programbruk og masse annet. Andre tjenester som inngår er statistikkfremstillinger av opplysningene som medlemmer registrerer, så som programvare, maskinplattform, hvordan man kom i kontakt med foreningen og masse mer. Hjemmeside på <http://folk.uio.no/achristo/slektfor.htm>

Jan Eri: er 41 år ung, utdannet sivilingeniør fra avdeling for elektroteknikk og datateknikk ved NTNU (NTH). Til daglig jobber jeg i Protector, et firma som arbeider med å overvåke og å stoppe rust på armeringsjern i betong. Min egen slektsforskning er konsentrert om Sogn og Fjordane, Nannestad/Gjerdrum i Akershus og Danmark og er presentert på <http://janeri.com>. DIS-karrieren fikk en brå start i 2000 med fire år som leder for DIS-Norge, deretter har jeg vært leder for aktivitetsutvalg for Internett samt hatt en litt mer passiv deltagelse i

Her ser du Jan Eri sammen med LinDIS. Øverst fra venstre og nedover ser du Lars Nygaard, Jan Bakke, Helge Haugland, Einar Balle og Alf Christophersen. Oppe til høyre ser du Anne Mette Bjørgan og Espen Berg. Private foto.

AU for multimedia. Jeg deltar aktivt med arbeid i en del av foreningens Internett-tjenester, men har for tiden ekstra fokus på innføringen av et såkalt "versjonskontrollsystem" (*sub-version*) som jeg håper skal være med på å gjøre det lettere for alle i AU'et vårt å samarbeide om utviklingen av de forskjellige prosjektene våre. Til daglig består en betydelig del av oppgavene i å sørge for at alt er klappet og klart for de forskjellige prosjektene som til enhver tid løper – det vil ofte si å klargjøre ting på serveren vår, LinDIS, som jeg sammen med driftsselskapet Linpro har mye med å gjøre.

Helge Haugland: er 34 år, bor i Oslo. Studert ved Universitetet i Tromsø, Høgskolen i Stavanger og Universitetet i Oslo. Jobber med telefonsupport i DnB NOR Bank, hvor jeg har vært i 5 år. Jeg er oppvokst på Stokmarknes, men har slekt fra Sør- og Vestlandet, hovedsaklig fra traktene rundt Mandal og Jæren. Jeg presenterer min egen slekt på <http://www.eskeland.net> som jeg holder på å utvikle på fritida. I AU for internett har jeg ansvaret for DISchat-tjenesten, vår interaktive tjeneste basert på IRC-protokollen. Vedlikehold av server og hjelpeprogram er mitt hovedansvarsområde. Til daglig oppfølging får jeg god hjelp av de andre OPene. Jeg er DISTreff-fadder og webansvarlig i DIS-Oslo/Akershus og medlem av AU for DISTreff.

Lars Nygaard: er 48 år gammel og kommer fra Stange på Hedemarken, men har bodd i Oslo siden 1977 (nå på Røa). Jeg har samboer og to barn. Jeg har siden 1998 arbeidet som rådgiver i Avdeling for elektronisk

arkiv i Riksarkivet, der mitt primære ansvarsområde nå er digitalisering og forvaltning / tilgjengeliggjøring av digitalisert arkivmateriale. Jeg holdt på med noe egen slektsgransking i perioden 1977-82 og ble bitt av basillen, men har siden gjennom jobben (Universitetet i Oslo, Teleslekt, Riksarkivet) og DIS-Norge kun arbeidet med tilrettelegging av historiske persondata for andres slektsgransking og for demografiske forskningsprosjekter. Jeg har vært medlem av DIS-Norge siden 1991 og tillitsvalgt siden 1998. For tiden er jeg leder for aktivitetsutvalget for kilderegistrering og medlem av aktivitetsutvalget for Internett. Her er mitt hovedansvarsområde Arkiweb, systemet som brukes til å utarbeide, vedlikeholde, organisere og vise fram de "vanlige" sidene på DIS-Norges nettsted. Jeg har også ansvaret for nett-tjenesten DISreg, som holder oversikt over kilderegistreringen i regi av DIS-Norge, og er administrator for databasesystemet MySQL på vår server. For tiden er jeg spesielt opptatt av å få gjennomført en felles innlogging/brukerautorisering og en felles grafikk på hele nettstedet. Jeg har også lyst til å lage et lite "museum" av gamle websider når jeg bare får tid.....

LinDIS

Blant de mange som arbeider hardt for å gi foreningens medlemmer et godt tilbud, stiller vår Internett-server LinDIS i en klasse for seg selv. Hvert eneste døgn jobber hun 24 timer uten så mye som en kaffekopp, og knapt et minutt med sykefravær er registrert siden engasjementet startet i november 2000. Hver gang du bruker våre Internett-tjenester (som f.eks.

DISadmin, Genealogiske Ressurser, DISTreff eller Slektsforskerbasen), er LinDIS i sving for deg. LinDIS har sin arbeidsplass i et "hostingsenter" i @-bygget på Vollebekk i Oslo. Lokalet skal være atombombesikkert, noe som gjør at hun føler seg riktig trygg sammen med sine mange datamaskinkolleger på samme sted. For oss som LinDISs arbeidsgivere er det kanskje viktigere for nattesøvnen å vite at hun daglig utveksler sin informasjon over høyhastighets nettverk med en annen maskin som står hos Linpro AS i Oslo. Hvis LinDIS skulle få helseproblemer, er det bare å vente til doktoren har gjort jobben, så kan hukommelsen gjenoppfriskes, via nettverket, fra sikkerhetskopien.

Innkalling til landsmøte i DIS-Norge

søndag 23. april 2006, Quality Airport Hotel Værnes, Stjørdal

Program

Lørdag 22. april

Kl. 11.00 Tillitsmannskonferanse
Kl. 19.30 Middag, åpent for alle medlemmer. Pris for middag kr 400,- + drikke. Bindende påmelding innen 7. april. Antallet plasser er begrenset.

Søndag 23. april

Fortsettelse av tillitsmannskonferansen
Kl. 1230-1500 Landsmøtet. Alle medlemmer av DIS-Norge har møte og talerett. Landsmøtedelegatene har stemmerett.

Dagsorden for landsmøtet:

- 1) Åpning, registrering av representanter / fullmakter / stemmer
- 2) Valg av møteleder og referent, som begge skal undertegne protokollen
- 3) Godkjenning av innkalling og dagsorden
- 4) Styrets beretning
- 5) Revidert regnskap for 2004 og 2005
- 6) Godtgjøring til tillitsvalgte
- 7) Vedtektsforslag og innkomne forslag
- 8) Budsjett for 2006 og 2007
- 9) Kontingentforslag
- 10) Valg

Landsmøtet avsluttes

Beretning fra DIS-Norges styre for 2004-2005

Virksomheten

DIS-Norge tilbyr sine medlemmer et landsomfattende forum for slektsforskning der databehandling og Internett brukes som verktøy, og søker å spre kunnskap om og å stimulere til slektsforskningen i Norge. Foreningens 12. landsmøte ble avholdt på Lørenskog 25. april 2004.

Styrets sammensetning etter landsmøtet 2004 har vært:

Leder Finn Karlsen
Nestleder Tone Eli Moseid, fra 18 sep 2005: Tharald Moen

Kasserer Dagfinn U. Larsen (til 1. juni 2005), kontoret v/Åse Wethal Holen har deretter fungert som kasserer.

Styremedlemmer Arne Langeland, Ole Bjørn Darrud, Renathe-Johanne Wågenes, Tharald Moen, Knut Bryn, Oddvar Hesjedal (har vært utenlands det meste av perioden og derfor deltatt i liten grad) og Tone Moseid.

Varamedlemmer 1) Dagfinn U. Larsen, 2) Liv Skramstad og 3) Bjørn Strøm.

Ved landsmøtet 2004 gikk disse ut av styret:

Jan Eri, Per Steinar Håklev, Arnt Egil Ursin, Vidar Øverlie, Norunn Klettum, Osvald Gilje, Sølvi Arntzen og Leif Biberg Kristensen.

Valg- og hederspriskomite etter landsmøtet:

Alf Christophersen (leder), Lars Nygaard, Per Steinar Håklev og Vidar Øverlie (styrets representant).

Regnskapsfører: Sjur Madsen Consult AS, Ås

Revisor: Erfa Revisjon AS, Nittedal

Ved landsmøtet i 2004 ble følgende personer tildelt hederspriser:

Plaketten: Jan Eri

DIS-bjørnen: Gunnar Borvik, Vidar Holum, Per Steinar Håklev, Norunn Klettum, Magne Mæle og Vidar Øverlie

Ansatte ved foreningens kontor i Ullevålsveien 1, Oslo:

Åse Wethal Holen, hele perioden og Liv Ofsdal fra 1. april 2005

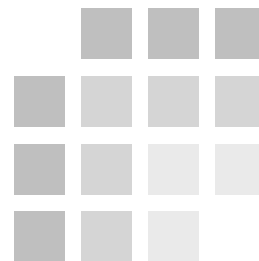
Generelt

Styret har i 2004-2005 avholdt 14 styremøter, hvorav 2 helgeseminar. Det nye styret startet sitt arbeid med et konstituerende møte 15. mai 2004.

Foreningens forskjellige aktivitetsutvalg (AU) har ansvar for sine respektive aktiviteter. I perioden har de eksisterende virksomhetsplanene for hvert aktivitetsutvalg blitt bearbeidet.

Virksomhetsplanene oppdateres årlig i forbindelse med budsjettbehandlingen. Foreningen har hatt følgende aktivitetsutvalg:

1. Administrasjon og økonomi
2. Lokallag
3. Slegt og Data
4. Internett
5. DISTreff
6. Slektsprogrammer
7. Multimedia
8. Slektsfaglig veiledning
9. Kilderegistrering
10. Kursvirksomhet (ble opprettet 8. desember 2005)

År	Betalende medlemmer	Tilvekst	Betalende abonnenter	Bytte-abbonnenter
1998	4329			
1999	5367	1038 -		
2000	6334	967	113	
2001	6480	146	57	61
2002	6940	460	48	63
2003	7257	317	60	65
2004	7405	148	57	65
2005	7759	354	75	63

Utviklingen i medlemstallet

Medlemstallene er oppgitt pr. 31. desember i hvert år. Alle medlemmer av DIS-Norge som er bosatt i Norge er tilknyttet ett lokallag.

Tabellen viser hvordan medlemmene er fordelt på de 19 lokallagene:

Lokallag	31.12.01	31.12.02	31.12.03	2004	31.12.05
DIS-Aust-Agder	154	174	165	156	171
DIS-Buskerud	248	263	282	300	344
DIS-Finnmark	71	73	71	70	76
DIS-Haugaland1	208	200	215	221	234
DIS-Hedmark	174	182	212	229	235
DIS-Hordaland	552	610	637	614	619
DIS-Møre og Romsdal	441	449	440	407	427
DIS-Nord-Trøndelag	174	187	209	202	219
DIS-Oppland	148	161	175	184	189
DIS-Oslo/Akershus	1467	1591	1672	1692	1789
DIS-Rogaland	478	473	481	479	499
DIS-Salten Slektshist.	509	519	535	517	552
DIS-Sogn og Fjordane	116	120	132	122	137
DIS-Sør-Trøndelag	453	491	563	602	640
DIS-Telemark	172	181	184	191	197
DIS-Troms	168	197	222	224	226
DIS-Vest-Agder	183	200	207	213	230
DIS-Vestfold	333	369	394	431	448
DIS-Østfold	308	326	363	387	412
Medl. bosatt i utlandet	123	174	98		115
Totalt	6480	6940	7257	7330	7759

Helgen 22.-24. april 2005 arrangerte styret en tillitsmannskonferanse på Larkollen i Østfold. Konferansen samlet 50 ledere og andre tillitsvalgte, og hadde et variert program for erfaringsutveksling, opplæring og diskusjon om administrative og faglige aktiviteter. Kursvirksomhet, satsing

på ungdom og hvordan beholde medlemmene var tema for gruppearbeid.

Slektsforskerdagen har vært arrangert siste lørdag i oktober i 2004 og 2005. (13 og 15 steder).

For øvrig har styret drøftet en rekke løpende foreningssaker og administrative spørsmål. Gjennom-

trekken av medlemmer og mottiltak er tema styret har jobbet med. Informasjon om styrets virksomhet sendes tillitsvalgte etter styremøtene og gjøres tilgjengelig for alle medlemmer i lederspalten i medlemsbladet Slekt og Data.

Administrasjon og økonomi Kontoret

Styret har lenge hatt intensjon om en gradvis økning av bemanningen av foreningens kontor for å kunne opprettholde og styrke servicenivået overfor medlemmer og foreningens tillitsvalgte. Kontorleder Åse Wethal Holen har hele perioden hatt en 60 % stilling. I perioden 15/11-22/12-2004 var en vikar innleid i 50 % stilling. Fra 1. april 2005 har Liv Ofsdal vært ansatt i 50 % stilling.

Regnskap og budsjett

DIS-Norges regnskap for 2004-2005 er presentert separat etter årsberetningen. Årsresultatet for 2004 viser et overskudd før overføringer og disponeringer på kr 193 348. For 2005 var årsresultatet kr 194.029.

Økningen av overskuddet skyldes hovedsakelig at bemanningen på DIS-kontoret hele 2004 og deler av 2005 var langt lavere enn budsjettet. Dette medførte en betydelig reduksjon i personalkostnadene.

For øvrig henvises til notene i regnskap og budsjettoppstilling, som forklarer hvordan inntekter og kostnader framkommer. Her fremgår også årsresultatene og budsjettene for foreningens aktivitetsutvalg. Videre finnes oversikt over DIS-Norges likvider og gjeld til foreningens lokallag.

Lokallagene har siden 1. juli 2002 hatt tilbud om å plassere sin overskuddslikviditet hos DIS-Norge sentralt og til en gunstig rente. De aller fleste lokallagene har valgt å benytte seg av denne ordningen. Det er denne kapitalplasseringen som framkommer som gjeld til lokallagene.

Bakgrunnen for at lokallagene tilbys denne plasseringsmuligheten, er at styret har konstatert at de aller fleste lokallag har en betydelig overskuddslikviditet. Ved at flere lag plasserer denne sentralt er DIS-Norge i stand til å oppnå en høyere rente på et større beløp enn hva de fleste lokallag kan klare hver for seg. Imidlertid er rentene nå så lave at det for det enkelte lokallag har liten økonomisk effekt.

Målstruktur

Tillitsmannskonferansen i forbindelse med landsmøtet 2004 ble enige om følgende visjon: "DIS-Norge - landets ledende slektsfaglige møteplass". Styret har jobbet videre for å få på plass en målstruktur basert på et utkast fra det forrige styret. Dette er et arbeid som også fortsettes våren 2006.

Arrangementer 2004

DIS-Norge var representert på et dagsseminar og årsmøtet til Norges kulturvernforbund (tidl: Kulturvernets Fellesorganisasjon) i april, Folkekulturnadens årsmøte i mai, på de svenske slektsforskerdagene i Østersund i august og på 10 års jubileum i DIS-Oslo/Akershus. Foreningen var også representert ved *Samfundet for dansk genealogi og Personahistorie* 125-års jubileum og på NORDGEN-møtet i tilknytning til jubileet.

Vi har deltatt i møte med Riksarkivaren og Digitalarkivet. Det har også vært møte med NIJOS (Norsk Institutt for Jord og Skogkartlegging) og med Datatilsynet.

Arrangementer 2005

Leder representerte foreningen på årsmøtet til Norges kulturvernforbund i april, DIS-Norge mottok "Hedersmusen 2005" for vår (gamle) hjemmeside. Ellers var foreningen representert på årsmøtet til Folkekulturnadens, på de svenske slektsforskerdagene i Göteborg i august, på DIS-Vestfolds 10-års jubileum.

30. oktober ble det arrangert NORDGEN møte i Oslo i samarbeid med Norsk Slekthistorisk forening.

Som vanlig bidro foreningen til den slektsfaglige delen av Senior-surf-arrangementene både i 2004 og 2005. Foreningen var representert ved åpningen av Riksarkivets nybygg og Vestfold Slekthistoriesenter.

Markedsføring

Deler av messeutstyret er blitt fornyet. Kontoret har utarbeidet ny DIS-treff brosjyre.

Positiv påvirkning både i innmeldingstakt og hjemmesidebesøk ble registrert etter slektsforskerdagene. I forbindelse med 15-års jubileet ble alle landets 15-åringer tilbudt ett års gratis medlemskap, 8 benyttet seg av tilbudet.

Medlemstilbud

Kontoret har hatt møte med Telenor for å forbedre avtalen om rabatt på adsl. Vansker medlemmene har opplevd i forbindelse med avtalen har ført til en del merarbeid for kontoret.

Lokallag

Tildeling av DIS-Norges økonomiske støtte til arrangement av lokale slektsforskerdager har blitt administrert av aktivitetsutvalget. Aktivitetsutvalgets retningslinjer for økonomisk støtte til lokallagene for å arrangere Slektsforskerdagen og liknende arrangement ble godkjent av styret april 2004. I 2004 og 2005 fikk henholdsvis 13 og 15 lokallag til sammen kr 63 100 og kr 74 300 i støtte til sine arrangement. Basert på informasjon fra lokalla-

gene har det blitt utarbeidet en evalueringsrapport for Slektsforskerdagen 2004 og arbeidet er i gang med en tilsvarende rapport for Slektsforskerdagen 2005.

Lokallagenes aktivitetsnivå har blitt observert. I 2005 ble det ikke avholdt årsmøte i DIS-Finnmark og aktivitetsutvalget har siden høsten 2005 arbeidet med å finne medlemmer som vil være med å drive lokallaget. Flere personer har sagt seg villige til å være med, men et nytt styre var ikke på plass ved utgangen av 2005. Arbeidet med å få etablert et fungerende lokallag fortsetter.

Ansvar for å legge inn nye dokumenter i Idebanken har i perioden blitt overført til Dagfinn Andreassen som også presenterte Idebanken på Internett konferansen.

En engelskspråklig epos-liste for medlemmer bosatt utenfor Norge ble etablert i februar 2004. Aktiviteten på listen kom godt i gang, men har vært avtagende. Nyinnmeldte utenlandsmedlemmer har også blitt kontaktet og tilbudt hjelp med informasjon om slektsforskning i Norge.

Forsøk på å arrangere et reelt møte i aktivitetsutvalget har ikke lyktes, men det har i 2004 og 2005 vært avholdt henholdsvis 8 og 6 "møter" på DISchat. I tillegg har aktivitetsutvalget kommunisert via epost. I perioden har Jan Solberg gått ut av aktivitetsutvalget mens Liv Skramstad har kommet inn som nytt medlem.

Slekt og Data

Slekt og Data er fremdeles et av de viktigste tilbudene til medlemmene. Bladet kom i 2004 - 2005 ut med 4 nummer pr år som planlagt. Opplaget har vært på ca 8.500, bortsett fra nummer 2 - 2005 som ble sendt til alle folkebibliotek som ledd i en kampanje for å øke antall abonnenter, og derfor hadde et opplag på 9.000. Redaksjonskomiteen har hatt ett møte høsten 2004, og ett i forbindelse med tillitsmannskonferansen 2005.

Bladet fikk ny design fra og med nummer 1 - 2005 i forbindelse med DIS-Norges 15-årsjubileum og skifte av redaktør. Samtidig ble profilen på innholdet noe endret, og det har vært lagt vekt på å utvikle den faglige kvaliteten på bladet. Innholdet har vært bygd opp rundt egne tema for hvert nummer. Det er etablert en fotodatabase på DIS-Norges server, der medlemmene kan laste opp bilder som kan brukes fritt innenfor rammene av DIS-Norges aktiviteter, først og fremst Slekt og Data.

Formålsparagraf for Slekt og Data

Slekt og Data har som grunnsyn å arbeide for

- å gi medlemmene gode kunnskaper om slektsforskning og bruk av IKT i slektsforskning
- å være den viktigste kanalen ut til medlemmene ved siden av DIS-weben
- å være et bindeledd mellom DIS-Norge og medlemmene

Bladets målgruppe er primært DIS-Norges egne medlemmer. Utgiver har som redaksjonelt mål å bidra til

- økt kompetanse om slektsforskning og bruk av IKT i slektsforskning
- økt kunnskap om DIS-Norges aktiviteter og virksomhet
- at slektsfaglig virksomhet i Norge holder et høyt faglig nivå
- at medlemmene kan oppleve glede over både egen aktivitet og fellesskapet i foreningen

Innholdet skal favne artikler og annet stoff innenfor følgende områder:

- slektsforskning, personalhistorie og familiehistorie
- lokalhistorie og andre relevante emner som er av interesse for slektsforskning
- bruk av IKT til innsamling av kildemateriale, til systematisering, gjenfinning og presentasjon, men også til kommunikasjon mellom

medlemmene, og til distribusjon og formidling av kunnskap og informasjon

- Innholdet skal holde faglig god kvalitet.

Publikasjonen har som mål å drives etter ordinære og sunne forretningsmessige prinsipper.

Redaktøren står fritt til, innenfor utgivers grunnsyn, å formidle redaksjonelt stoff i henhold til sin egen overbevisning. Redaktøren står selv ansvarlig for alt innhold i bladet. Bladet er redigert i henhold til fagpressens redaktørplakat og utgivers grunnsyn.

Internett

Nye web-tjenester lansert i perioden

DIS-Norges nye hjemmesider på www.disnorge.no ble lansert fredag 22. april 2005 i tilknytning til foreningens tillitsmannskonferanse samme helg. Sidene har fått ny grafisk design, ny menystruktur og etter hvert også en hel del nytt innhold. En av de viktigste endringene er at innholdet på sidene nå er flyttet over fra statiske HTML sider til publiseringsverktøyet Arkiweb. Bruken av et slikt publiseringsverktøy medfører en rekke fordeler. Både innholdet som vises på sidene og selve menystrukturen kan bearbeides og søkes i mye mer fleksibelt ved at det er lagret i en database, og den grafiske profilen for alle sidene kan enklere endres ved å gjøre endringer på ett sted, i en mal. Arkiweb har et administrasjonsgrensesnitt som gjør det mye enklere å legge inn ny og oppdatert informasjon uten spesielle forhåndskunnskaper, slik at flere kan bidra med å holde innholdet på sidene oppdatert.

Det understrekes at de nye sidene ikke må anses som helt ferdige, verken når det gjelder menystruktur eller grafisk design, men omleggingen til bruk av publiseringsverktøy gjør det videre arbeidet med nettstedet betyde-

lig enklere og mer effektivt. Publiseringsverktøyet som brukes vil også bli tilgjengelig for de lokallag som måtte ønske det – DIS-Sogn og Fjordane flyttet, som det første lokallaget, over sine sider 16. oktober 2005.

Slektsforum, vårt nye forum for etterlysninger og faglige debatter, ble lansert 28. november 2004. I motsetning til våre tidligere etterlysningsløsninger (én ansvarlig nøkkelperson la inn etterlysninger i statiske HTML sider) er denne forumløsningen basert på at brukerne selv redigerer og poster sine egne innlegg i en webbasert tjeneste. Forumet er bygget over en standard programvare, men med stor grad av tilpasning til norske slektsforskeres behov. Et av utgangspunktene for Slechtsforum har vært ønsket om å unngå ulempene, både for brukere og vedlikeholdere, ved at slike fora opprettes lokalt i hver enkelt region slik det har vært en tendens til. Eksisterende fora har på forskjellige måter blitt integrert med eller flyttet over i Slechtsforum, slik at man der kan lese/skrive både i nyopprettede fora, i nyhetsgrupper (no.fritid.slektsforskning.*) og i flere tidligere epostlister. Bl.a. har foreningens egne epostlister DISforum, DIScafe og DISdrift blitt flyttet over i Slechtsforum. Pr. 31. desember 2005 inneholdt Slechtsforum ca 80.000 innlegg (interne og eksterne innlegg i åpne og lukkede fora) fordelt på ca 18.600 tema i vel 600 fora. Det store antall fora skyldes først og fremst at Slechtsforum er delt opp med ett forum for hver kommune i Norge. Innleggene er postet av 3.200 registrerte brukere (medlemmer og gjestebrukere) og av brukerne av de eksterne fora som speiles i Slechtsforum.

Slektsforum er åpent for alle, men med noe tilleggsfunksjonalitet for medlemmer av DIS-Norge.

En ny geografisk inngangsportal, DISkart, ble lansert 20. desember 2005. Denne tjenesten gjør det mulig å navigere i *Slektsforum*, *Slektsfor-*

skerbasen, *Genealogiske Ressurser* og *Gravminner i Norge* ved å klikke i fylkes- og kommunekart (Norge). Tjenesten fungerer som et brukervennlig supplement til den tradisjonelle navigeringen med menyvalg i de nevnte tjenestene. AU for kilderegistrering sin tjeneste Gravminner i Norge ble først lansert januar 2005, men ble betydelig utviklet i resten av perioden. Tjenesten utvikles med bistand fra AU for Internett.

DIStreff

Årsmelding er ikke mottatt innen trykkefristen og vil bli presentert på landsmøtet.

Slektsprogram

Eksisterende omfang og prosess

På DIS-Norges hjemmesider ligger det lenke med oversikt over slektsprogram. Disse programmene er kartlagt for en del grunnleggende egenskaper. Disse egenskapene/funksjonene er gruppert i områder: registrering, vedlikehold, utskrifter og språk/hjelp.

I samarbeid med brukere/leverandør tester representanter for DIS-Norge om disse funksjonene finnes i nye program og når det kommer nye versjoner av eksisterende program. Programmene grupperes/rangeres etter om de tilfredsstiller kravene eller ikke.

Det gis anbefalinger om hvilke program som bør prøves og hvilke program som bør unngås.

Aktiviteter i 2005

I 2005 ble det utviklet helt nye og en rekke kriterier ble reformulert. Hjemmesidene ble omorganisert og fikk ny design.

Det kom det flere oppgraderinger av eksisterende program. Programvurdering/testing av alle nye/eksisterende program i henhold til nye kriterier ble gjennomført av Ole Bjørn Darrud, med noe støtte fra enkelte brukere.

Det ble etablert en utvidet mail-arbeidsgruppe. Denne gruppen fungerer foreløpig ikke etter intensjonen.

Multimedia

Aktivitetsutvalget for multimedia har avholdt to møter i 2004 og har ellers kommunisert via e-post. Utvalget har imidlertid ikke hatt tilstrekkelig produksjonskapasitet til å gjennomføre ønskede aktiviteter i henhold til virksomhetsplanen.

Utvalgets internett-ansvarlig har etablert en egen hjemmeside under DIS-Norges portal hvor enkelte fagartikler utarbeidet av utvalget er lagt ut. Hjemmesiden er ennå ikke markedsført for medlemmer av DIS-Norge da vi først ønsker å forbedre kvaliteten på siden.

Utvalgets leder har skrevet en artikkel i Slegt og Data som gir et innblikk i utvalgets intensjoner.

Forsøk på rekruttering av nye medlemmer til utvalget gjennom DIS-Norges ulike kommunikasjonskanaler ga ikke resultater i 2004.

Som en følge av dette, og for å komme i gang med deler av virksomhetsplanen, etablerte utvalgets leder en skannergruppe i DIS-Hordaland våren 2005. Formålet var å bygge opp kompetanse innen digitalisering/skanning av gamle og nye bilder, filmer og dokumenter slik at dette materialet blir best mulig ivarettatt for ettertiden. Gruppen hadde 15 deltagere og avholdt 8 møter med svært god møtedeltagelse. Det ble utarbeidet et utkast til en skannerhåndbok som vil bli lagt ut på hjemmesiden når den er kvalitetskontrollert.

Gruppen ønsket å fortsette møteaktiviteten høsten 2005. Tema for gruppens arbeid ble da; ”alternative måter å presentere slektsmaterialet på”. Gruppen ble omdøpt til Multimediagruppen i DIS-Hordaland og hadde 11 deltagere. Gruppen avholdt 5 møter.

Mye av erfaringene innhentet fra gruppearbeidene i DIS-Hordaland vil bli av stor verdi for multimedia-

utvalgets videre arbeid, ikke minst fordi fire av deltagerne har meldt seg inn i utvalget for å delta i det videre arbeidet.

Ytterligere en person meldte sin interesse på Tillitsmannskonferansen 2005 og er nå medlem av utvalget som nå teller totalt 10 personer (5 gamle +5 nye). Det er gitt signaler om at to av de gamle medlemmene ønsker å trekke seg fra utvalget.

Det planlegges et ”kick-off” seminar i Bergen ultimo januar 2006 for å motivere gamle og nye medlemmer til full innsats i utvalgets arbeid for den kommende perioden (2006-2007).

Utvalget har så langt kun brukt en liten del av de budsjetterte midlene på møteutgifter og innkjøp av faglitteratur.

Slektsfaglig veiledning

Utvalget har bidratt til slektsfaglig utvikling gjennom artikler i Slegt og Data, først gjennom Slettsskolen og deretter gjennom temaartikler tilknyttet de enkelte temanumrene av bladet. Utvalget har stått til disposisjon for lokallagene og har bistått med innledere til kurs og medlemsmøter. Tilbudet har i hovedsak vært benyttet av lokallagene i østlandsområdet.

Kilderegistrering

2004

Kirkeboksregistreringen underlagt *Samarbeidsavtale mellom Riksarkivaren og DIS-Norge om dataregistrering og formidling av norsk kirkeboks materiale* har hatt økt aktivitet i 2004, ikke minst når det gjelder ferdigstilte datafiler til Digitalarkivet. Men et initiativ fra aktivitetsutvalget for å få i gang landsomfattende gravstedsregistrering innenfor DIS-Norge har også vært en milepæl dette året.

Kirkeboksregistrering.

Her følger status for 2004 for kirkeboksregistreringen underlagt samarbeidsavtalen med Riksarkivaren:

- Registrering underlagt avtalen var ved utgangen av året i gang i 16 av DIS-Norges 19 lokallag. DIS-Hordaland og DIS-Sogn og Fjordane har et eget opplegg gående med Statsarkivet i Bergen (se nedenfor). Kun DIS-Hedmark har ennå ingen formalisert registreringsaktivitet i DIS-regi, men aktiviteten var også minimal i DIS-Aust-Agder og DIS-Finnmark. Anslagsvis 200 DIS-medlemmer deltar til sammen i de 16 lokallagene.
- Kopier av nye 52 kirkebøker (47 på papir, 5 på mikrofiche) ble bestilt fra kopieringsenheten ved Statsarkivet i Tromsø for registrering innenfor disse lokallagene. Dette er materiale til ca. 250 filer/baser i Digitalarkivet.
- Usikkerhetslister fra 54 registrerte og korrekturleste kirkeboks-lister var til sjekking mot originalkilden ved statsarkivene i Oslo, Kongsberg, Kristiansand og Trondheim. I tillegg har DIS-Rogaland og Statsarkivet i Stavanger praktisert en ordning der registratorene på lesesalen selv kan sjekke mot originalkilden og om nødvendig få kyndig hjelp av personalet.
- 63 ferdigregistrerte, korrekturleste og usikkerhetssjekkede kirkeboks-lister med til sammen 35.713 poster ble oversendt Digitalarkivet for utlegging som søkbare filer/baser. Ved årsskiftet var 39 av disse lagt ut.

Utenom den ovennevnte avtalen registrerer ca. 30 DIS-medlemmer tilknyttet DIS-Hordaland og DIS-Sogn og Fjordane kirkebøker og andre kilder fra disse to fylkene i direkte samarbeid med Statsarkivet i Bergen. Registratorene har månedlige møter på statsarkivet, som også holder ulike typer kurs for dem. Det meste av materialet gjennomgår ikke ordinær korrekturlesing, og legges ut i Digitalpensjonatet.

Gravstedsregistrering.

Arbeidet med registrering og formidling av gravstedsopplysninger skjøt fart i 2004, og er nå blitt et nasjonalt prosjekt i DIS-Norge underlagt aktivtetsutvalget for kilderegistrering. Utvalgets Renathe-Johanne Wågenes leder prosjektgruppen som ellers består av Einar Balle og Hans Ordin Østebø. Prosjektet organiserer både avskriving av personopplysninger på gravsteiner (ofte etter digital fotografering eller filming av gravsteinene på forhånd), avskriving av kirkevergenes gravstedsprotokoller og publisering av gravstedsdatabaser fra kirkevergene. Aktivitetsutvalget utarbeidet i 2003 en registreringsmal (post- og feltstruktur) for gravstedsopplysninger, og denne ble tatt i bruk i 2004, ikke i sin originale, hierarkiske form, men i en "flat" variant tilpasset MS Excel. Excel anbefales som registreringsprogram for gravstedsopplysninger inntil Augustus (se nedenfor) i versjon 2 får egne skjemaer for dette. Ved årsskiftet arbeider prosjektgruppen både med skriftlige retningslinjer (arbeidsinstruks) for gravstedsregistrering og fotografering av gravsteiner, og med en ny webtjeneste for søking i og fremvisning av gravstedsopplysninger, ofte også med tilhørende bilder av gravstedene. Prosjektlederen har også utarbeidet et standardbrev og laget instruks for hvordan lokallagene skal gå frem overfor kirkevergene. Det er i øyeblikket ikke avgjort om gravstedsdataene i tillegg skal tilbys Digitalarkivet for utlegging (uten bilder) i Digitalpensjonatet.

Kyrre.

Arbeidet med Kyrre, den nye registreringsstandarden for kirkebøker, har i 2004 gått sakte men sikkert fremover i regi av Digitalarkivet/Statsarkivet i Bergen og Riksarkivet. Arbeidet forventes fullført i løpet av første halvår i 2005.

Augustus,

det Windows-baserte registreringsprogrammet for kirkebøker, har vært en stor suksess siden lanseringen i mars 2003. Programmet kom i en vesentlig forbedret versjon 1.1.0 den 05.03.2004, og en noe justert versjon 1.1.1 av denne igjen den 21.03. Etter at den nye registreringsstandarden for kirkebøker, Kyrre (se ovenfor), blir klar i 2005, vil Augustus bli vesentlig endret til versjon 2. Programmet vil da trolig også få egne skjemaer for gravstedsregistrering.

Andre kildetyper.

I noen lokallag registreres det også materiale fra andre kildetyper enn kirkebøker og gravstedsprotokoller. DIS-Hordaland er allerede nevnt. I regi av DIS-Oslo/ Akershus-KROA registreres bl.a. folketellinger, dødsfallslister og vaksinasjonslister. Et kjempeprosjekt for registrering av den kommunale folketellingen i Kristiania og Aker i 1923 (323.800 personer) er under planlegging. I DIS-Salten Slektshistorielag er registreringen av skiftemateriale fra Lofoten og Vesterålen nå godt i gang.

DISreg,

den web-baserte oversiktstjenesten over kilderegistreringen i regi av DIS-Norge og lokallagene, ble åpnet for publikum julaften 2003, og har nå vært i drift i over ett år. Omtrent halvparten av koordinatorene i lokallagene har vært flittige til å oppdatere oversikten etter hvert som registreringsarbeidet skrider frem, mens den andre halvparten ennå ikke har kommet skikkelig i gang med denne oppgaven. Det trengs her personlig oppfølging av koordinatorene fra aktivtetsutvalgets side for at DISreg skal kunne gi den til enhver tid oppdaterte statusen som var intensjonen med tjenesten. Det er i 2004 også programmert noen nye funksjoner i DISreg, bl.a. for statistikk og separate oversikter over kilder, lister, registre-

ringsforetak og deltakere, men disse funksjonene vil ikke bli satt i drift før statusopplysningene i den underliggende databasen er bedre oppdatert.

Nasjonal slektsdatabase.

Gjennom flere år er DIS-Norge blitt oppfordret til å ta initiativ for å bygge opp en nasjonal slektsdatabase for Norge ca. 1700-1910, helst i samarbeid med eksterne og "pengesterke" forskningsinstitusjoner. Enda en slik oppfordring kom i slutten av 2003 fra Lars Holden, direktør ved Norsk Regnesentral. I første omgang ble det besluttet å arrangere et idé- og diskusjonsmøte om temaet i regi av DIS-Norge. Møtet ble holdt i Oslo den 23. april 2004 og en rekke personer fra hele landet med kompetanse på og interesse for feltet deltok med sine skisser og synspunkter. Et hovedspørsmål på møtet var om slektsdatabasen skulle bygges opp ved "sammenfletting" av "ferdige" slektstrær fra slektsforskere (DIS-medlemmer og andre), om den skulle bygges opp ved sammenlenking av personforekomster i transkribert kildemateriale lagt inn i en database, eller en kombinasjon av begge metodene. De fleste møtedeltakerne hadde mest tro på lenkingsmetoden. En prototyp på et slikt web-basert lenkingssystem utviklet av Einar Aasprong virket svært lovende, og det ble fra DIS-Norges side uttrykt håp og ønske om å få videreutviklet denne prototypen til ett fullverdig system ved å skaffe lønnsmidler til Aasprong, enten ved å søke om prosjektmidler eller på annen måte. Til tross for flere sonderinger utført av Holden, Aasprong, Nygaard og andre utover i 2004 ble det ikke funnet noen finansieringskilder til et slikt prosjekt, ei heller til et billigere forprosjekt. Så ambisjonene om oppbygging av en nasjonal slektsdatabase i regi av DIS-Norge m.fl. må sies å være lagt på is ved årsskiftet 2004-2005.

DISchat.

På DIS-Norges IRC-kanal DISchat har kilderegistrering i 2004 vært tema annenhver torsdag mellom kl. 20 og 21. Aktivitetsutvalget har her stilt opp for å svare på spørsmål.

Slektsforum.

I november 2004 åpnet DIS-Norge sin nye web-baserte diskusjonstjeneste Slektsforum, der kilderegistrering er et fast hovedtema med en mengde underliggende diskusjonsemner. Aktivitetsutvalget har hittil i beskjeden grad deltatt i meningsutvekslingene her, men Slektsforum forventes i tiden fremover å bli en viktig møteplass for registratorer, korrekturlesere og de som administrerer eller koordinerer registreringsarbeidet.

Skannet arkivmateriale.

Etter gjentatte oppfordringer bl.a. fra DIS-Norge har Riksarkivet i 2004 anskaffet en høyhastighets mikrofilskanter, og er ved årsskiftet så smått i gang med å skanne og indeksere kirkeboksmateriale fra i alt 3163 mikrofilmruller. Det skannede materialet skal legges ut i Digitalarkivet for gratis blasing, leting og om ønskelig nedlasting, og vil også være å få kjøpt på CD-R eller DVD-R med vesentlig bedre bildekvalitet.

Aktivitetsutvalget for kilderegistrering hadde ett **møte** i 2004, nærmere bestemt den 24. april i Oslo, der fles-teparten av de ovennevnte temaene ble presentert og diskutert.

Kilderegistrering

2005

Kirkeboksregistreringen underlagt *Samarbeidsavtale mellom Riksarkivaren og DIS-Norge om dataregistrering og formidling av norsk kirkeboksmateriale* har hatt en moderat vekst i 2005, mens registreringen av gravstedsopplysninger og publiseringen av gravstedsdatabaser fra kirkevergene har økt kraftig som en følge av nett-tjenesten *Gravminner i Norge*.

Kirkeboksregistrering.

Her følger status for 2005 for kirkeboksregistreringen underlagt samarbeidsavtalen med Riksarkivaren:

- Registrering underlagt avtalen var ved utgangen av året i gang i 16 av DIS-Norges 19 lokallag. DIS-Hordaland og DIS-Sogn og Fjordane har et eget opplegg gående med Statsarkivet i Bergen (se nedenfor).
- Kopier av nye 38 kirkebøker (37 på papir, 1 på mikrofiche) ble bestilt for registrering innenfor disse 16 lokallagene. Dette er materiale til ca. 200 filer/baser i Digitalarkivet. 14 av bøkene ble levert fra kopierings-enheten ved Statsarkivet i Tromsø før 1. mai, mens de resterende 24 bøkene ved årsskiftet 2005-2006 ennå ikke var levert.
- Usikkerhetslister fra 41 registrerte og korrekturleste kirkebokslister var til sjekking mot originalkilden ved statsarkivene i Oslo, Kongsberg, Kristiansand, Stavanger og Trondheim. I tillegg har DIS-Rogaland og Statsarkivet i Stavanger praktisert en ordning der registratorene på lesesalen selv kan sjekke mot originalkilden og om nødvendig få kyndig hjelp av personalet. En lignende ordning er under etablering mellom DIS-Oslo/Akershus og Statsarkivet i Oslo.
- 68 ferdigregistrerte, korrekturleste og usikkerhetssjekkede kirkebokslister med til sammen 47.104 poster ble oversendt Digitalarkivet for utlegging som søkbare filer/baser. Ved årsskiftet var alle disse lagt ut.

Utenom den ovennevnte avtalen registrerer vanligvis ca. 30 DIS-medlemmer tilknyttet DIS-Hordaland og DIS-Sogn og Fjordane kirkebøker og andre kilder fra disse to fylkene i direkte samarbeid med Statsarkivet i Bergen. I 2005 var det imidlertid pause i kirkeboksregistreringen i påvente av den nye registreringsstandarden Kyrre (se nedenfor).

Gravstedsregistreringen og -formidlingen

i DIS-Norge er organisert gjennom prosjektet *Gravminner i Norge* underlagt aktivitetsutvalget for kilderegistrering. Prosjektleder er Renathe-Johanne Wågenes. Prosjektgruppen består i tillegg av Einar Balle (teknisk ansvarlig), Hans Ordin Østebø (bildekonsulent) og Asle Jonassen. Sistnevnte ble innlemmet i gruppen høsten 2005 for å avlaste de øvrige med mottak og tilrettelegging av gravstedsdata.

Tidlig i 2005 ble tjenesten *Gravminner i Norge* åpnet på DIS-Norges nettsted. Fra starten var dette en ”betaversjon” som prosjektgruppen ønsket at brukerne skulle teste, og gi tilbakemeldinger om feil og mangler. Ved oppstart var det kun noen få kirkegårder i den underliggende databasen, men antallet økte raskt etter hvert som datafilene begynte å strømme inn. Etter hvert kom det også inn en god del bilder av gravminner i basen. Høsten 2005 kom tjenesten med nytt utseende og med engelsk som alternativt språk. En videre plan er at den også skal komme på tysk. Året 2005 er blitt brukt til å forbedre både brukergrensesnittet og den bak-enforliggende administrasjonsdelen av systemet, slik at det blir lettere for prosjektgruppen å legge inn nye filer med gravstedsopplysninger og vedlikeholde databasen i 2006.

Ved utgangen av 2005 var det 318.873 gravminner (personer) i databasen, hvorav 95.619 med tilhørende bilde. Det var utført ca 250.000 søk i databasen siden august. Antall nye gravplasser i databasen i 2005 fordelt på fylke: Aust-Agder 35, Buskerud 4, Finnmark 4, Hedmark 12, Hordaland 77, Møre og Romsdal 7, Nord-Trøndelag 0, Nordland 33, Oppland 8, Oslo/Akershus 5, Rogaland 7, Sogn og Fjordane 10, Sør-Trøndelag 26, Telemark 0, Troms 16, Vest-Agder 14, Vestfold 9, Østfold 4.

Aktiviteten i lokallagene er varierende, men nye datafiler strømmer inn jevnt. I tillegg til at enkeltpersoner produserer datafiler ved avskrift av gravsteiner eller gravprotokoller, kommer det inn datafiler eksportert fra kirkevergenes databaser. Både medlemmer og ikke-medlemmer bidrar med fotografering og registrering.

Prosjektet har opprettet et godt samarbeid med firmaet Kirkedata, som utvikler kirkegårdsadministrasjonsprogrammet *Gravlund*. Dette programmet har en direkte eksportmulighet som gjør arbeidet svært enkelt for kirkevergene. En enkel eksportmulighet har for mange kirkeverger vært en forutsetning for å kunne levere datafiler til DIS-Norge. Det gjenstår fortsatt en del tekniske problemer som det arbeides med å få løst.

Lederen har i 2005 holdt foredrag om prosjektet i DIS-Haugaland og DIS-Rogaland. Prosjektet har i løpet av året også blitt omtalt en god del i media; i aviser, på radio og på internett. Lederen er blitt intervjuet to ganger på riksdekkende radio, i *Norgesglasset* og i *Alltid nyheter*.

Kyrre.

Arbeidet med Kyrre, den nye registreringsstandarden for kirkebøker, ble fullført i 2005 i regi av Digitalarkivet/Statsarkivet i Bergen og Riksarkivet. Standarden ble publisert gjennom Digitalarkivet den 12.12.2005. En del registratorer i DIS-Norge, først og fremst i Hordaland og Sogn og Fjordane, vil ta standarden i bruk umiddelbart ved registrering i MS Excel og andre hyllevareprogrammer, mens det store flertallet vil vente til standarden er implementert i versjon 2 av spesialprogrammet Augustus (se nedenfor).

Augustus,

det Windows-baserte registreringsprogrammet for kirkebøker, har vært i

stabil bruk i versjon 1.1.1 i hele 2005. Versjon 2 av programmet, basert på den nye registreringsstandarden Kyrre, vil bli utviklet og tatt i bruk i 2006. En kravspesifikasjon for versjon 2 ble utarbeidet høsten 2005, og en avtale med utvikleren Jan Kjetil Andersen var ved årsskiftet i ferd med å bli inngått.

Andre kildetyper.

I noen lokallag registreres det også materiale fra andre kildetyper enn kirkebøker og gravstedsprotokoller. DIS-Hordaland er allerede nevnt. DIS-Oslo/Akershus-KROA startet i februar 2005 opp et stort prosjekt for registrering av den kommunale folketellingen i Kristiania og Aker i 1923 (323.800 personer), i samarbeid med Oslo Byarkiv. Dessverre viste det seg i løpet av våren at papirkopiene av kilden, produsert ved utskrift av svart/hvitt-skannede bilder av mikrofilmversjonen av tellingen, var for dårlige som registreringsgrunnlag. Prosjektet er derfor lagt på is inntil bedre kildekopier kan fremskaffes. I DIS-Salten Slektshistorielag går registreringen av skiftemateriale fra Lofoten og Vesterålen jevnt og trutt videre.

DISreg,

den web-baserte oversiktstjenesten over kilderegistreringen i regi av DIS-Norge og lokallagene, er i 2005 kun blitt marginalt videreutviklet, og innleggingen av statusinformasjon er blitt dårlig fulgt opp fra aktivitetsutvalgets side. Begge disse oppgavene vil bli prioritert vesentlig høyere i 2006.

Slektsforum.

Kilderegistrering er et fast tema under *Slektsfaglige diskusjoner* i DIS-Norges web-baserte diskusjonstjeneste Slektsforum. Aktiviteten her har vært moderat i 2005, men aktivitetsutvalget vil prøve å bidra til å øke denne i 2006. Kilderegistreringstemaer blir

også noen ganger tatt opp og diskutert på **DISchat**.

Aktivitetsutvalget for kilderegistrering har ikke hatt noe **møte** i 2005, men vil ha sitt neste våren 2006.

Oppfølging av vedtak fattet på landsmøtet i 2004

- 1 Det er utarbeidet en formålsparagraf for Slekt og Data. Den er godkjent av DIS-Norges styre og presenteres sammen med Slekt og Datas beretning.
- 2 Styret har sett på fordelingsnøkkelen til medlemskontingenten og foreslår at den opprettholdes som i dag. Dersom fordelingsnøkkelen skulle

endres, vil det måtte tilsi at aktivitetene på landsplan må reduseres. Skal lokallagene tilføres mer midler, må kontingentsatsene endres. Styret foreslår denne gangen at det ikke skjer.

Fortsatt drift

Ved avslutning av regnskapet er forutsetningen om fortsatt drift lagt til grunn, da det etter styrets oppfatning ikke foreligger forhold som skulle tilsi noe annet.

Arbeidsmiljø

Arbeidsmiljøet er godt, det har ikke vært sykefravær, og heller ikke ulykker som har rammet ansatte eller skader på foreningens utstyr.

Ytre miljø

Foreningens virksomhet beriker det ytre miljø.

Oslo, 31.12.2005 /16.02. 2006

Finn Karlsen, Styreleder
Tharald Moen, Nestleder
Tone E. Moseid, Styremedlem
Arne Langeland, Styremedlem
Ole Bjørn Darrud, Styremedlem
Renathe-Johanne Wågenes, Styremedlem
Knut Bryn, Styremedlem
Oddvar Hesjedal, Styremedlem

Kontonr	Tekst	Regnskap 2004	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007
Resultatregnskap					
DRIFTSINNTEKTER					
3200	Kontingent -	-2 256 166	-2 361 540	-2 370 000	-2 460 000
3210	Lokallagskontingent	715 300	763 697	790 000	820 000
	Sum kontingentinntekter	-1 540 866	-1 597 843	-1 580 000	-1 640 000
3340	Slekt & data - annonser	0	-21 250	-20 000	-20 000
3350	Slekt & data - løssalg	0	-175	0	0
3370	Inntekter internett/ann.	-2 250	-3 500	0	0
3380	Salg bøker o.l.	-47 075	-50 070	-20 000	-20 000
3390	Andre inntekter	-13 980	-57 692	-12 000	-12 000
	Sum andre inntekter	-63 305	-132 687	-52 000	-52 000
	Sum inntekter	-1 604 171	-1 730 530	-1 632 000	-1 692 000
DRIFTSKOSTNADER					
4250	Kjøp andre salgssart	57 240	45 892	0	0
4290	Beholdningendring lager	13 211	19 679	0	0
4600	Emballasjemateriell	1 544	0	0	0
	Sum vareforbruk	71 995	65 571	0	0
	Dekningsbidrag	-1 468 871	-1 532 272	-1 580 000	-1 640 000
5000	Lønninger	193 993	284 846	327 000	337 000
5040	Feriepenger	19 787	29 054	36 000	37 000
5300	Pensjonskostnader	0	0	29 000	30 000
5400	Arbeidsgiveravgift	30 142	46 399	51 000	53 000
5600	Innleid kontorhjelpe	36 115	0		

Kon- tonr	Tekst	Regnskap 2004	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007
Resultatregnskap					
DRIFTSINNTEKTER					
5920	Yrkesskadeforsikring	0	1 262	2 000	2 000
5990	Personalkostnader	0	200		
	Sum Personalkostnader	280 037	361 761	445 000	459 000
6300	Husleie og felleskostn.	64 690	62 916	70 000	70 000
6310	Parkering	7 296	7 380	8 000	8 000
6340	Lys og varme	6 888	6 888	7 000	7 000
6390	Andre kostn.v/lokalene	0	247	0	0
6540	Inventar og utstyr, utg.f	8 360	2 990	29 000	22 000
6544	Edb maskinvare	72 288	15 485	0	0
6546	Edb programvare	7 719	8 186	61 000	51 000
6550	Datautstyr/-rekvisita	852	2 906	0	0
6630	Vedlikehold edb-pro- gramme	7 750	9 675	10 000	10 000
6700	Regnskapsførsel	20 380	36 216	35 000	40 000
6710	Revisjonshonorar	10 100	11 700	10 000	10 000
6730	Edb honorarer	9 524	0	0	0
6790	Honorarer diverse	500	0	0	0
6800	Kontorrekvisita mm.	8 856	28 861	10 000	10 000
6820	Trykksaker	21 153	12 625	5 000	7 000
6830	Slekt & data - trykking	184 210	211 710	180 000	180 000
6831	Slekt & data - porto/adr.	111 101	104 284	100 000	100 000
6832	Slekt & data - annet	0	17 740	20 000	20 000
6840	Aviser/tidsskrift/bøker o.	4 936	6 214	6 000	6 000
6890	Andre kostnader kontoret	1 833	3 399	10 000	15 000
6900	Telefon	7 508	1 548	8 000	8 000
6930	Internett kostnader	68 089	68 545	106 000	116 000
6935	Spesielle tiltak internet	0	3 804	0	0
6940	Porto	43 776	44 740	50 000	50 000
6941	Porto utfakturert	-4 524	-2 771	0	0
7090	Bilgodtgj.styre/medl.	23 444	30 116		
7096	Bompenger & ferje	1 549	4 621		
7098	Parkering	1 285	2 170		
7100	Bilgodtgjørelse, ansatte	0	272		
7140	Reisekostn.e/regning	91 777	132 440		
7330	Messer og utstillinger	778	662	16 000	16 000
7350	Reklame- og messema- teriel	7 688	0	4 000	4 000
7400	Kontingent i andre foren.	7 257	7 405	18 000	18 000
7500	Forsikringer	1 626	1 075	4 000	4 000
7710	Styre- og komitemøter	32 923	25 594	75 000	90 000
7711	Fag- og tillitsm.konf.	0	144 174		135 000
7712	Aktivitetsutv.møter	10 329	1 266	90 000	90 000
7713	Slektoforskerdg/støtte	63 100	74 300	80 000	90 000
7714	Nordisk samarbeid	3 927	5 970	6 000	6 000
7715	Spesielle medlemstiltak	22 091	0	27 000	27 000

Kon- tonr	Tekst	Regnskap 2004	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007
Resultatregnskap					
DRIFTSINNTEKTER					
7719	Andre møteutgifter	0	1 150	2 000	2 000
7720	Landsmøte	87 731	0	120 000	0
7770	Gebyrer bank/post/dialog	18 493	15 265	25 000	25 000
7790	Andre kostn./styrets disp	54 296	29 342	18 000	19 000
7820	Innkomet tidl.avskrevet	-699	0		
7830	Tap på fordringer	0	1 179		
	Sum Andre driftskostnader	1 090 880	1 142 290	1 210 000	1 256 000
	SUM DRIFTSKOSTNADER	1 442 912	1 569 622	1 655 000	1 715 000
	DRIFTSRESULTAT	-161 259	-160 908	23 000	23 000
FINANSPOSTER					
8050	Renteinntekter	-47 599	-50 057	-30 000	-30 000
8060	Agio/andre finansinnt.	-851	-570		
8150	Rentekostnader	16 343	17 271	7 000	7 000
8160	Disagio	18	236		
	NETTO FINANSPOSTER	-32 089	-33 120	-23 000	-23 000
	ÅRSRESULTAT	-193 348	-194 029	0	0
	OVERFØRINGER OG DISPONERINGER				
8951	Overført fond EDB- og kontorut	-47 150	0		
8952	Overført fond kilderegis- trering	50 000	0		
8953	Overført fond DIS-akti- viteter	0	-9 300		
	Overført foreningskapital	190 498	203 329		
	Sum	193 348	194 029		
Balanse					
Eiendeler					
OMLØPSMIDLER					
1460	Lager bøker mm	31 562	11 883		
1500	Kundefordringer	4 189	16 669		
1571	Reiseforskudd o.a.	2 690	4 087		
1610	Tilgode inngående MVA	49 935	65 558		
1740	Forskuddsbet. kostnader	498	5 798		
1820	Pengemarkedsfond	2 173 503	2 323 055		
1900	Kasse	3 560	1 242		

Kon- tonr	Tekst	Regnskap 2004	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007
Resultatregnskap					
DRIFTSINNTEKTER					
1920	Bank 7874 05 33125 medl.k	513 516	420 709		
1921	Bank 7874 05 33109 drift	15 744	155 043		
1925	Bank 7874 42 00562 høyren	56 200	56 485		
1926	Bank 5010 05 86182 visa	2 000	1 725		
1950	Bank 7874 05 33117 skatt	14 999	16 000		
	SUM OMLØPSMIDLER	2 868 396	3 078 253		
	SUM EIENDELER	2 868 396	3 078 253		
Egenkapital og gjeld					
EGENKAPITAL					
2000	Foreningskapital	-1 232 652	-1 435 980		
	Foreningens kapital	-1 232 652	-1 232 652		
	Overført resultat	0	-203 329		
2020	Fond internett-satsing	-58 091	-58 091		
2021	Fond EDB- og kontorut- styr	-2 850	-2 850		
2022	Fond kilderegistrering	-100 000	-100 000		
2023	Fond DIS-aktiviteter	-250 000	-240 700		
	Sum fond	-410 941	-401 641		
	SUM EGENKAPITAL	-1 643 593	-1 837 621		
GJELD					
2400	Leverandørgjeld	-15 136	-101 908		
2401	Gjeld til lokallag	-816 805	-1 042 981		
2402	Gjeld til medlemmer	-884	-13 980		
2600	Skyldig skattetrekk	-11 557	-18 413		
2770	Skyldig arbeidsg.avg.	-6 308	-10 902		
2780	Pål.aga av feriep.	-2 790	-4 097		
	Sum Skyldig offentlige avgifter	-20 655	-33 412		
2900	Forskuddsbet. kontingent	-301 800	0		
2940	Påløpne feriepenger	-19 787	-29 054		
2961	Påløpne kostnader	-38 190	-19 296		
2990	Annen kortsiktig gjeld	-11 546	0		
	Sum Annen kortsiktig gjeld	-371 323	-48 350		
	Sum kortsiktig gjeld	-1 224 803	-1 240 631		
	SUM GJELD	-1 224 803	-1 240 631		

Kon- tonr	Tekst	Regnskap 2004	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007
Resultatregnskap					
DRIFTSINNTEKTER					
	SUM EGENKAPITAL OG GJELD	-2 868 396	-3 078 253		
Årsresultat og budsjett fordelt på aktivitetsutvalg					
		Regnskap 2004	Regnskap 2005	Budsjett 2006	Budsjett 2007
10	Administrasjon og øko.	-733 630	-882 197	-726 000	-752 000
20	Slekt og data	295 311	318 502	295 000	295 000
30	Lokallag	71 566	74 300	80 000	90 000
40	Internett	68 089	133 782	132 000	132 000
45	Kilderegistrering	7 257	2 719	30 000	30 000
50	Slektsfaglig veiledning	10 328	-7 188	0	5 000
55	Kursvirksomhet	0	0	10 000	15 000
60	Distreff	0	17 287	24 000	25 000
70	Slektsprogram	0	2 192	5 000	10 000
80	Multimedia	0	11 548	30 000	15 000
90	Landsmøte	0	0	120 000	0
95	Tillitsmannskonferanse	87 731	135 027	0	135 000
	SUM	-193 348	-194 029	0	0
Lokallagenes innestående i pengemarkedsfond					
		Regnskap 2004	Regnskap 2005		
21010	DIS-Hordaland	16 899	17 072		
21011	DIS-Salten	9 209	10 067		
21012	DIS-Sør-Trøndelag	71 544	80 767		
21013	DIS-Rogaland	99 823	127 158		
21014	DIS-Oslo/Akershus	206 647	390 956		
21015	DIS-Møre og Romsdal	43 354	57 271		
21016	DIS-Vestfold	49 133	63 974		
21017	DIS-Haugaland	8 621	6 064		
21018	DIS-Aust-Agder	36 283	34 534		
21019	DIS-Vest-Agder	25 791	26 699		
21020	DIS-Nord-Trøndelag	27 200	19 921		
21021	DIS-Troms	44 749	42 985		
21022	DIS-Østfold	10 656	16 967		
21023	DIS-Finnmark	22 340	30 248		
21024	DIS-Oppland	40 224	50 654		

Finn Karlsen, Styreleder
Tharald Moen, Nestleder
Tone E. Moseid, Styremedlem
Arne Langeland, Styremedlem
Ole Bjørn Darrud, Styremedlem

Renathe-Johanne Wågenes, Styremedlem
Knut Bryn, Styremedlem
Oddvar Hesjedal, Styremedlem

Regnskap 2004 og 2005 og forslag til budsjett 2006 og 2007

Revisjonsberetning

Revisjonsberetning for 2004

Vi har revidert årsregnskapet for DIS-Norge for regnskapsåret 2004, som viser et overskudd på kr. 193 348. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og noteopplysninger. Årsregnskapet er avgitt av organisasjonens styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med revisorloven og god revisjonsskikk i Norge. God revisjonsskikk krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av selskapets formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontroll-systemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- Årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et uttrykk for organisasjonens økonomiske stilling 31. desember 2004 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- Ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god regnskapsskikk i Norge

Skytta, 1. april 2005
Erfa Revisjon AS

Kjell Tronrud
Registrert revisor
-sign-

Revisjonsberetning for 2005

Vi har revidert årsregnskapet for DIS-Norge for regnskapsåret 2005, som viser et overskudd på kr. 194 029. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse og oppstilling over endringer i egenkapital. Regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge er anvendt ved utarbeidelse av regnskapet. Årsregnskapet og årsberetningen er avgitt av organisasjonens styre og daglig leder. Vår oppgave er å uttale oss om årsregnskapet og øvrige forhold i henhold til revisorlovens krav.

Vi har utført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder revisjonsstandarder vedtatt av Den norske Revisorforening. Revisjonsstandardene krever at vi planlegger og utfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon. Revisjon omfatter kontroll av utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, vurdering av de benyttede regnskapsprinsipper og vesentlige regnskapsestimater samt vurdering av innholdet i og presentasjonen av årsregnskapet. I den grad det følger av god revisjonsskikk, omfatter revisjon også en gjennomgåelse av organisasjonens formuesforvaltning og regnskaps- og intern kontroll-systemer. Vi mener at vår revisjon gir et forsvarlig grunnlag for vår uttalelse.

Vi mener at

- årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir rettvisende bilde av organisasjonens økonomiske stilling 31. desember 2005 og for resultatet i regnskapsåret i overensstemmelse med god regnskapsskikk i Norge
- ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig

registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførinsskikk i Norge

Skytta, 16. februar 2006
Erfa Revisjon AS
Kjell Tronrud
Registrert revisor
-sign-

(originalene vil bli framlagt på landsmøtet 23.4.2006)

Sak 6: Godtgjøring til tillitsvalgte

Styret foreslår at det ikke gis godtgjøring til tillitsvalgte

Sak 7: Vedtektsforslag og innkomne forslag:

a) Foreningens navn på engelsk

Under landsmøtet i 2004 ble det vedtatt følgende endring av vedtektenes punkt 1:

Foreningens navn er DIS-Norge. DIS står for Databehandling i Slektsforskning. Genealogy Society of Norway – DIS er foreningens navn på engelsk.

Fra Norsk Slektshistorisk Forening (NSF) har vi mottatt følgende henvedelse:

Jeg viser til vedtak om DIS-Norges engelske navn fra landsmøtet i 2004, hvor det ble vedtatt en navneform som i praksis var identisk med NSF's engelske navn gjennom en årrekke - The Norwegian Genealogical Society versus The Genealogy Society of Norway. Landsmøtevedtaket var i strid med patentloven, noe som ble påpekt overfor formannen ved mail sammen med forslag om at det vedtatte navnet ikke ble tatt i bruk og at DIS-Norge vedtar et genuint engelskspråklig navn på førstkommende landsmøte. Som det fremgår av foreningens hjemmeside, har foreningen i stedet lagt til en bindestrek og forkortelsen DIS, åpenbart for å distansere seg fra NSF's engelske navneform.

Dette er imidlertid, så lenge

hovedstammen fortsatt inneholder ordstammene genealogy og society, ikke nok til å oppfylle lovverkets krav om at navnet ikke skal kunne lede til forveksling med et allerede innarbeidet firmanavn.

Jeg vil derfor med denne mailen minne DIS-Norge på at det i dag opererer med en engelsk navneform som ikke er i samsvar med landsmøtevedtaket og oppfordre DIS-Norge til å legge fram for årets landsmøte et forslag om en engelsk navneform som ikke er egnet til å skape forvirring og sammenblanding med NSF.

Mvh
Lars Løberg

Som medlem i DIS-Norge har Lars Løberg bedt om at følgende tas opp på landsmøtet:

Jeg viser til NSF's mail av dags dato med oppfordring til DIS-Norge om å vedta et engelsk navn ved landsmøtet 2006. Jeg vil som DIS-medlem få foreslå at landsmøtet gjør vedtak om at foreningen på engelsk skal hete Norwegian Computer Rooters, subsidiært at DIS-Norge på engelsk skal hete Data in Genealogy. Begge former står vesentlig nærmere den norske navneformen enn den nåværende engelske formen gjør.

I følge hjemmesidene til NSF, er det engelske navnet: «NSF - The Norwegian Genealogical Society»

Styret foreslår følgende vedtak:

De engelske navnene til NSF og DIS-Norge når de er brukt i sin helhet, er så vidt forskjellige at de kan bestå som adskilte navn. Landsmøtets vedtak når det gjelder navn for DIS-Norge opprettholdes.

b) Vedtektsendringer

I vedtektene for DIS-Norge står det i punkt 3, andre avsnitt følgende:

Et nytt medlemskap gjelder i 12

måneder fra innmeldingsdato og vil deretter bli automatisk fornyet såfremt ikke skriftlig oppsigelse er mottatt. Medlemskapet etableres når medlemskontingenten er betalt. Et etablert medlemskap kan strykes etter at medlemmet ved fornyelse har mottatt 2 - to - betalingspåminnelser og allikevel ikke har betalt.

Da det er en forholdsvis arbeidskrevende operasjon å purre og følge opp betalingene fra medlemmene, foreslår styret at andre avsnitt av punkt 3 i vedtektene får følgende ordlyd: «Et nytt medlemskap gjelder i 12 måneder fra innmeldingsdato. Medlemskapet vil deretter bli automatisk fornyet såfremt ikke skriftlig oppsigelse er mottatt eller medlemmet etter å ha mottatt betalingsvarsel unnlater å betale kontingent.»

I vedtektene punkt 11 står følgende:

Regnskap og kontingent

Foreningens regnskap følger kalenderåret.

Medlemskontingenten forfaller til betaling 1 - en - måned etter innmeldings- eller fornyelsesdatoen.

Styret foreslår at forfallet tas ut av vedtektene for å gjøre kontingentutsendelsen mer fleksibel bl.a. i forbindelse med ferier.

Forslag til ny tekst i punkt 11er:

Regnskap

Foreningens regnskap følger kalenderåret.

Sak 9: Kontingentforslag

Styret foreslår å opprettholde nåværende medlemskontingent på kr 300 pr år for de neste to årene og andelen som gis som tilskudd til lokallagene opprettholdes til kr 100 pr år.

Sak 10: Valgkomiteens forslag

Torill Johnsen, Oslo
(leder - ny)
Knut Bryn, Molde
(styremedlem - gjenvalg)
Arne Langeland, Bergen
(styremedlem - gjenvalg)
Liv Sølvi Skramstad, Ålesund
(styremedlem - gjenvalg)
Bernt Bull, Oslo
(styremedlem - ny)
Ivar Jensås, Trondheim
(styremedlem - ny)
Maya Lillemoen, Lier
(styremedlem - ny)
Espen Berg, Trondheim
(varamedlem - ny)
Greta Hysvær, Lillestrøm
(varamedlem - ny)
Inger Kvennodd, Brevik
(varamedlem - ny)

Styret foreslår at DIS-Norge fortsetter å bruke Erfa Revisjon AS som revisor.

Tastaturet er mer møkkete enn doen

Vasker du hendene etter toalett-besøk, men ikke når du har sittet foran PCen? Da bør du kanskje endre vaner. Her er en artig liten sak, hentet fra Aftenpostens nettsider, skrevet av Kristian Molstad.

Tastaturet er nemlig en bakteriefarm av de helt store. Det svenske datatidsskriftet PC för Alla sendte tastaturer til testing ved laboratoriet [Pegasus Lab](#) - og resultatet var skremmende.

Laboratoriet fant 33.000 bakterier pr. kvadratcentimeter - det er 265 ganger fler enn man fant på en toaletttring. Dessuten fant man store mengder soppsporer på tastene. De skitneste tastene var mellomroms- og enter-tasten, som blir mest brukt.

Det enkle rådet fra det svenske smitteverninstituttet er å vaske hendene etter at man har sittet ved PC-en.

Den svenske testen er ikke enestående. Den underbygger tidligere studier gjort av blant annet mikrobiologen [Charles Peter Gerba](#), som er professor ved universitetet i Arizona. I en av sine mange [studier, gjort i 2001](#), fant Gerba at overflaten på en gjennomsnittlig kontorpult inneholdt 400 ganger flere bakterier enn et gjennomsnittlig toalettsete.

Gerba samlet prøver fra 12 overflater rundt om i et vanlig kontor, og fant mest skitt på telefonrøret, etterfulgt av pulten, vannkjøleren, døren til mikrobølgeovnen og tastaturet.

Toalettsetet var det reneste av alle overflater som ble testet.

Kilde: <http://www.aftenposten.no/viten/article1201255.ece>

Feil i forrige nummer

Jeg ble gjort oppmerksom på en feil i min siste artikkel i Slegt og Data. I nr 7 står det om Ole Hallsteinsen Grimsrud. Han het Ole Jacobsen - Hallstein var sønn nummer 2.

Hilsen

Liv Marit Haakenstad

Nordiske slektsforskertidsskrift

av Finn Holden

Slægt & Data nr. 3 og 4 – 2005

Nr. 3 – 2005

Ofte leser vi historier om slektsforskere som er glade over å ha funnet en nær eller fjern slektning. Men det kan være langt mellom slike beretninger som også blir menneskelige dokumenter.

Anne-Marie Thomsen har en slik beretning om en slektsforskning som har endret hennes forståelse av sin egen barndom. I artikkelen ”Om slægtsforskning – og hva den også kan brukes til” forteller hun om venninnen som inspirerte henne til å begynne selv. Hun var flau over sin egen familie, og var forundret over venninnens respekt for sine slektninger.

AMT ønsket selv å kunne ha den samme begeistring over sin familie som venninnen hadde. Så begynte AMT. De første opplysninger utover navn og årstall bekreftet oppfatningen hun hadde fra starten; to tippoldeforeldre var ”afsindige ... almissem.” Da hun søkte på omstendigheter rundt sin barndom, fikk hun beskrevet den kjente ”elendigheden, fattigdommen og den daglige kamp for at overleve”, men også omstendigheter som forklarte hvorfor faren hadde vært ”en drukkenbolt” og moren ”psykisk svak hele min barndom”. ”Langsomt voksede et billede af menneskene bag de to frem, og jeg begyndte at kunne se spor af, hvem de havde været, før det gik så galt. Det var de spor, hvor

svage de end var, der gjorde mig sul-ten efter at vide mer om min familie og slægt – og dybest set også om mig selv. (...)

Jo vist! Min slægt har kæmpet med fordruckenhet, fattigdom og af-sindighed – men de sølle eksistenser er væk. De fik lov til at fortælle deres historier og blev dermed en levende og givende del av min hverdag – en del jeg med glæde deler med alle, der gider lytte. For det er *min* slægt, det er dér, jeg hører til, og det er jeg stolt af!”

DIS-Danmark utsender med jevne mellomrom et elektronisk nyhetsbrev, ”DIS-Nyt”, med orientering om det som rører seg i slektsforskerkretser i Danmark. I bladet er det en artikkel med reklame for nettstedet. To artikler handler om forskning på emigranter, onkelen som drog til Australia og tante Olga som drog til Amerika.

Nr. 4 – 2005

Heftet starter med en fin oversikt over opphavsretten, skrevet av Mette Broberg. For å få opphavsrett skal det være tale om en opphavsmann, et litterært eller kunstnerisk verk og ”verkshøyde”, det vil si en selvstendig bearbeiding for å oppnå et bestemt resultat. Hun gjennomgår problemene med opphavsretten når man lager en hjemmeside og avslutter med en presis gjennomgåelse av leveregler i forhold til opphavsretten til det materiale man legger ut. Meget av dette er hentet fra veiledningen på www.statsbiblioteket.dk/publ/opphavsret.htm.

Flere artikler om Prosjekt Grav-

sten, en av dem tar opp problemet med korrekturlesning, presise navn, uleselige navn og slutter med ”Et lille tip: Start med at holde ferie, der hvor ægtefællens aner kommer fra, så bliver det mer spændende for vedkommende”.

For alle som har slekt fra Stockholm, kan en artikkel om Rotemansarkivet på Stockholms Stadarkiv ha interesse. Artikkelen er skrevet av førstearkivar Johan Gidlöf, og han henviser til www.ssa.stockholm.se. Svensk lovgivning tillater ikke søk på Internet på personer yngre enn 110 år, men på cd/dvd-er er også disse med.

SLÄKT-historiskt FORUM Nr. 4/05

Bladet er i stor grad viet Släktforskardagarna i Göteborg, både om et skoleprosjekt som lærte elevene å finne sine røtter og med referater fra foredragene. Per Persson sa at hvis vi går ti generasjoner tilbake, er vi alle i slekt. DNA-forskningen har åpnet nye perspektiver for slektsforskningen (se annet sted om Cheddar Man). Foredragsholderen redegjorde for DNA-undersøkelsen som ble gjort på 1990-tallet av den russiske tsarfamilien, sju familiemedlemmer og deres tjenere.

Nr. 5/05

Artikkelen ”Tid är pengar, men hur mycket är klockan?” tar utgangspunkt i at kong Karl XI en gang på stedet Bygde lurte på om soluret gikk riktig, for det stemte ikke med hans ur. Prosten svarte: Sola går rätt i Bygde, Ers Majestät. Så fortsetter Birgitta Rosengren med å fortelle om hvordan

tiden er blitt målt gjennom historien.

På det lille stedet Ölmestad har skolbygningen fra 1926 nå blitt tatt i bruk som et bygdesentrum for forskning på lokalhistorie og slektshistorie med mange gjenstander fra stedet. Et bilde viser sekken ”Hemlängtan”, som emigrantene tok med seg. ”Om de någon gång började sakna livet i det gamla hemlandet, berättas det att de tog fram sin väska för att minnas hur det var och varför de flyttade”.

På Släktforskardagarna i Göteborg sist høst ble det holdt en rekke historiske foredrag. Nr. 5 fortsetter referatene fra disse: Sveriges okända ”Iron Ladies”, Barnhusbarn på 1700-tallet, Sigillen var forna tiders namnteckning, ”Soppa, tvål och frälsning” budord på barnhemmet og om tenoren Wilhelm Sandberg. Nr. 5 har dessuten referat av åpningstalen til den svenske kulturministeren, som selv er slektsforsker. Han understrekte at å ha en identitet er viktig, og at han ville forbedre mulighetene for alle til å bruke materialet som fins i arkivene. Det er der vårt felles minne fins.

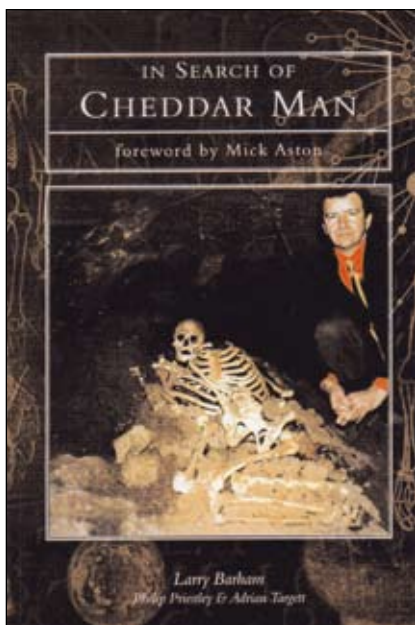
Nr. 5 har en stor debatt om Datainspektionens direktiv om utrensning av Etniske grupper fra Anbytarforum. Formålet var å beskytte utsatte personer og grupper, men blir resultatet snarere en diskriminering og usynliggjøring av minoritetene i samfunnet?

Släktjakten

av Roland Clason

Med nr. 5 av SLÄKT-historiskt FORUM fulgte et hefte av Roland Clason med tips om kunsten å finne sine røtter. Roland Clason er journa-

list på Helsingborgs Dagblad og har nå samlet et utvalg av reportasjer om slektsforskning han har skrevet i avisen de siste årene. Den mest utrolige handler om engelskmannen Adrian Targett, som har fått fastslått gjennom DNA-prøver at han er etterkommer etter et 9000 år gammelt skjelett. Det ble funnet i Cheddar Gorge i 1903, og slektskapet ble fastslått i 1997. (Se også boka *In Search of Cheddar Man* av Larry Barham, Philip Priestley & Adrian Targett)

Ellers inneholder heftet en rekke konkrete historier om funn av slektninger, Astrid Lindgrens og Greta Garbos aner, Titanic-slektningene, men også artikler med råd: Hur gör man – och vad kostar det?, Fem vägar – så hittar man sina rötter, 25 goda råd til nybörjaren, og en reportasje om Din släktsaga på svensk TV.

Sukutieto

Nr. 3 - 2005

Dette heftet er viet Russland. Bare én artikkel er på svensk og handler om ätten Engelhardt och dess anknytnin-
gar till Finland.

Redaktørens spalte er både på finsk og svensk. Her reflekterer Teppo Ylitalo over personomtalene i en slektsbok: "Vilka egenskaper og händelser i ett människoliv tycker vi är värda att minnas?" Han fortsetter: "Det sorgligaste svaret ger släktförteckningar som endast innehåller uppgifter om personernas namn, årtal och familjer. Då blir en människa betydelsesfull endast som en förenande länk mellan två generationer. (...) För att vi ska kunna förstå också annat än släktens biologiska natur behöver vi alltså också uppgifter om individerna. För det mesta är det faktisk just individerna som står i centrum för släktforskaren – att uttala sig om släkten är mycket mer komplicerat."

Nr. 4 – 2005

Dette nummeret har på svensk en nekrolog over Leif Mether, den finske slektsforskeren og lederen for Genealogiska Samfundet som døde nylig, 1949-2005.

Genos

Nr. 3 -2005

Dette tidsskriftet utgis av Genealogiska Samfundet i Finland i samme format som Genealogen hos oss. Det har en svensk artikkel om majoren og intendenten Adolf Öhman og en nekrolog over Leif Mether..

Diskulogen

med Släktforskarnytt nr. 71

DIS-Sverige har nå over 23.000 medlemmer. Medlemsbladet Diskulogen har utviklet seg i løpet av de ti årene jeg har vært medlem, fra møtereferater til et ordentlig tidsskrift.

Bladet forteller den utrolige historien om Tore Nilsson. Han pensjonerte seg som 60-åring, og som leder for Föreningen Lommareds-slakten har han produsert over tusen individuelle slektsbøker, vanligvis på 200-250 sider i A4-format på papir i ulike farger, og også i dataversjon. Sidene limes i ryggen mellom permer. I tillegg gir han regelmessig ut Lommareds-Bladet. Han arbeider hele tiden med slektsprogrammet Disgen og Word, som han finner godt egnet til individuelle anetavler, både i grafisk form, livslinjer og tabellform.

Diskulogen forteller at Genline har produsert familiespillet Antavlan med ti generasjoner. Genline har publisert svenske kirkebøker på Internet, slik at spillerne kan gå videre og søke sine aner. Slegt og Data vil komme tilbake med en fyldigere omtale av spillet.

Godfrey Memorial Library ligger i Middletown, Connecticut, og er tilegnet amerikansk biografi og genealogi. I tillegg har det en spennende web-tjeneste, som medlemmene, Godfrey Scholars, får tilgang til. Ifølge Diskulogen er biblioteket godt egnet for svenske slektsforskere. Det har lenker til mange nyttige amerikanske databaser, som register til FindUSA, HeritageQuest med flere. Adresse www.godfrey.org.

Adelheid Seyfarth: Fars hus av Finn Holden

Høsten 2005 debuterte Adelheid Seyfarth med en roman som blant annet forteller om en ung kvinnes søken etter sin ukjente far i Kenya. Men romanen inneholder atskillig mer enn det. Hun forteller levende om oppveksten i Grue i Solør, en fin barndomsskildring med mye Solør-dialekt. Når hovedpersonen Mina nevner for omgivelsene at hun har lyst til å dra til Afrika for å lete etter faren sin, vekker ikke dette den store begeistring i familien.

Mina sender brev til Røde Kors i Nairobi, Kenya, og snakker i telefonen med en dame som mener at Mina har altfor få opplysninger til at det er noe poeng å begynne å lete i det hele tatt. Men Mina vil dra. Hun vil da ha tjue dager på seg til å finne faren i en befolkning på tjuefem millioner. Hovedkontoret i Nairobi sender brev

til underavdelinger i Kenya. Og før hun drar, søker Mina Televerkets katalogtjeneste og farens gamle arbeidsplass i Norge om opplysninger om faren.

Så ankommer Mina Nairobi, og Adelheid Seyfarth forteller om alle problemene med å finne en person i et land hvor få har telefon, og det ikke er folkeregister. Men få kenyanere har bodd i Europa og kommet tilbake, så Mina sendes ut til en folkerik provins hvor faren kan bo. Dette er en usminket og lettest skildring av Afrika. Problemene er legio, telefoner virker ikke. Mina lager en plakate med farens navn, men folk kan ikke lese, og hun møter kenyanere som har vært i Tyskland, men ikke i Norge. Ingen vet om Norge og uttaler navnet annerledes. Mina utbryter: "Nowhere er et annet land enn Tyskland. Oppe i nord. Det er veldig lite. Det er derfor de kaller det "Nowhere", det er liksom ikke noe sted." (s. 215) Skildringen av miljøet i landsbyene og letingen er levende fortalt.

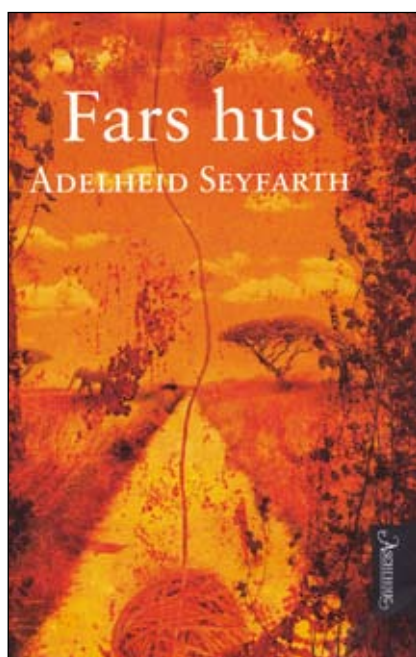
Men det utrolige skjer, Mina finner faren, en liten, gammel mann med spaserstokk. Han tar henne med rundt i landsbyen for å treffe kjente. Hvert sted må hun si "Han er faren min". (s. 275) Farens eldste sønn og stolthet, legeutdannet også i Vesten, sa senere til henne: "Da vår far gikk gjennom landsbyen med deg, var det hans måte – vår måte – å fortelle på, til alle, at du er vår datter." (s. 380)

Skildringen av livet i landsbyen, familien, huset, møtet med død og medisinsmann er levende. Selv sa forfatteren i et intervju i Morgenbladet at "det er hyggelig at folk synes

at kapitlene om Afrika er dampende og spennende. Men selv har jeg som utgangspunkt at det som utspiller seg i Norge, er det som litterært sett er viktigst." (Mbl. 13.01.06)

Dette er en roman om å finne sine røtter og sin identitet. Den ble nominert til konkurransen i NRK om lytternes romanpris, men uten å vinne.

Aschehoug 2005 Kr 329.-
ISBN 82-03-19046-4

FEBRUAR

lørdag 11. Bøndenes hus, Råde kl. 11:00. DIS-Østfold OBS ny dato (endret fra 4.febr. til 11.febr.) og nytt tema: "Hvordan lage slektsbok" ved Villy Saltermark. Han vil gå gjennom alle stadiene fra innsamling av slektsdata til ferdig bok.

mandag 13. Stathelle. Bamble Bibliotek kl. 18:30. DIS-Telemark Medlemsmøte Slechtsprogrammet TMG

mandag 13. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjergvindsgt 40) kl. 19:00. DIS-Haugaland medlemsmøte

tirsdag 14. Stavanger. Det Norske Utvandrersenter kl. 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brothers Keeper - Brukermøte

tirsdag 14. Kongsberg. Raumyr skole, Datarommet kl. 18:30. DIS-Buskerud Kongsberg Årsmøte

tirsdag 14. Molde. Molde vgs. datarom 19. Østfløya. kl. 18:30. DIS-Møre og Romsdal avd. Molde - kilderegistrering og korrekturlesing - kirkebok for Aukra 1845 - 1872 - kirkebok for Veøy 1846 - 1877. Møtet er åpent for alle

onsdag 15. Stavanger. Statsarkivet kl. 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland ÅRSMØTE Tema: Kilder i utenlandske arkiv

onsdag 15. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 19:00. DIS-Hordaland Årsmøte

torsdag 16. Stokke bygdetun kl. 18:30. DIS-Vestfold Medlemsmøte i DIS-Vestfold.

mandag 20. Arendal. Kløckers hus kl. 19:00 . DIS-Aust-Agder avholder årsmøte.

mandag 20. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjergvindsgt 40) kl. 19:00. DIS-Haugaland BK møter

tirsdag 21. Kongsberg. Raumyr skole, Datarommet kl. 18:30. DIS-Buskerud Kongsberg, Kilderegistreringsgruppe Møte i kilderegistreringsgruppa, personer som er interessert

i kilderegistrering er hjertelig velkommen.

tirsdag 21. Molde. Molde vgs. datarom 19. Østfløya. kl. 18:30. DIS-Møre og Romsdal avd. Molde - kilderegistrering og korrekturlesing - kirkebok for Aukra 1845 - 1872 - kirkebok for Veøy 1846 - 1877. Møtet er åpent for alle

onsdag 22. Bergen. DIS-Norges aktivitetssenter for multimedia Møte i Bergens-gruppen i AU for multimedia

onsdag 22. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen Arbeidsmøte: 1) Asker og Bærum 2) Ta med problemforfedre

onsdag 22. Steinkjer. Breidablikk kafeteria, Steinkjer kl. 19:00. DIS-Nord-Trøndelag Årsmøte 2006

onsdag 22. Oslo. Ullevålsveien 1 kl. 19:00. DIS-Oslo/Akershus inviterer til Brukermøte for Legacy-brukere Ta gjerne med deg bærbar pc med Legacy - vi diskuterer og lærer av hverandre! Tema: Vi lager slektskalender.

lørdag 25. Oslo. Ullevålsveien 1 kl. 12:00 - 15:00. DIS-Oslo/Akershus inviterer til Slektscafé Uformelt møte uten tema, ta gjerne med deg slekta på papir eller pc! Biblioteket er åpent og vi har internett på plass. Flere fra styret vil være tilstede.

mandag 27. Ålesund. Bjørknes Privatskole kl. 19:00. DIS-Møre og Romsdal Ålesund og Sula Møtekveld hvor vi presenterer div. Slektsforsker program ved Liv Skramstad

MARS

onsdag 1. Hamar. Statsarkivet Hamar kl. 18:00 . DIS-Hedmark Vi avviker ÅRSMØTET først hvor bare medlemmer har stemmerett. Resten av kvelden arbeider vi med eget slektsmateriale.

onsdag 1. Oslo. Riksarkivet, Folke Bernadottes vei 21 kl. 18:00. DIS-Oslo/Akershus inviterer til medlemsmøte kl 1800 og årsmøte ca kl 1900 Foredrag kl 1800 Aloha - Fra

glemt nordmenn på Hawaii - Fra slaveliv til ferieparadis. Emigrasjonen til Hawaii er nesten ikke omtalt i den norske utvandringslitteraturen. Men over 9.000 av Hawaiis innbyggere har norske røtter. Torbjørn Greipsland har skrevet flere bøker om nordmenn som emigrerte. I dette foredraget får vi altså høre om skjebnene til noen av de omkring 400 voksne som dro for å arbeide på sukkerplantasjene på Hawaii. Reisen fra Drammen i 1880/81 ble et mareritt med flere dødsfall. Det vil være anledning til å kjøpe boken på møtet. Etter foredraget: Årsmøte ca kl 1900

onsdag 1. Molde. Molde vgs. datarom 19. Østfløya. kl. 18:00. DIS-Møre og Romsdal avd. Molde Medlemsmøte

onsdag 1. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen Årsmøte
onsdag 1. Kristiansund. Kristiansund videregående skole, St. Hanshaugen kl. 18:30 . DIS-Møre og Romsdal Kristiansund NB! Pga. vinterferien er møtet utsatt ei uke til onsdag 1. mars.

onsdag 1. Tromsø. Tromsø Bibliotek kl. 19:00. DIS-Troms Årsmøte med meldinger, valg og aktivitetsplaner. Åpent medlemsmøte etterpå. "Informasjon om og omvisning i lokalhistorisk avdeling ved Tromsø bibliotek".

torsdag 2. Stavanger. Det Norske Utvandrersenter kl. 18:00 - 21:00. DIS-Rogaland Slektsdrøs og Internett

torsdag 2. Bodø. Bodø bibliotek kl. 20:00. DIS-Salten Slekthistorielag Årsmøte 2006 + Profiler fra Bodø sykehus, fotokåseri ved Åge Johansen

lørdag 4. Kristiansund. Dødeladen, Kristiansund kl. 12:00. DIS-Møre og Romsdal Årsmøte for DIS-Møre og Romsdal.

mandag 6. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 18:30. DIS-Vestfold Møte i Sandefjordgruppen

mandag 6. Haugesund.. IOGT huset i Haugesund (Bjergvindsgt 40) kl. 19:00. DIS-Haugaland Medlemsmøte

tirsdag 7. Sandnes. Lura bydelshus, Kafeteria kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Embla Familie og Slekt - Brukermøte

tirsdag 7. Kristiansand. Statsarkivet kl. 18:30. DIS-Vest-Agder Årsmøte. Etterpå innlegg om skifteprotokoller Vi starter med årsmøte. Etter pause vil en fra Statsarkivet informere om skifteprotokoller

onsdag 8. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 17:30. DIS-Hordaland NYBEGYNNERKURS I SLEKTSGRANSKNING. Vi starter nybegynnerkurs. Dette vil gå over 4 kvelder.

onsdag 8. Oslo. Ullevålsveien 1 kl. 18:00. DIS-Oslo/Akershus BK brukergруппemøte Vi gjennomgår spørsmål fra deltakerne om bruk av programmet og eventuelle problem som deltakerne har erfart

onsdag 8. Stokke bygdetun kl. 18:30. Arbeidsmøte i DIS-Vestfold.

onsdag 8. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen Arbeidsmøte

torsdag 9. Lillehammer. (Maihaugen) Lillehammer kl. 18:00. DIS-Oppland. Årsmøte og valg Saker til årsmøtet sendes styret innen 9.2.2006

torsdag 9. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 18:00. DIS-Hordaland Vi starter opp NYBEGYNNERKURS I GOTISK SKRIFT. Dette går over 4 kvelder

torsdag 9. Kvinnherad bibliotek, Husnes kl. 19:30. DIS-Hordaland-Kvinnherad Brukarmøte

lørdag 11. Bøndenes hus, Råde kl. 11:00. DIS-Østfold Årsmøte og medlemsmøte. Foredragsholder: Lars Løberg. Tema: Om husmannsvesenet. Forskjeller i tid og rom, 1600-tall, 1700-tall og 1800-tall, rettsstilling, økonomisk trygghet. Regionale forskjeller, skatteterm og skattebelastning mm.

mandag 13. Stathelle. Bamble Bibliotek kl. 18:30. DIS-Telemark Årsmøte

tirsdag 14. Stavanger. Det Norske Utvandrersenter kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Brothers Keeper - Brukermøte

tirsdag 14. Kongsberg. Raumyr skole, Datarommet kl. 18:30. DIS-Buskerud Kongsberg Han vil fortelle om skreppehandlere og driftetekarene fra Numedal i forrige århundre.

onsdag 15. Stavanger. Statsarkivet kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Medlemsmøte Vi får besøk av bygdeboksforfatter Trygve Brandal Tema: Med døden nært innpå

onsdag 15. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 19:00. DIS-Hordaland Foredrag.

torsdag 16. Stokke bygdetun kl. 18:30. Årsmøte i DIS-Vestfold.

mandag 20. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjørgvindsgt 40) kl. 19:00. DIS-Haugaland bruker gruppemøte BK.

tirsdag 21. Kongsberg. Raumyr skole, Datarommet kl. 18:30. DIS-Buskerud Kongsberg, Kilderegistreringsgruppe Møte i kilderegistreringsgruppa, personer som er interessert i kilderegistrering er hjertelig velkommen.

onsdag 22. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen Arbeidsmøte: 1) Numedal 2) Ta med spørsmål om slektsprogram

lørdag 25. Oslo. Ullevålsveien 1 kl 12:15 - 17:15. DIS-Oslo/Akershus inviterer til Slektscafé Uformelt møte uten tema, ta gjerne med deg slekta på papir eller pc! Biblioteket er åpent og vi har internett på plass. Flere fra styret vil være tilstede.

mandag 27. Ålesund. Bjørknes Privatskole kl. 19:00. DIS-Møre og Romsdal Ålesund og Sula Medlemsmøte, åpent for alle.

torsdag 30. Bodø. Bodø bibliotek kl. 20:00. DIS-Salten Slekthistorielag - NB dette er april møtet NB Krigshistorisk foredrag fra indre

Salten. Organisasjonenes motstandskamp mot nazifiseringen under krigen. Kirke, skole, idrett, arbeiderbevegelsen.

APRIL

mandag 3. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 18:30. DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

tirsdag 4. Sandnes. Lura bydelshus, Kafeteria kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Embla Familie og Slekt - Brukermøte

tirsdag 4. Kristiansand. Statsarkivet kl. 18:30. DIS-Vest-Agder Om stedsnavn Norman Liene forteller om stedsnavn.

onsdag 5. Hamar. Statsarkivet Hamar kl. 18:00. DIS-Hedmark Åpent arbeidsmøte hvor vi arbeider med eget slektsmateriale. Brother's Keeper kurs starter fra begynnelsen. Velkommen medlem eller ikke. Møtene holder på til kl.21.00

onsdag 5. Oslo. Riksarkivet kl. 18:00. DIS-Oslo/Akershus arrangerer medlemsmøte Slektsprogrammer Ole Bjørn Darrud gir oss innblikk i de forskjellige programmer, DIS-Norges tester og hva som blir vektlagt når de forskjellige programmene skal gjennom nåløyet. Ole Bjørn Darrud er leder for DIS-Norges aktivitetsutvalg for slektsprogrammer.

onsdag 5. Molde. Molde vgs. datarom 19. Østfløya. kl. 18:00. DIS-Møre og Romsdal avd. Molde Medlemsmøte

torsdag 6. Stavanger. Det Norske Utvandrersenter kl 18:00 - 21:00. DIS-Rogaland Slektsdrøs og Internett

torsdag 6. Bergen. Kronstad Hovedgård 18:00. DIS-Hordaland Vi starter VIDEREKOMMENDEKURS I GOTISK. Kurset går over 4 kvelder. Passer også for de som trenger en oppfrisking.

torsdag 6. Kvinnherad bibliotek, Husnes kl. 19:30. DIS-Hordaland-Kvinnherad Brukarmøte

mandag 10. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjørgvindsgt

40) kl. 19:00. DIS-Haugaland IOGT huset i Haugesund (Bjørgvindsgt 40) Medlemsmøte.

mandag 17. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjørgvindsgt 40) kl. 19:00. DIS-Haugaland bruker gruppemøte. BK møte.

onsdag 19. Stavanger. Statsarkivet kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Medlemsmøte Tema: Hva skjedde med emigrantene på Ellis Island? v/ Liv Marit Haakenstad

onsdag 19. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen "Militære ruller som slektshistorisk kilde"

onsdag 19. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 19:00. DIS-Hordaland Brukermøte. Vi koser oss over en kopp kaffe.

onsdag 19. Oslo. Ullevålsveien 1 kl. 19:00. DIS-Oslo/Akershus inviterer til Brukermøte for Legacy-brukere Ta gjerne med deg bærbar pc med Legacy - vi diskuterer og lærer av hverandre!

torsdag 20. Klepp. kl 18:30 - 21:00. DIS-Rogaland Medlemsmøte på Klepp Medlemsmøte på Klepp Tema: Hva skjedde med emigrantene på Ellis Island? v/Liv Marit Haakenstad

torsdag 20. Stokke bygdetun kl. 18:30. DIS-Vestfold Medlemsmøte i DIS-Vestfold. Om husmannsvesenet. Forskjeller i tid og rom, 1600-tall, 1700-tall og 1800-tall, rettsstilling, økonomisk trygghet. Regionale forskjeller, skatteterm og skattebelastning mm.

mandag 24. Ålesund. Bjørknes Privatskole kl. 19:00. DIS-Møre og Romsdal Ålesund og Sula Møtekveld.

onsdag 26. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen Arbeidsmøte: 1) Modum 2) Vi jobber felles med data og svarer på spørsmål

MAI

tirsdag 2. Sandnes. Lura bydelshus, Kafeteria kl 18:30 - 21:00. DIS-

Rogaland Embla Familie og Slegt - Brukermøte

tirsdag 2. Kristiansand. Statsarkivet kl. 18:30 . DIS-Vest-Agder Grunnleggende data Vi ser på filbehandling: bl.a. opprydding på harddisken, formatering etc

onsdag 3. Oslo. Riksarkivet kl. 18:00. DIS-Oslo/Akershus arrangerer medlemsmøte Nesten alle slektsforskere møter en eller flere ganger problemstillinger knyttet til å finne slekt i utlandet, kanskje særlig til å finne tidligere generasjoner som har innvandret fra utlandet til Norge. Elin Galtung Lihaug vil på møtet fortelle om sitt arbeid med dette i arkivene i Potsdam (Tyskland) og i Tallin (Estland), og Jan M Keus vil snakke om kilder og framgangsmåter for å finne fram til innvandring fra Nederland til Norge.

onsdag 3. Molde. Molde vgs. datarom 19. Østfløya. kl. 18:00. DIS-Møre og Romsdal avd. Molde Medlemsmøte

torsdag 4. Bodø. Bodø bibliotek kl. 20:00. DIS-Salten Slektshistorielag Fotografering av gravminner, kort innføring i fotoregistrering. Dugnadsteam (2 personer pr team) settes opp for digital fotografering på kirkegårdene i Bodø og Skjerstad.

mandag 8. Porsgrunn. Porsgrunn Bibliotek kl. 18:30. DIS-Telemark Medlemsmøte

mandag 8. Sandefjord. Ranvik ungdomsskole kl. 18:30. DIS-Vestfold Møte i Sandefjordsgruppen

mandag 8. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjørgvindsgt 40) kl. 19:00. DIS-Haugaland medlemsmøte

onsdag 10. Hamar. Statsarkivet Hamar kl. 18:00. DIS-Hedmark Fellesmøte med Hedmark Slektshistorielag. Åpent arbeidsmøte hvor vi arbeider med eget slektsmateriale. Velkommen medlem eller ikke. Møtene holder på til kl.21.00. Det vil bli ca. 1 times demonstrasjon av Slektsdataprogrammer The Master Genealogist - TMG ved Torleif Haugødegård. Se: www.tha.no

onsdag 10. Oslo. Ullevålsveien 1 kl. 18:00. DIS-Oslo/Akershus BK brukergruppemøte Vi gjennomgår spørsmål fra deltakerne om bruken av programmet

onsdag 10. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen Tur til Filtvet fyr.

onsdag 10. Bergen. Kronstad Hovedgård kl. 19:00. DIS-Hordaland Foredrag.

torsdag 11. Kvinnherad bibliotek, Husnes kl. 19:30. DIS-Hordaland-Kvinnherad Brukarmøte

mandag 15. Haugesund. IOGT huset i Haugesund (Bjørgvindsgt 40) kl. 19:00. DIS-Haugaland bruker gruppemøte BK.

torsdag 18. Stokke bygdetun kl. 18:30. DIS-Vestfold Medlemsmøte i DIS-Vestfold.

onsdag 24. Lier. Gullaug Aktivitetssenter kl. 18:30. DIS-Buskerud Drammen Arbeidsmøte: 1) Røyken 2) Vi jobber felles med data og svarer på spørsmål

lørdag 27. Eidsvold. Guldverket Eidsvold. DIS-Oppland Medlemstur til Guldverket

mandag 29. Ålesund. Bjørknes Privatskole kl. 19:00. DIS-Møre og Romsdal Ålesund og Sula Møtekveld.

JUNI

torsdag 1. Bodø. Straumøya i Bodin kl. 18:00. DIS-Salten Slektshistorielag Historisk utflukt Historisk omvisning Staumøya rundt av lokalhistoriker Torbjørn Seiring og arkeolog Martinus Hauglid. Oppmøte ved Coop Sambo på Straumøya.

onsdag 7. Hamar. Statsarkivet Hamar kl. 18:00. DIS-Hedmark Siste møte før sommerferien. Åpent arbeidsmøte hvor vi arbeider med eget slektsmateriale. Velkommen medlem eller ikke. Møtene holder på til kl.21.00. Mulig et halvtimes foredrag først.

onsdag 7. Molde. Molde vgs. datarom
19. Østfløya. kl. 18:00. DIS-Møre og
Romsdal avd. Molde Medlemsmøte

torsdag 8. Bodø. Engan-
Nystad kl. 18:00. DIS-Salten
Slektshistorielag Lapp-Anders
veien og kulturlandskapet Fottur i
kulturlandskapet mellom Engan på
Soløyvannsveien og Nystad ved RV
80. Kjør opp fra Bertnes, stopp ved
buekyterbanen (Engan) på høyre side
ca 500 meter før Arlia. Ta på godt
fottøy, vi skal gå i lett terreng. Kaffe &
boller på tunet til Birger-Jan & Britt

torsdag 8. Kvinnherad bibliotek,
Husnes kl. 19:30. DIS-Hordaland-
Kvinnherad Brukarmøte

lørdag 10. Oskarsborg. DIS-Østfold
Medlemstur til Oskarsborg.

mandag 12. Porsgrunn. Porsgrunn
Bibliotek kl. 18:30. DIS-Telemark
Medlemsmøte

onsdag 14. Oslo. Akershus Festning
kl. 18:00. DIS-Oslo/Akershus inviterer
til sommerutflukt med omvisning på
Akershus Festning. Følg med , datoen
kan bli endret på kort varsel.

onsdag 14. Oslo. Ullevålsveien 1
kl. 18:00. DIS-Oslo/Akershus BK
brukergruppemøte Vi gjennomgår
spørsmål fra deltakerne om bruken av
programmet

JULI

mandag 17. Bergen. kl. 09:00. DIS-
Hordaland Vi drar på tur

AUGUST

onsdag 9. Hamar. Statsarkivet Hamar
kl. 18:00. DIS-Hedmark Fellesmøte
med Hedmark Slektshistorielag. Åpent
arbeidsmøte hvor vi arbeider med
eget slektsmateriale. Velkommen
medlem eller ikke. Møtene holder
på til kl.21.00. Mulig det blir en
demonstrasjon av et slektsprogram
første timen.

SEPTEMBER

onsdag 6. Oslo. Riksarkivet kl.
18:00. DIS-Oslo/Akershus arrangerer
medlemsmøte

onsdag 6. Hamar. Statsarkivet
Hamar kl. 18:00. DIS-Hedmark Åpent
arbeidsmøte hvor vi arbeider med
eget slektsmateriale. Velkommen
medlem eller ikke. Møtene holder på
til kl.21.00. Mulig et halvtimes foredrag
først.

onsdag 6. Molde. Molde vgs. datarom
19. Østfløyen kl. 18:00. DIS-Møre og
Romsdal avd. Molde Medlemsmøte

torsdag 7. Bodø. Bodø bibliotek kl.
20:00. DIS-Salten Slektshistorielag
Bygdekveld: Gildeskål. Arbeidsmøte
uten foredrag, for folk med slekt
og aner fra Gildeskål kommune.
Lokalhistoriker Oscar Berg vil være
til stede og svare på spørsmål og
veilede i 400 års slektsmateriale.

OKTOBER

onsdag 4. Oslo. Riksarkivet kl.
18:00. DIS-Oslo/Akershus arrangerer
medlemsmøte

onsdag 4. Hamar. Statsarkivet
Hamar kl. 18:00. DIS-Hedmark Åpent
arbeidsmøte hvor vi arbeider med
eget slektsmateriale. Velkommen
medlem eller ikke. Møtene holder på
til kl.21.00. Mulig et halvtimes foredrag
først.

onsdag 4. Molde. Molde vgs. datarom
19. Østfløya. kl. 18:00. DIS-Møre og
Romsdal avd. Molde Medlemsmøte

torsdag 5. Bodø. Bodø bibliotek kl.
20:00. DIS-Salten Slektshistorielag
Mausoleet i Dønnes kirke, historie
og restaurering. + Coldevins
malerisamling på Rana museum.
Restaureingseksperter Heinz Kusch om
tilstand, konservering og etikk.

LØRDAG 28. OKTOBER --
SLEKTSFORSKERDAG OVER HELE
LANDET!

lørdag 28. kl. 10:00. DIS-Hedmark
Slektsforskerdagen.

lørdag 28. Bodø. Radisson
SAS hotell kl 10:00 - 15:00.
DIS-Salten Slektshistorielag
Slektsforskerdagen 2006. Slekstorg
med ekspertpanel, søking etter slekt
på mikrofilm, internett og databaser.

Slektsforskerprogram, skanning av
tekst og bilder. Nordlandsmuseet
kommer med base over 150.000
digitale bilder som er søkbare.
Kanskje finner du bestemors hus og
oldefar på Lofotfiske ? Åpne foredrag:
Kl 12 Kort innføring i slektsgranskning,
Torbjørn Seiring m.m.

NOVEMBER

onsdag 1. Hamar. Statsarkivet
Hamar kl. 10:00. DIS-Hedmark Åpent
arbeidsmøte hvor vi arbeider med
eget slektsmateriale. Velkommen
medlem eller ikke. Møtene holder på
til kl.21.00. Mulig et halvtimes foredrag
først.

onsdag 1. Oslo. Riksarkivet kl.
18:00. DIS-Oslo/Akershus arrangerer
medlemsmøte

onsdag 1. Molde. Molde vgs. datarom
19. Østfløya. kl. 18:00. DIS-Møre og
Romsdal avd. Molde Medlemsmøte

torsdag 2. Bodø. Bodø bibliotek kl.
20:00. DIS-Salten Slektshistorielag
Bygdekveld: Saltdal. Arbeidsmøte
uten foredrag, for folk med slekt
og aner fra Saltdal kommune.
Bygdebokforfatter Alan Hutchinson vil
være til stede og svare på spørsmål
og veilede i 400 års slektsmateriale.

DESEMBER

onsdag 6. Hamar. Statsarkivet Hamar
kl. 10:00. DIS-Hedmark Avslutning
før JUL med Gløgg og pepperkaker.
Åpent arbeidsmøte hvor vi arbeider
med eget slektsmateriale. Velkommen
medlem eller ikke. Møtene holder på
til kl.21.00. Mulig et halvtimes foredrag
først.

onsdag 6. Oslo. Riksarkivet kl.
18:00. DIS-Oslo/Akershus arrangerer
medlemsmøte

onsdag 6. Molde. Molde vgs. datarom
19. Østfløyen kl. 18:00. DIS-Møre og
Romsdal avd. Molde Medlemsmøte
torsdag 7. Bodø. Bodø bibliotek kl.
20:00. DIS-Salten Slektshistorielag
Julemøte med historisk foredrag

Annonse

Returadresse:
DIS-Norge
Pb 6601, St. Olavs plass
0129 Oslo

B-Economique
NORGE

Familiehistorie er spennende!

Kun kr.
890,-

Det ENKLESTE slektsprogrammet for en nybegynner!

Absolutt ALLE
kan begynne med slektsgransking

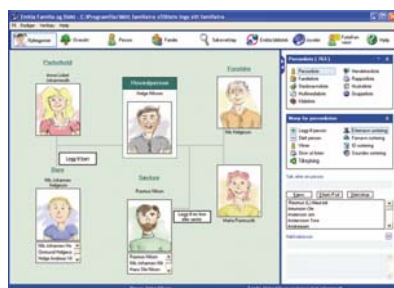
Nå er mor på plass i treet

Velg først kjønn

Skriv navnet ditt

Fortsett til hele familien er på plass i treet -
utrolig enkelt!

Nå er du på plass i treet -
så enkelt var det.

Ser du de små hvite knappene?
Klikk for eksempel på "legg til mor".

Skriv navnet til mor

Ta vare på minnene

Det er vi som må ta vare på minnene for våre barn og barnebarn, med bilder, sang og historier. Dette er et minnealbum å bli glad i. Vi garanterer at du klarer å legge inn din nærmeste familie med morsomme bilder i løpet av få minutter. Får du det ikke til betaler du ingen ting. Det er enkelt og gøy med det norske slektsprogrammet *Embla Familie og Slegt*. Inkludert i prisen er brukerstøtte et helt år, samt medlemskap i klubben "Norsk Familiehistorie".

Embla Familie og Slegt er Norges mest solgte familiealbum og slektsprogram — ikke uten grunn!

Ring 5189 1307, eller besøk oss på Internett — www.embla.no. Her finner du mye informasjon om slektsprogrammet og medlemskapet i Norsk Familiehistorie. Dette er gøy, spennende og meget enkelt!

